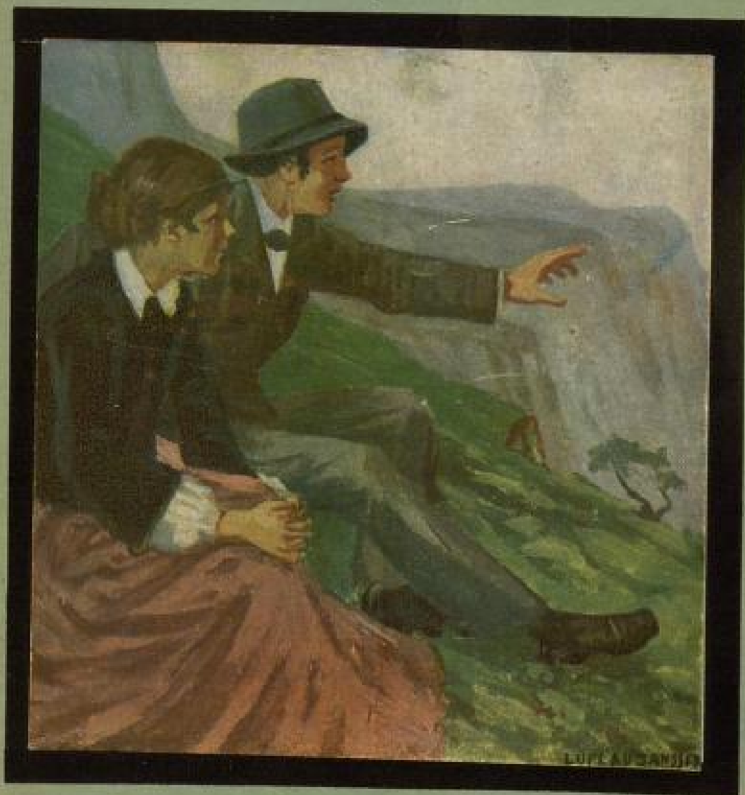
KRISTOFER JANSON

HAN OG HUN

GYLDENDAL NORSK FORLAG

HAN OG HUN

KRISTOFER JANSON

FRA NORGE. 1868.
MARIT SKJØLTE. 1877.
DEN BJERGTAGNE. 1878.
VORE BEDSTEFORÆLDRE. (5. Oplag). 1882.
PRÆRIENS SAGA. (2. Oplag). 1885.
NORDMÆND I AMERIKA. 1887.
ET ARBEJDSDYR. 1889.
BAG GARDINET. 1890.
FRA BEGGE SIDER HAVET. (2. Oplag). 1890.
SARA. 1891.
KJÆRLIGHEDSHOFFET I NARBONA. 1894.
DU ER KJØD AF MIT KJØD. 1895.
MIDDELALDERLIGE BILLEDER. 1901.
ENSOM. 1903.
ALF PAVE OG ANDRE FORTÆLLINGER. 1904.
MANGESLAGS KJÆRLIGHED. (2. Oplag). 1906.
LUDVIG HETZER OG HANS KAMPFÆLLER. Billeder fra Reformationstiden. 1907.
BONDEFORTÆLLINGER I—II. 1908.
HJØRDIS. Billede fra Nordland. (2. Oplag). 1909
GJORDE HUN RET? (5. Oplag). 1910.
DIGTE. 1911.
SKAL VI VÆLGE JESU LÆRE ELLER TEOLOGERNES? 1912.
HVAD JEG HAR OPLEVET. (3. Oplag). 1913.
ASPASIA. (2. Oplag). 1914.
NORSKE EVENTYR SOM TALETEKSTER. (2. Oplag). 1915.
FRAMANDE EVENTYR SOM TALETEKSTER. 1916.
VED MIMES BRØND UNDER YGDRASILS ASK. 1917.

KRISTOFER JANSON

HAN OG HUN

FORTÆLLING

FJORTENDE OPLAG

GYLDENDAL

NORSK FORLAG
OSLO MCMXXVI

Ialt trykt i 41 000 Expl.
Oversat af D. J.

Printed in Norway
Lie & Co.s Boktrykkeri
Oslo

FØRSTE KAPITEL

Han og Hun. Dansen i Præstegaarden.

Han var Student, og *hun* var Præstedatter. *Han* var henved otteogtyve, men *hun* var kun femten. *Han* var høj og mager, bar Haaret noget nedover Panden, saa tankefuld og imellem lidende ud. *Hun* var lille, bar det brune Haar strøget frit op paa Tindingerne og viste derunder en rund, hvid Pande, to muntre, spillende Øjne og to røde, blomstrende Kinder. *Han* var jevnlig noget sjusket klædt, gik med en gammel, luvslidt Frakke, af hvilken Stroppen for det meste stak frem over Kraven. *Hun* var renlig og pæn, den korte Kjole hang i bløde, jevne Folder, og de hvide Strømper sad glat paa den fine Læg. *Han* gik altid alene. Man kunde se ham hver Dag, naar Vejret var klart, een Gang om Formiddagen og een Gang ud paa Eftermiddagen, gaa henad Vejen under de store Træer. Da havde han altid Paraplyen under Armen og saa' hverken til Højre eller Venstre. *Hun* hængte for det meste i Mari Malkepiges Skjørt eller ved Halvar Gaardskarls Arm, naar han gik ud for at bringe Hesten hjem fra Udmarken.

Mellem de dannede Folk i Omegnen gjaldt han for en Særling; thi han talte sjeldent med Nogen og gik aldrig ud, naar han blev udbuden. Men i sit Studere-værelse sad han baade sent og tidligt, og man kunde tidt se Lyset skinne gjennem de smaa Ruder til langt ud paa Natten, naar man gik der forbi. Der gik alligevel det Rygte i Bygden, at *Bønderne* besøgte han ikke saa sjeldent, og sikkert var det, at han tidt gav sig i Snak med dem, naar de arbejdede paa Marken, og undertiden tog sig en lille Hvile inde ved deres Arne. Bønderne holdt af ham; thi han var altid mild og venlig og god mod de Fattige; men de var lidt bange for ham ogsaa, thi han spurgte imellem saa forunderligt og havde noget Hvast i sine Øjne, naar han talte med Folk, hvilket ikke var behageligt.

Til at bestyre Husholdningen havde han en gammel Pige, som hørte til Huset ligesaavel som Bordene og Stolene, og som han med alt det Andet havde arvet efter sin Fader.

Stedet, hvor han boede, var en gammel, graa Gaard med store, kjølige Værelser, hvor Forfædre med pudrede Parykker og Blomster i Brystet hang paa Væggene; med lange, øde Gange, hvorigjennem Vinden tudede og hylede om Vinteraftenerne; med en Have, hvor Mosset groede paa de tykke, ærværdige Træer, som stod i lange Rækker, hvor Ukrudt og Roser kappedes om at skyde frem, hvor aldrig Sax eller Spade kom. Hvad der vilde voxe, det voxede, og hvad der vilde dø, det døde. Ejeren gik der, saa' paa det, men ændsede ikke Noget og lod sig ikke skræmme af alle

de Æventyr om Trolde og Gjenfærd, som fløj fra Gren til Gren, naar det blev mørkt i den lange Allee, som førte op til Huset.

Og Bygningen blev skjævere Aar for Aar; hist og her gik en Planke i Stykker, og Vandrenden sprak. Ejeren saa' det, men han gik blot ind i sit Studereværelse, tændte sin Lampe, tog Bøgerne frem, læste og skrev og lod hver sørge for sig. Gaarden havde han arvet efter sin Fader, som havde været Kjøbmand og en rig Mand. Selv var han eneste Barn, havde en Tid studeret Theologi i Hovedstaden, men var saa pludselig kommen hjem igjen og havde taget Gaarden i Besiddelse nu, da Faderen var død.

Stedet, hvor *hun* boede, var lyst og venligt, et hvidmalet Hus med grøn Dør og en Have omkring med hvidt Stakit. Blomster voxede i Haven og hvidt Sand var strøet i Gangene. En Bænk stod tæt ved Døren, og der plejede Præsten at sidde efter Middagen i Slaabrok og Tøfler og tage sig en Pibe til Kaffen.

De kjendte ikke mere til hinanden disse To, end at hun som Barn mangen en Gang havde staaet bag Havegjærdet, lagt Munden til Gitteret og raabt: «Tossestudent! Tossestudent!» efter ham, naar han gik forbi med Benklæderne smøgede op over Støvleskafterne. Hun havde da straks gjemt sig bag Buskene, men han havde vendt sig omkring og truet efter hende med Stokken eller Paraplyen. Til Præstegaarden kom han aldrig, lige saa lidt som til nogen af de andre fornemme Folk i Bygden, men han talte dog en og anden Gang med Præsten eller Sorenskriveren,

naar de kaprede ham paa Vejen, og disse sagde, at Studenten var meget interessant at være sammen med, naar de var i Stand til at faa ham paa Gled, og slet ikke hverken mørk eller taus, som han saa' ud til, naar han gik ensom paa Vejen.

Præstegaarden laa blot en Fjerdingvej fra Kaptajnsgaarden (saaledes kaldtes Studentens Gaard, fordi hans Fader havde kjøbt den af en Kaptajn), og fra Vinduerne i anden Etage kunde man se Lyset brænde i Studentens Værelse.

Saa var det en Vinteraften, at der var Dans i Præstegaarden. Ude føg Sneen, og Vinden bed saa isnende kold, men fra Vinduerne i Præstegaarden straalede Lys ved Lys, og der lød Latter og Glædesraab paa Trappen, naar Smaapigerne krøb ud af Slæden, hvide som Sne, men med røde Næsetipper, og saa Veninden fløj om deres Hals, kyssede dem og svingede dem rundt, medens de trampede Sneen af sig. Og der var en Hvisken og en Sladren og en Fortællen, glade Øjne og glade Hjerter, som Vinden ikke kunde blæse bort, uagtet den murrende og arrig sneg sig op ad Trappen og pustede til Lyset, saa det viftede.

Præsten sad i sit Værelse og gjorde sig det behageligt. Ilden knitrede i Ovnen; godt og varmt var der, og paa Gulvet var bredt et blødt, varmt Tæppe. Lampen var tændt og Skjærmen sat paa, saa et klart, men mildt Lys udbredte sig over hele Værelset. Paa Ovnen var der strøet Rosenblade, Gardinerne var nedrullede, saa der var baade tæt og godt. Præsten

befandt sig ogsaa vel, hvor han sad, i sin bløde Lænestol, i Slaabrok, med Pibe i Munden, og bladede i nogle Papirer, som laa foran ham paa Bordet. Imellem lænede han sig tilbage, ligesom han grundede, trak nogle Drag af Piben og tog en Mundfuld The, som stod og dampede paa en pæn lille Bakke. Saa lyttede han en Stund til Vinden, der susede udenfor, og til Musikens Toner, som lød fra Dansesalen, hvor de nu svang sig i Dansen.

Medens han sad saaledes, hørte han Bjelder klinge udenfor; derpaa var det, ligesom Nogen raabte: «Holloj der! kom hid Folk!» Og en Stund efter kom Halvar Gaardskarl ind og sagde, at der var en fremmed Mand ude, som spurgte efter Præsten. Denne stak Hovedet ud gjennem Døren, og der stod Studenten, svøbt i sin Pels, med Skindlue paa. Svøbe i Haanden og tilsneet fra Hoved til Fod.

«Undskyld, Hr. Pastor,» sagde han, «at jeg ulejliger Dem saa sildig; men jeg havde det Uheld at vælte her udenfor i Mørket. Jeg saa' saadant stærkt Lys heroppe, glemte Tømmerne, og saa — laa baade jeg og Hesten i Grøften, og begge Stænger istykker. Nu vilde jeg være saa fri at spørge Hr. Pastoren, om De vil laane mig Deres Slæde hjem. Det er ikke saa langt just, og min Tjenestekarl skal kjøre Slæden tilbage endnu i Aften.»

«Vær saa god at komme ind, kom ind saalænge — jo det skal der nok blive Udvej til — vær saa god, vær saa god» — og den gjæstfrie Præstemand skjød Studenten ind gjennem Døren.

«Nej Tak, Hr. Pastor, jeg kan vente herude saa⸗længe; jeg er saa tilsneet, at jeg ikke kan træde saa⸗ledes ind i nogen Mands Stue, og desuden har jeg Hastværk med at komme hjem.»

«Aa Snak, De — Hastværk hjem? De har altid Hastværk hjem; men har jeg nu været saa heldig at fange Dem, skal De idetmindste ikke slippe fri for en liden Stund. Se, Pelsen hænger vi her — det varer idetmindste en Time, før Slæden er for Døren; thi vi har det noget travl iaften, ser De; min Datter har nogle Veninder hos sig til en lille Dans, og saaledes er der altid noget at sysle med. Naa — vær nu føje⸗lig» — og Præsten smaalo, klappede Studenten paa Skuldrene og løste paa Skjærfet for at trække Skind⸗pelsen af ham.

«Nej, kjære Hr. Pastor!» — «Jo, kjære Hr. Stu⸗dent!» — og Pelsen maatte af, og Studenten maatte ind. Han fo'r næsten tilbage, da han stod paa Dør⸗tærskelen og følte den behagelige Varme strømme imod sig og saa' det klare, fredelige Lys fra Lampen. Han kom fra den øde, mørke Vej, fra den bidende Vind; han skulde hjem til sin kolde, tomme Gaard, og nu — et lidet varmt, tæt, godt Værelse. Nej, hvor her var lunt! Studenten saa' paa Gulvtæppet, han saa' paa Gardinerne, han saa' paa Skabene, hvorpaa der stod Nipssager.

«Nu — skal det være en Pibe?» sagde Præsten og ordnede lidt i Stuen, — «se her, tag denne Stol — jeg har ikke andet at byde end «Petum», men det

brugte man nu i min Tid, og paa Landet maa man ikke være for vanskelig.»

«Men jeg ulejliger Dem.» — «Aa slet ikke, slet ikke! Dette skulde jeg alligevel lagt tilside nu, om De ikke var kommen. Og saa var det jo ogsaa min Skyld, at De væltede.» Præsten lo godmodigt og lagde Papirerne og Bøgerne tilside. «Nu — et Glas Øl? Eller en Kop The?»

«Nej, mange Tak! ingen Ulejlighed for min Skyld, Hr. Pastor.»

Aa, en Kop varm The gjør godt efter den skarpe Vind.» Og Pastoren ringede, og ind kom Theen. Der sad da Studenten i den gode, bløde Lænestol og med en Pibe, her i Præstens Værelse, netop som hjemme, og Præsten sad lige overfor ham.

«Nu — synes De ikke, her er hyggeligt?» begyndte Pastoren efter en Pause, da han bemærkede, at Studenten saa' sig omkring; «saa hyggeligt kunde De ogsaa faa det. De skulde gifte Dem, Hr. Student.»

Studenten smilede. «Saa De synes det, Hr. Pastor? Kanske. Men jeg har nu alt trolovet mig med Een, og saa kan jeg ikke fæste nogen Anden.»

«Er De forlovet? Med hvem, om jeg tør spørge?» Og Pastoren saa' paa ham med forbauset Ansigt og flyttede sin Stol nærmere.

«Med mine Bøger, min Videnskab,» svarede Studenten rolig.

«Aa — ikke værre,» sagde Pastoren, lo, tog en Mundfuld The og flyttede sin Stol tilbage igjen. «Bø-

ger har vi mere end nok af Allesammen. Men der er da alligevel Forskjel paa Bøger og paa Mennesker.»

«De døde Bøger er ofte mere levende, synes jeg, end de levende Mennesker, og de taler dybere og klogere, end de fleste nu for Tiden.»

«Saa? Det var meget sagt. Er De, som er saa ung, alt bleven menneskefjendsk. Nej, De maa have bedre Tro til Verden, min unge Ven.»

«Jeg vilde gjerne, Hr. Pastor, hvis jeg blot kunde.»

«Kunde? Gaa ud i Livet, saa kan De. De sidder her og murer Dem inde og lader hverken Sol eller frisk Luft slippe ind, havde jeg nær sagt. Nej, gaa ud i Livet, der er Kamppladsen for saadan en Mand som De.»

«Jeg har været ude, Hr. Pastor, men det gik som med Sneglen, naar den mærker, der er Fare paafærde. Jeg trak Hornene til mig og skjulte mig i Huset, thi der vidste jeg, at jeg var tryg.»

«Saa maa de forsøge endnu engang. Det er stor Synd, at al denne Lærdom og alt dette Arbejde skal være spildt for Verden. Tror De ikke, at to klare Øjne kunde fange Dem? En blomstrende Kind? Hvad?»

«Nok muligt. Jeg er Kjød og Blod som alle Andre, og jeg lukker aldrig Øjet til, for hvad der er smukt. Men saa om et Aar eller to, saa skjærer Baandet, det skjønne Æble er ormstukket, Eva har spidst af Kundskabens Træ.»

«Nej, fy, fy, hvorledes er det, De spaar? De erindrer nok ikke, at jeg selv har en Datter?»

«Der gives Undtagelser fra Alt, Hr. Pastor, og Deres Datter er endnu et Barn, ikke rettere end jeg veed. Barnesjælen er blød som Vox, den kan blive omdannet til Meget. Det gjælder blot at føre Mejselen rigtigt. Men hvor Mange gjør dette? Eller hvad kommer der ud fra Værkstedet nutildags? Psycher, monstro? Aa nej, Gud hjælpe os, dem er der færrest af, Hr. Pastor. Nej, det bliver en Kokette, en Modedukke eller en raa vraltende Borgermadam.»

«De dømmer haardt, og — ja, De undskylder, at jeg siger det — noget hastigt, noget ungdommeligt, synes jeg. Det var ikke vel, om De skulde have Ret i dette.»

«Jeg dømmer efter det, jeg har set, Hr. Pastor, og Synet kan ikke bedrage. Og jeg har set dem, som kunde fylde En med Haab, med Elskov, som kunde varme og lyse udover hele Livet, friske Barnesjæle, Hr. Pastor, hvor Livet ude i den store Verden endnu drømte i de troskyldige, uvist længselsfulde Øjne, i de bly rødmende Kinder, i den halvaabne Mund og de lyttende Øren, naar de Voxne talte; der blev bange som den opskræmte Hind, naar man saa' paa dem eller talte til dem, men som gav En sit hele, rene Hjerte med Tanker og Længsler, naar de havde faaet Tillid til En. Og jeg har set de Samme igjen efter nogle Aar. Hvad havde de lært? Jo, de kunde knejse med Nakken og svinge Krinolinen; de kunde slaa med Viften og le ad flove Bemærkninger; de kunde sladre i et Theselskab og fortælle nye Forlovelser. Aa, de har grebet Flitterstadsen i Stedet for det ægte Guld, Lyset i Dansesalen i Stedet for det varmende,

kvægende Solskin. Det er den glimrende Uniform, som daarer dem, de tomme Nøddeskaller, det udenpaa Hængte; de har grebet Livet i denne Verden i Stedet for Livet i Gud, Hr. Pastor.»

Studenten rejste sig op fra Stolen og lagde Haanden tungt paa Bordet. Hans Ansigt var fast og alvorligt, og man behøvede blot at høre Tonen, som laa i Ordene, for at forstaa, at her ulmede et Minde, som ingen fremmed Haand turde berøre. Ogsaa Præsten bemærkede det, han saa' det endnu tydeligere i Studentens flammende Øjne. Han sad derfor taus en Stund og bøjede kun Hovedet som i Tanker.

«Lad os nu ikke tvistes om dette,» sagde han tilsidst roligt og løftede Hovedet, «det er desværre altfor sandt, at der er megen Stads og Fjas ved de unge Piger nutildags. Men tror De ikke, at en Kone kunde gjøre det hyggeligt i Deres Hjem, om hun end ikke var ganske efter Deres Opskrift; thi det er vanskeligt at finde det Fuldkomne, ser De. Og naar De nu havde En om Dem, som kunde ordne Alt godt, som kunde koge Deres Mad og gjøre Deres Klæder istand og holdt Alt rent og pænt, tror De da ikke, De blev mildere i Sindet og fik lidt mere Tro til Livet, og —»

«Jeg frygter for, det vilde ikke forslaa, Hr. Pastor. Skal jeg engang vælge mig en Kone, saa skal hun ikke være Kokkepige eller Sypige eller Vaskerkone, men hun skal være min Jævnlige i Aand og Sandhed. Hun maa kunne følge mig, hvor jeg gaar, ikke alene til Bordet, men til Kirke, hele Verden rundt, saa vide som Tankerne vanke. Hun maa kunne læse mig til-

bunds og alligevel aldrig ønske Andet end at læse om igjen. Hun maa læge Alt, som smerter; hun maa kunne stryge bort alle Skygger med sin bløde Haand; hun maa kunne aabne sin Favn til Hvile for hele min Sjæl, naar den er træt. Hun maa elske mig mere end Alt i Verden, og hun maa eje Alt i denne Kjærlighed. Hun maa være liden i sine egne Øjne og alligevel stor, rig, ja uendelig rig, at hun kan være værdig til at faa et andet Menneskehjerte i Gave. Men hvor er hun at finde, Hr. Pastor, det er Spørgsmaalet.»

I det samme sprang Døren op, og ind fløj en lille Pige, straalende og varm efter Dansen, i hvid Kjole med lyserødt Livbaand og med en Blomsterkrans paa det glatte Haar, raabende: «Fader, Fader! Nu skal du —»

Hun standsede pludselig, hun fik Øje paa Studenten, hun blev blussende rød over hele Halsen og stod som forstenet, bed sig i Læben og vidste ikke, hvorhen hun skulde vende Hovedet, men var alligevel saa yndig i sin Blyhed. Studenten fik heller ikke Øjnene fra hende.

«Nu mit Barn, hvad var det?» sagde Præsten, smaalo og vendte sig i Stolen.

«Aa, det var ikke Noget,» sagde hun og lagde Hovedet lidt paa Siden, men saa' ikke op, — «jo det var» — og nu fløj hun hen til Faderen, lagde Munden op til hans Øre og hviskede nogle Ord, som Studenten ikke kunde høre. Præsten begyndte at ryste i Stolen. «Ha, ha, ha, — de vil have mig ind at danse, de Galfrandser. Hvad synes De, Hr. Student?»

«Hvor en saadan Ærendsvend gaar i Forvejen, kan

man vist trygt følge efter,» svarede Studenten; han havde rejst sig og stirrede paa den smukke Budbærerske.

«Jo, Du kan gjerne komme, Fader. Jeg væddede med Markus om to Appelsiner, at jeg skulde faa Dig til det,» sagde hun, tog sin Fader i Armen og lagde Hovedet ind til den.

«Og saadant Noget vover Du at gjøre, lille Tosse Du er,» sagde Præsten, kneb hende i den faste, blomstrende Kind og gav hende et Kys.

«Veed De hvad, Student,» sagde han pludselig og vendte sig mot Studenten, «skal vi to Gamle skabe os gale iaften og gaa ind og danse med Ungdommen? — Aa Snak! Ingen Vrangvillighed nu, — De har godt af det, skal De se. Og kanske De kunde finde En derinde, som kunde fange Dem,» tilføjede han spøgende og truede advarende med Fingeren. Studenten stod tvivlraadig. Han saa' paa Præstedatteren, men hun klyngede sig fast til sin Faders Arm, som om hun ikke var sikker noget andet Sted.

Præsten vedblev at nøde ham, og Studenten talte Noget om Rejseklæder og saadant Mere; men Enden blev dog, at han skulde være der i det mindste en Stund, til Slæden var kommen for Døren. Præstedatteren var fløjet afsted for at melde, at «Tossestudenten» var inde og skulde være der om Aftenen, og da blev der nok en Allarm. De stormede sammen, de lo, de klappede i Hænderne, og før Pastoren med sin nye Ven viste sig paa Dørtærskelen, havde de bestemt, at Studenten skulde danse, de skulde tage ham

op i en Blomstertur, og Agnes (saaledes hed Præste⸗datteren) skulde være den Første. Studenten nikkede til dem Alle, da han traadte ind i den store Bjælke⸗stue med Birkekvistene fra i Sommer endnu staaende i Revnerne i Væggen og med mange Lys. Der sad alle disse Pigebørn fra Sorenskriverens og fra Fog⸗dens og fra Proprietærens, og hvad de nu hed Alle⸗sammen. De fleste var i Lømmelalderen, hverken Børn eller Voxne, hverken Fugl eller Fisk, som vel endnu gaar i Skole, men som holder sig inde i Fri⸗kvarteret og taler om Baller og Stads og unge Løjt⸗nanter. Men iaften havde Dansen tøet dem op; Kin⸗derne glødede, Øjnene straalede, de glemte Damen og tog Barnet, de legede og sprang, udførte Ture med Stolesæder og med Nik og dømte Drengene til at støde Peber. Der blev ligesom en Pause, da Studenten traadte ind, og nogle af de største Drenge rettede sig op og greb i Lommen efter deres hvide Handsker, men lagde dem sammen igjen, da de gik saa trangt paa.

«Nu, det var Ret! muntert og lystigt, det er som det skal være hos Ungdommen,» sagde Pastoren, da han kom ind med Frakken sammenknappet over Ma⸗ven, Kalotten paa og gnidende sig i Hænderne. «Skal saa vi To forsøge os, Sanne?» sagde han og fangede en lille Pige i sine Arme, «hvorledes lever de hjemme? — men Du er jo næsten bleven voxen siden sidst; ja det er, fordi Du kommer saa sjeldent til os. Nu en Galopade, Musikanter, saa skal Sanne og jeg danse.» De lo Allesammen, men Sanne smilede, bed sig i Læ⸗ben og hang med Hovedet, fordi det var saa flovt.

«Ja, De danser med, Hr. Student,» sagde Pastoren, «saa faar vi se, hvem der gjør det bedst — nu maa Du blot holde Takten, Sanne.»

«Nej, Hr. Pastor, jeg danser ikke mere nu,» svarede Studenten og rystede paa Hovedet.

«Jo Skam ta' mig, skal De danse — er her Ingen som vil engagere Studenten?»

Han behøvede ikke at spørge; thi i det samme stod Markus, han som havde tabt de to Appelsiner, foran Studenten med Agnes og en anden lille Pige, en i hver Haand.

«Student eller Kandidat?» sagde Markus og skrabede med Foden.

«Hverken Student eller Kandidat,» svarede Studenten, lo og trak sig tilbage. «Tak, jeg danser ikke.»

«Aa jo, De maa danse,» bad Agnes efter ham og kneb Markus i Haanden, at han skulde følge efter. «Student eller Kandidat?» lød det igjen, og Troppen fulgte ham i Hælene. «Aa jo, De maa danse,» sagde den samme bløde Stemme igjen, og der stod hun og saa' op paa ham saa skjælmsk, saa skjælmsk.

«Ja, naar jeg maa danse, saa er der vel ingen anden Udvej,» svarede Studenten og saa' paa de To, som stod foran ham.

«Student eller Kandidat?» lød Røsten igjen.

«Ja — det er ikke værdt at stige højere op, end man er kommen, og saa faar det være Student, da.»

Agnes nejede for ham, og nu skulde de To begynde. Studenten havde ikke danset, havde ikke tænkt paa Dans i mange Aar, men tidligere, i sine

første Studenteraar, havde han været i Velten, en Danser paa sin Hals. Nu var det, ligesom Benene var bange for at følge med; thi Musiken spillede flyvende fort. De trak sig frem i Begyndelsen stive og værdige, men Takten maatte man holde, afsted gik det hurtigere og hurtigere, Gulv op og Gulv ned. Studenten glemte sig selv, han saa' paa Agnes, som laa der i hans Arme frisk som en dugvaad Rosenknop. Hun havde bøjet Hovedet tilbage, lukket Øjnene halvt i og lod sig nu bære af Tonerne og Dansen! Og det gik! Det var som en Flugt gjennem Himmelen, gjennem Luften, svævende, salig, uden Ende. Hun var saa let, hun støttede sig saa tillidsfuldt til ham; den hvide Kjole fløj omkring hende som en Sky, og de lange Ender af Livbaandet flagrede ud til begge Sider. Studenten kom først til sig selv, da han hørte Agnes sige: «Nej, nu maa jeg hvile!» — Han førte hende til Sæde; han mærkede og, at han selv var hed og forpustet; men det var, som om der var kommet nyt Liv i ham. Hele Ungdommen, med Minder, med Følelser, med Lykke, var atter vakt, og han følte, at han endnu ikke var gammel og stivnet. Dansen havde Magt over ham, Dansen, som han havde rystet paa Hovedet af.

«Saa De vilde have Studenten, Agnes?» spurgte han spøgende, mens han stod ved hendes Side.

«Jeg vil ikke have Nogen!» svarede hun med Latter og fløj igjen bort i Dansen, da En kom og engagerede hende.

Studenten stirrede efter hende og bemærkede en

lille En, som nu alt nejede tredie Gang for ham. «Hvad skal Du?» spurgte han og tog hende under Hagen. Jo, hun skulde danse med ham, thi det var «Inklinationstur». Ja, saa kunde han ikke svare nej, og Studenten maatte igjen forsøge. «Hvorledes var han at danse med, Agnes?» spurgte Veninderne og stak Hovederne sammen. «Aa, han var saa god — saa god, og han holdt saa fast.» «Nej, er det sandt, ja saa maa jeg prøve»; — «og jeg» — «og jeg». Studenten var rent ilde faren, thi der trippede de frem, den Ene efter den Anden, og nejede for ham, og danse maatte han, thi han havde sagt ja til hende og ja til hende, og saa kunde han ikke svare nej nu.

«Naar De behager, er Slæden færdig,» hviskede Præsten ham i Øret, idet han gik forbi.

«Tak, Hr. Pastor! men jeg kan vente en Stund endnu.» Og han ventede en Time og han ventede en Time til; han blev gjort til «Kammerherre», fik Baand og Ordener og saa stod Aftensmaden paa Bordet. Studenten udbragte en Skaal for Præsten og hans Hus, og Præsten takkede Studenten og tømte et Glas paa nærmere Bekjendtskab. Derpaa talte Studenten for Ungdommen, han talte varmt og hjerteligt, og Børnene stod stille som i en Kirke.

«Før I nu begynder at danse igjen, kan Du synge lidt for os,» Agnes,» sagde Faderen, medens de tog af Bordet.

«Synger Deres Datter?» spurgte Studenten og kom hen til hende.

«Aa ja, Smaating, som ere gode nok her imellem

os,» svarede Præsten. Agnes kom hen til ham. «Maa jeg ikke lade være, Fader,» hviskede hun halvt klynkende, «jeg kan ikke Noget, og det er saa flovt nu, da Studenten er her.»

«Ikke Noget. Fy, Agnes! Du veed, jeg synes ikke om det,» svarede Faderen alvorligt, og til Pianoet maatte hun.

«Hun generer sig for Dem,» hviskede han i Studentens Øre.

«Ja saa,» svarede han tankeløst, han havde lagt Mærke til, hvor uvillig hun gik hen over Gulvet.

Nu sad han i Sofaen og skulde høre efter: Agnes sang nogle Folkeviser, først: «Ifjor gjætt'eg Gjætte,» derpaa «Aa Ola, Ola min eigen Unge,» «Eg rodde meg ut paa Seiegrunnen» og tilslut «Vesle Kari». Stemmen skjalv i Begyndelsen lidt, og Tonen var noget skingrende, men derpaa blev det bedre og bedre, efterhaanden som hun sang. Det var saa naturligt, saa simpelt og alligevel saa sjælfuldt og med saadant Liv, at det var, som hendes Hjerte slog med i hver Tone. Studenten sad helt tankefuld.

«Hvad synes De om disse simple Viser?» spurgte Præsten og flyttede sig nærmere ham.

— «Hvad sagde De? — Aa jo, mageløst godt. Jeg synes, at der ligesom drager et helt Liv forbi mig, naar jeg hører dem.»

«Ja, ikke sandt? Lad dem længe nok trille paa alle disse Løb og Triller og Sving, naar jeg faar mine Folkeviser, saa bytter jeg ikke.»

«Hun *kunde* synge, hun forstod Ordene, hun saa'

Billederne for sig, hun levede i dem, da hun sang. Deres Datter *kan* synge.»

«Aa ja, for den, der vil tage tiltakke, saa —»

«Mange Tak for Sangen,» sagde Studenten i det Samme til Agnes, som gik forbi.

«Ikke Noget at takke for; det var saa stygt,» svarede hun, blev rød og skyndte sig bort; men hun synes alligevel meget godt om, at Studenten havde sagt dette.

Da Studenten kom hjem den Aften, var det over Midnat. Han gik til sit Værelse og tændte Lampen. Der var koldt, og Bøgerne stod der i lange Rækker, hans Liv, hans Trolovede. Han kastede sig ned paa en Stol og lagde Hovedet i Hænderne. Han var for hed til at lægge sig, saa gik han frem og tilbage paa Gulvet med Hænderne paa Ryggen. «Hvor forunderligt, jeg har igjen været Barn, netop som i hine gamle Dage, og det var skjønt, det var lysende og lokkende, og hun var yndig, saa barneglad og frisk og med en varm Sjæl, det hørte jeg paa Sangen. — Og saa, at al denne Skjønhed og Barneglæde og Uskyld skal forsvinde om faa Aar — koges sønder og sammen i Verdens store Gryde, blive lagt paa Modens og Selskabstonens Blegeplads. Det er til at blive gal over!»

«A—ha,» sagde han efter en Pavse og gabede — «det var godt at komme hjem, her er saa stille og svalt. Imorgen skal jeg da begynde paa «Casparis Jesaias».»

Han stod en Stund stille paa Gulvet i Tanker med Læben fremskudt. Derpaa gik han hen til Skrive-

bordet og aabnede en Skuffe. Han tog frem et Billede af en ung Pige; han holdt det op mod Lyset og stirrede længe, længe paa det. «Hun ligner lidt, dog ikke fuldt saa lys,» mumlede han, «men det er snart forbi — — ja, det er snart forbi.» Han lagde Billedet ned igjen, lukkede Skuffen, klædte sig derpaa af, bad sin Aftenbøn og sov ind.

ANDET KAPITEL

Agnes i Kirken. Studenten som Opdrager. Godt Haab.

Næste Morgen sad Studenten med sin Jesaias, næste Middag gik han med Paraplyen under de store Træer, næste Aften sad han og skrev som sædvanlig og spiste sin Aftensmad alene som sædvanlig. Gaarsdagen var som en Drøm, som et Spørgsmaal om Vejen for den Rejsende. Han svarer, gaar saa videre og tænker ikke mere paa Spørgeren. Men han erindrede hende alligevel. Naar han saa' den venlige, hvidmalede Præstegaard ligge derhenne mellem Træerne, tænkte han paa, at der gik en ung, livsglad Pige og syslede; men han kunde aldrig bestemme sig til at gaa indenfor og spørge, hvorledes de nu levede. Han havde igjen spændt Arbejdshestene for sin Livskærre, og de gik, som Vanedyr plejer at gaa, den lige Vej og i samme Spor som før. Kunde det hænde, at han saa' hende ile henover Marken eller vande Blomsterne i Haven, da stod han altid stille og saa' paa hende; men aldrig gik han noget Sted blot for at træffe hende, og han standsede hende ikke heller,

naar han mødte hende paa Vejen, men tog blot til Hatten.

Han havde mødt Præsten og sagt Tak for sidst, og denne havde spurgt ham, om han ikke snart vilde komme til dem igjen. Jo, han skulde nu have mange Tak, det var vel ikke umuligt. Men — saa blev det aldrig. Han havde for liden Energi til at gaa ubuden, og havde han bestemt sig dertil en Aften, fik han altid Noget at gjøre netop da. Saaledes forløb et Aar.

Agnes skulde konfirmeres næste Søndag; det havde Studenten hørt, og han var i Kirken fra den tidlige Morgen. Folk gik ud og ind, thi Gudstjenesten var lang, og de blev trætte; men Studenten sad paa sin Plads og lagde Mærke til ethvert Udtryk i hendes Ansigt, da hun blev katekiseret, da hun sang Salmen, da hun lyttede til Prædikenen, og da hun tilsidst bøjede Hovedet ved Alteret og skulde modtage Velsignelsen. Var det de nye Klæder, som var Aarsag i det, eller hvoraf kom det, at hun forekom Studenten pludselig at være bleven voxen. Denne Pige, som stod her i den lange, sorte Kjole, med den hvide Hals, med det blege alvorlige Ansigt, med den fine Mund, som saa ofte skjalv, og med de dybe, vaade Øjne, var det den Samme, der fløj som ellevild til Kostalden med Mari Malkepige eller som havde hvilet i hans Arm i Dansen hin Gang? Det var hende, men hun var meget rankere og smukkere nu end da. Hun stod der ydmyg for sin Gud, med Hænderne foldede om Salmebogen; hun tænkte ikke paa, at Nogen stirrede

paa hende, eller at hun idag stod øverst paa Kirkegulvet.

Studenten gik hjem, hun gik hjem, og Alt gik i samme Gang som før, men Studenten var endnu mere taus og alene med sig selv end tidligere.

En Dag, nogle Uger senere, mødte Studenten hende paa Vejen. Han gik paa den ene Side, og hun kom imod ham fra den anden. Han hilste og gik forbi, men derpaa standsede han pludselig, lagde Haanden op til Hagen, vendte sig og saa' efter hende. Da tog han er rask Beslutning og gik hen til hende.

Hun følte paa sig, at han kom efter hende; thi pludselig begyndte Fødderne at løbe, og hun trak sig nærmere hen til Vejkanten. Men Studenten tog større Skridt, og han indhentede hende snart.

«God Morgen, Frøken Agnes,» sagde han og løftede paa Hatten.

«God Morgen,» sagde hun sagte, men blev rød, da hun sagde det, og saa' ikke paa ham.

«Til Lykke med Konfirmationen,» sagde han ligefrem og rakte hende Haanden.

«Mange Tak,» svarede Agnes og begyndte igjen at gaa. Studenten lod hende ikke slippe hermed, men gik ved hendes Side.

«Nu — er det forunderligt at være voxen?» spurgte Studenten efter en lang Pause.

«Aa nej, det kan jeg ikke sige. Det er ligesom før, synes jeg,» svarede Agnes.

«Er der slet ingen Forskjel?» spurgte Studenten videre.

«Ikke anden, end at jeg nu bestyrer Huset alene,» svarede Agnes igjen.

«Og Livet gaar ellers uforandret, samme Tanker, samme Drømme? — Har De aldrig længtes bort, ud?»

«Nej, det har jeg ikke,» svarede Agnes.

«Og De synes aldrig, der er kjedeligt hjemme i Præstegaarden?»

«Nej.»

«Men hvad bestiller De da den hele lange Dag?»

«Hvad jeg bestiller?» sagde Agnes og nu saa' hun første Gang paa ham og lo, thi et saa forunderligt Spørgsmaal havde hun aldrig hørt. «Jo der er mange Ting. Først staar jeg op om Morgenen, saa laver jeg Faders Kaffe, derpaa skal jeg skumme Mælken, saa skal jeg spille lidt, og saa skal jeg lave Middagsmaden. Og om Eftermiddagen kan der være mange Ting at gjøre, baade Syning og Andet. Jeg passer Haven, og jeg hjælper Mari Malkepige, naar hun malker Køerne, og saa er der Aftensmaden igjen.»

«Men de lange, mørke Vinteraftener, da sidder De vel for det meste og læser?»

«Læser? Nej, hvorledes skulde jeg faa Tid til at læse?» spurgte Agnes forbauset, som om det var det urimeligste Spørgsmaal af Verden.

«Ikke Tid til at læse?» gjentog Studenten lige saa forbauset.

«Nej, men Fader læser imellem højt for mig efter Aftensbordet.»

«Og det synes De godt om?»

«Aa, ikke saa meget godt. Det skal altid være saa-danne nyttige Bøger, og de er ikke altid morsomme.»

«Men læser De da slet ikke for Dem selv?»

«Jo lidt imellem. Jeg har læst Robinson og en Bog med Fortællinger, som hedder: «for simple Læsere», og saa noget Gammelt, som staar i Faders Boghylde.»

Studenten kunde ikke lade være, han maatte trække paa Smilebaandet.

«Nu var jeg vist dum,» tænkte Agnes, og Blodet fo'r hende op i Kinderne.

Studenten lagde Mærke til det, han blev pludselig alvorlig.

«De maa ikke tro, at jeg ler ad Dem, Frøken Agnes; dertil har jeg ingen Grund, det var blot saa sjeldent og saa godt, synes jeg, at høre, at en ung Pige i Deres Alder kjender saa lidt til Verden, ikke har slugt Romaner og alle Slags Bøger, længe før hun har Forstand nok til at fatte dem.»

«Jeg har ogsaa læst nogle gode Bøger, som jeg fik i Konfirmationsgave,» tilføjede Agnes, ligesom for at gjøre det godt igjen.

«Saa — hvem har skrevet dem?» spurgte Studenten.

«Hvem der har skrevet dem? — Nej det veed jeg ikke, men de er i sorte Bind med Guldkors udenpaa.»

Studenten bed Tænderne sammen, men han kunde ikke kvæle et nyt Smil, og Agnes saa' det.

«Aa ja — jeg kjender dem,» svarede han blot, men vovede ikke at se paa hende. «Og det falder ret forunderligt, at jeg i flere Dage har gaaet med en Bog i Lommen i det Haab, at jeg skulde møde Dem. Den

er ogsaa i sort Bind med Guldkors. Jeg har Lyst til at høre, hvorledes De synes om den, og hvis De en-gang imellem kunde faa Tid, vilde De da ikke være saa god at blade lidt i den? Det lønner Umagen, skal De se.» Og Studenten tog frem af sin Lomme en lille Bog, indsvøbt i Papir.

Agnes takkede og tog Bogen.

«Ja, saa maa jeg sige Dem Farvel for denne Gang,» sagde Studenten og standsede, «jeg skal ad denne Vej,» og med disse Ord gik han.

«Uh den kjedelige Student, at han ikke kan lade mig gaa i Fred,» tænkte Agnes, da han var vel borte. «Aa, jeg talte vist dumt,» og saa skyndte hun sig hjem.

«Kun læst nogle gamle Bøger og Robinson,» — tænkte Studenten og lo ved sig selv. «Herregud hvor uskyldig og barnlig — Robinson.»

Da Agnes var kommen op paa sit Værelse, aabnede hun Bogen. Paa Titelbladet stod: «Kvinden, hendes Op-gave og hendes Liv i Evangeliets Lys, af Adolf Monod.»

Da Studenten næste Gang mødte Agnes, spurgte han hende, om hun havde læst Bogen. Ja det havde hun, men — ikke rigtigt alligevel.

«Hvad syntes De om den?» spurgte Studenten.

«Jo — godt — men jeg forstaar saa lidt saadanne Ting,» sagde hun lidt undselig.

Studenten saa' skarpt paa hende.

«De forstaar saa lidt saadanne Ting?» gjentog han igjen. «Ja, det er en Bog, som ikke er læst med een Gang, det er vist. Og De er ikke færdig med den hel-ler, sagde De?»

«Jeg mangler nogle Blade, men De kan gjerne faa den igjen strax.»

«Aa nej, det har ingen Hast. Den ligger og bliver støvet paa min Hylde, saa kan den lige saa godt ligge paa Deres, og hvis De vil tage den som en Erindring fra mig, Konfirmationsgave kan De kalde den, saa vilde det være mig hjertelig kjært. — Men siig mig, har De læst Ørvarodds Saga eller Ingemanns Romaner?»

«Nej, det har jeg ikke; men ejer *De* saadanne Bøger?»

«Ja, og De skal faa dem at laane, om De vil.»

«Nej, skal jeg — men jeg tør vist ikke for Fader. Romaner —»

«Siig, at De har faaet dem af mig, saa giver Deres Fader nok Lov.»

«Romaner! De skal være saadanne morsomme Bøger, har jeg hørt. Vi havde en Pige hjemme, som tidligere havde tjent i Byen, og hun sagde, at Døttrene der i Huset sad oppe til langt ud paa Natten og læste Romaner istedetfor at lægge sig, de kunde umulig holde op at læse.»

«Saa? Ja skulde det føre dertil, var det aldrig værdt at læse dem.»

«Aa — jeg tror ikke, det er farligt for mig, for naar jeg skal sige Sandheden, holder jeg ikke saa meget af at læse. Jeg vil meget hellere løbe ude, naar det kan lade sig gjøre. Jeg veed intet bedre end at flyve afsted paa den grønne Mark eller at klatre op i Fjeldet, vade i Lyng og springe fra Sten til Sten. Da blæser

Vinden saa frisk, og Fuglene synger, og Solen skinner mellem Løvet, og saa føler jeg mig saa glad.»

Studentens Øjne var blevet større, og han saa' glad paa hende.

«Ja ikke sandt — De føler Dem ligesom hjemme mellem Løvet og Fuglene og den blaa Himmel, og det er ligesom Noget inde i Brystet vil flyve ud og synge ud, som De imellem faar Lyst til at juble ud i Luften.»

«Ja netop saaledes — og jeg jubler ogsaa, naar jeg er alene, saa det giver Gjenlyd fra Bjergene rundt omkring; men Solskin maa det være. Har De det ogsaa saadant?»

«Hm,» sagde Studenten vemodigt, «ikke rigtig saadant, men jeg havde det engang saaledes. Det var i min første Ungdom, men den Tid er svunden for længe siden.»

«Tabte De det? Mon alle Mennesker taber det?» spurgte Agnes alvorlig og saa' paa Studenten.

«Jeg veed ikke, Frøken Agnes; der findes vist dem, som beholder denne Følelse, men de er ikke lykkelige. De lykkeligste er de, som mister den, thi de faa noget Andet og bedre i dens Sted.»

«Noget Andet og Bedre? Er Noget da bedre end Glæde?»

«Ja, Sorg. De ser saa underligt paa mig, som om det var Spøg. Men det er virkelig Alvor, Frøken Agnes. Sorg er bedre end Glæde; thi den rette Sorg kan alene give den rette Glæde. Men dette er altfor alvorligt at tale om nu, De vil ikke kunne forstaa mig endnu, men om nogle Aar maaske —.

«Tror De da, at jeg faar Sorg?»

«Det veed jeg ikke, men da vil De forstaa mig, thi da jubler De ikke længere i Fjeldet.»

«Er De sikker derpaa?»

«Jeg er sikker. Men her er Vejskjellet, og De er hjemme. Farvel, saa sender jeg Dem de Bøger, vi talte om.»

«Mange Tak!»

«Hvor forunderlig denne Student er,» tænkte Agnes, da hun gik alene op ad Vejen til Præstegaarden, «men han er dog god imod mig. Jeg var heller ikke saa bange for ham denne Gang, da vi først havde begyndt at snakke sammen. At han vilde gaa saaledes og snakke med mig? — — og nu skal jeg læse Romaner.»

«Hun er den samme som før,» tænkte Studenten, «ganske Barn. Hendes Ansigt i Kirken hin Gang — hm, der hviler Tanker og Drømme og Længsler i denne Sjæl, men de sover, de har ikke klare, aabne Øjne. Vingerne er sammenbundne, men de maa ryste Støvet af sig og slaa Luften med stærke Slag. Nu faar vi se, om Fatter Øhlenschlæger kan løse Baandet, Monod kunde det ikke. Det var Ansigtet i Kirken, som bedrog mig — — men nej, det bedrog mig ikke, blot vente, blot vente.» — —

Studenten kom ikke til Præstegaarden, saa Vejen blev atter deres Mødested; men Agnes trak sig ikke længer tilbage, naar hun saa' ham. Tvertimod var hun den første, som tog Ordet, efter at Studenten havde slaaet Følge med hende.

«Tak, Tak for de dejlige Bøger,» sagde hun med et

straalende Ansigt, «aa, de var saa —» tilføjede hun og krystede Hænderne ind mod Brystet, «jeg har læst dem een Gang, men jeg maa faa Lov til at læse dem endnu en Gang. Maa jeg?»

«Saalænge De har Lyst,» svarede Studenten.

«Jeg har læst højt af dem for Mari, og hun syntes, det var saa morsomt.»

«Saa hun syntes det,» svarede Studenten.

«Nej, hvor morsomt vilde det ikke have været at have levet i den Tid,» vedblev Agnes ganske opildnet, «ikke sandt? Mellem alle Ridderne i guldbroderede Kaaber og med Fjer i Hattene og set paa Turneringerne og danset —»

«Ja, og saa havt saadan en lille, tapper Svend som Klaus Skirmen eller Karl af Rise ved Deres Side og talt med ham i Stedet for med en gammel Student.»

«Ja, Herrerne er ikke mere saaledes, som de var i gamle Dage,» sagde Agnes.

«Nej, Ridderne nutildags gaar i Spidskjole og ser tvære ud,» svarede Studenten.

«Men havde jeg levet i den Tid, da —»

«Da kunde De set alt det Skjønne og Forunderlige, tænker De? Men det kan De endnu, Frøken Agnes.»

«Kan jeg?» spurgte Agnes forbauset og saa paa ham.

«Ja, hvis De blot vil,» svarede Studenten. «Dernede ved Stranden, veed De, ligger de gamle Kæmpehøje. Der er Angantyr og hans Brødre højlagte. Naar det nu om Natten stormer og blæser, og de mørke Skyer farer som sorte prustende Heste, naar Bølgerne fraader og kaster sig paa Land med hvide Skumtopper, da

luer det fra Højen, da staar Hervør der og maner den døde Fader frem. Og det brager og drøner, og Højene aabnes, og de Døde taler, og Ordene farer imod Dig paa Stormens Vinger. Du gyser, Du føler Rædsel, som grebes Du af en iskold Haand, lukker Vinduet til, slaar Korsets Tegn for Brystet og ser Dig forsigtig omkring, om Ingen er inde. Og naar Maaneskinnet breder sig som Sølv udover Engen, og Alt zittrer i det blege Skin, og Elverkongen svæver hen, saa flortynd og let, da er det Alfen, som kommer med Skjorten til Ørvarodd, vævet af Maanens Straaler. Den danser legende for ham paa den grønne Eng, indtil Alt for-svinder i en Taage, og Du atter blot ser Stenene og Træerne og Marken og Elven, som gaar ind imellem med sin vuggende Susen.»

Studenten var standset, og Agnes lyttede paa ham med halvaaben Mund. Da han taug, stod hun, som om hun drømte, men derpaa fattede hun sig og sagde med et Smil:

«Nu skæmter De med mig. De veed ligesaa godt som jeg, at Alt dette foregik i Danmark?»

«Danmark eller Norge, eller Rusland eller Tysk-land, det kommer ud paa Eet. I Fantasiens Verden kommer det ikke an paa Navn. Man siger blot «jeg vil», og saa staar det der. Og saaledes kan De trylle frem for Dem Østerlandene med glødende Farver og duftende Blomster midt i Vinteren, og Sommeren kan De fylde med Sne og Is fra Grønlands Fjelde.»

«Jeg vidste nok at jeg kunde drømme saadant, men vaagen —»

«Kan De det, naar De drømmer, saa kan De det ogsaa vaagen, hver Gang De lader Deres Tanker synke hen i Drømme.»

«Ja — men at De, som er saa klog, kan tænke paa saadant Noget.»

«De er ogsaa klog, Frøken Agnes, derfor kan De ogsaa tænke paa Sligt. Det er de Kloge, som ser, de Dumme ser Intet. Derfor er Barnet tidt klogere end den Voxne, thi Barnet kan se. Barnet lægger Liv og Sjæl i Alt, men den Voxne drager tidt Liv og Sjæl ud af Alt. Og dette kalder Verden klogt. Den Voxne kan tage Blomsten og skære den i Stykker og tælle Støvtraade og Støvveje; men Barnet tager Blomsten i Haanden, glæder sig over den smukke Farve og søde Duft og tænker: «Monstro Alfen, som jeg læste om i Eventyret, bor her?» Og medens Barnet kan se Himmelen fuld af Engle, kan den kloge Voxne ikke se andet end et Tag, som snart er blaat og snart er graat. Og medens Barnet tillidsfuldt lægger sig med Bønnen op i Jesu Skjød, skjælver den Voxne for Ildløs og Sygdom eller tænker paa de Voger med Fisk, som han skal udskibe imorgen. Hvem er saa den Klogeste? Barnet eller den Voxne? Skriften holder paa Barnet, men Verden holder paa den Voxne, saa faar de kappes. Men Skriften er dog den, som har Nøglen til Himmerige, og den siger: her slipper Ingen ind, som ikke er saa klog som et Barn.»

«Findes der da dem, som ikke tror paa Gud?» spurgte Agnes alvorlig.

«Om de findes, ja mange, mange; og De vil faa

dem at se og høre, naar De kommer mere ud blandt Mennesker. De leger og spotter med det Hellige, og Folk ler af dem og kalder dem vittige.»

«Og dette er de Voxne! De fortæller mig saa me=get Ondt om det at være voxen, at jeg er bange for selv at blive det.»

«De behøver ikke at frygte, Frøken Agnes; voxen maa man blive; det gjælder blot om De kan se som i gamle Dage og lade Dem nøje med «Barnesnakken» og med den faste Tanke, at Gud vil sige: «Du er min Kloge, for Dig er Døren aaben.»

«Det tror jeg ikke vil være saa vanskeligt,» svarede Agnes; «thi jeg synes, det er saa klart, at det ikke kan være anderledes.»

«Vær ikke for sikker. Naar man er ung, har man skarpe Øjne, naar man bliver ældre, bliver man kort=synet, og da gjælder det at faa Briller af den rette Sort. Men frygt heller ikke; thi der er et Ord i Skrif=ten, som siger: «naar Gud er med os, hvo kan da være imod os.»

Da de skiltes den Dag, stod Studenten længe og saa' efter hende.

«Hun er modig og stærk,» tænkte han, «og nu løfter hun Vingerne. Nu bliver det vel en Flugt fra Himmel til Jord, fra Luft til Hav, Kast efter Kast, aldrig Ro, aldrig Hvile, og alligevel lykkelig og frimodig. Men til Slut bliver Foden træt og Vingen slap og Brystet kan=ske saaret, og hun længer efter Hvile, efter Fred. Hvordan vil hun da flyve?» —

Fra den Tid af samtalede Studenten ofte med Ag=

nes. Hver Gang, han mødte hende paa Vejen, tiltalte han hende. Han fortalte hende om de gamle Sagaer, og Livet heroppe i de Dage, om Vikingetogene og de vældige Kæmper. Han fortalte om de fremmede Lande, hvorledes Menneskene der saa' ud og om deres Liv og Virken. Agnes nød det Alt med Glæde, der aabnedes et nyt Liv for hende, som hun ikke havde drømt om, og hun begyndte at tænke over Alt, hvad hun saa' omkring sig. Hun kunde ikke længer springe sorgløs omkring som før, tænke paa Alt og paa Ingenting; hun havde ikke Lyst længer til at juble, saa det gav Gjenlyd i Fjeldet og le og glæde sig over Ekkoet; nu vilde hun heller, naar hun gik tilfjelds, sætte sig ned paa en Tue og se paa Udsigten eller tænke paa, om det kanske var denne Vej, Sverre rejste, da han drog Nordpaa til Trondhjem. Kanske havde han kastet sig ned til Hvile, hvor hun netop sad.

Eller ogsaa vilde hun sætte Aftensmaden tidlig frem, for efter Bordet at faa lidt mere Tid til at læse.

Studenten var hun ikke længer bange for. Tvertimod syntes hun, det var morsomt at høre ham fortælle; thi han havde set og kjendt til saa Meget, og han fortalte saa levende, saa hun ligesom saa' det for sig. «Han er vist meget klogere end Fader,» tænkte hun, og Fader saa' op fra Bogen for at spørge, om hun havde erindret at lægge Fisken i Vand og pibe Prækraven til i Morgen, og om hun syntes om den Skik hos Hottentotterne, — men da var Agnes borte i en anden Verden.

TREDIE KAPITEL

Borte og hjemkommen; hjemkommen og dog borte.

Studenten havde ikke mødt eller set Agnes i lang Tid. Han kunde ikke forstaa, hvor hun var bleven af. At gaa op til Præstegaarden blot for at spørge efter hende vilde se saa underligt ud, men han kunde ikke negte, at han imellem savnede hende. Hun havde været som en frisk Luftning fra Livet midt iblandt alt hans Bogstøv, som Lærkesang om Vaaren. Han glædede sig over at se hendes Sjæl voxe og springe ud i Tanker Dag for Dag, ligesom man glæder sig over Løvknopperne, som aabner sig og voxer frem til Blade.

Han maatte have at vide, hvorledes det var fat med hende, og saa spurgte han en Dag Tjenestepigen, som gik til Elven med Vasketøjet.

«Om Frøkenen er syg? gentog Mari ganske forbauset, «nej, Gud fri os derfra; hun rejste til Byen for 14 Dage siden og —»

«Til Byen? — rejste hun til Byen?» spurgte Studenten som lynslagen.

«Ja, var der noget Galt deri?» begyndte Mari igjen og slap Tærskelen, «jamænd rejste hun for to Uger

siden, og græd, det gjorde hun, da hun rejste; det er vist og sandt, og nu skal hun være hjemmefra over et Aar.»

Studenten fattede sig igjen. «Farvel og hils Præsten fra mig,» sagde han, vendte sig og gik.

Han havde tænkt at gaa længere, men hvorledes det var eller ikke var, da han saa' op, var han hjemme. Han gik stille op igjennem Alleen, ind i sit Værelse, tog Bøgerne frem og satte sig til at læse. Men det vilde ikke gaa med Læsningen, han kunde ikke sidde stille paa Stolen, han kunde ikke fastholde Traaden. Han stod op og gik frem og tilbage paa Gulvet. «Ogsaa hun til Byen,» tænkte han, «de skulde altsaa dog gaa den Vej. Og jeg, som troede, at jeg skulde se hende vaagne, voxe, modnes mere og mere til en varm og rig Kvinde, — nej, bort med Blomsten; den kan dufte og vække Beundring en Balnat og saa — forbi; Dagen efter falmet Blad, slap Stilk, kastet hen i en Krog. Hvor forunderlig er ikke Verden, den forspilder Liv efter Liv og har dog samme Tiltrækningskraft. — — Ja, saa var det Eventyr til Ende, den Saga ude.»

«Hun var dog yndig — — hun kunde se Dig saa troskyldig ind i Øjnene. Hun havde Magt i sig; thi hun var det rene Barn. Kanske hun stod imod, kanske hun kom hjem igjen netop som den Samme, kun med mere Erfaring — — aa nej! hun var for ung og for svag, hun er vel som de Andre. — — Kom nu, Bibel!» — —

En Dag, da Præsten sad alene i sit Studereværelse, banker det paa Døren, og Studenten træder ind.

«Nu, det var en sjælden Gjæst,» sagde Præsten, da han havde vendt sig i Stolen og saa', hvem det var.

«Goddag, Goddag, det glæder mig at se Dem. Alt vel?» og Pastoren rystede hjertelig hans Haand.

«Ja, Tak, Alt er vel. Jeg har hørt, at Agnes, Deres Datter, er bortrejst, saa vilde jeg gaa indenfor og høre, hvorledes hun havde det.»

«Se, det var venligt — sid ned, sid ned — ja hun er bortrejst, men det ser ikke ud til, at hun synes om det, hvor hun er, den lille Tosse.» Og Præsten lo og lagde Hænderne i Kors over Maven.

«Saa hun synes ikke om det der?» spurgte Studenten opmærksom.

«Nej, hun gjør ikke det, Stakkel. — Aa, De kan selv tænke det, første Gang hun er i Byen, denne Masse af Mennesker, blot mellem lutter Fremmede og dertil alt det Nye.»

«Men hvad er da i Vejen? Dette Nye troede jeg blot gav hende store Øjne.»

«Ja, her skal De selv se,» sagde Præsten og tog et Brev, som laa paa Bordet. «De kan gjerne læse det, hvis De har Lyst. Der staar Intet, som behøver at skjules. — Men Skriften maa De ikke se paa.»

«Aa — mange Tak!» Studenten greb Brevet og læste. Det lød saaledes:

«Kjære Fader!

Du maa lade mig komme hjem igjen, thi her er saa fælt i Byen. Jeg græder næsten hver Dag, thi jeg veed næsten ikke, hvor jeg skal gjøre af mig selv. Gjør jeg

Hint, er det galt, og gjør jeg Dette, er det ogsaa galt. Snart skal jeg gjøre saaledes, og snart skal jeg gjøre saaledes. Saa skal jeg neje lige i Jorden, hver Gang jeg møder en Herre paa Gaden, som hilser, og saa skal jeg se paa ham og smile, siger de. Og saa mær⸗ker jeg, at jeg er saa dum i alt muligt, at jeg Intet veed og ikke kan tale om nogen Ting. Hjemme var det saa let at snakke, syntes jeg, og Studenten passia⸗rede om saa Meget, som jeg kunde forstaa, og som morede mig. Men hernede taler man aldrig om saa⸗danne Ting. De spørger om, hvor mange Gange om Ugen Posten kom hjemme, om hvor længe jeg har brugt lang Kjole, og de fortæller, at Olga Lindstrøms Krans sad skjævt, og at Løjtnant Karlson dansede tre Gange med Helene Velsin og fulgte hende lige til Vogndøren. Og saadant forstaar jeg mig ikke paa og lægger aldrig Mærke til, og saa sidder jeg der og sva⸗rer ja eller nej og bliver baade skamfuld og rød. Jeg veed ikke, hvorledes det er, men Herrerne her i Byen er ikke saaledes som hjemme. Jeg tænker paa, at Stu⸗denten, naar han kom hen til mig paa Vejen, blot nik⸗kede og tog med Haanden op til Hatten; men her bukke og vride de sig næsten ved hvert Ord og siger uafladelig Frøken og stryger sig om Moustacherne. Dette er jeg ikke vant til, og saa bliver jeg bange og tier stille. Og skal jeg prøve paa at tale lidt, begynder Hjertet at banke, og Blodet farer op i Kinderne, og saa — ja saa kunde jeg gjerne græde. Hjemme, hvor jeg bor, smiler de ad mig og siger, at saaledes maa jeg ikke svare en anden Gang, men svare det og det. Her

er ogsaa en gammel, styg Pebersvend, som Alle kalder Onkel Erik, og som altid driver om her, og han vil bestandig kysse mig og kalder mig sin lille Bonderose. Saa har De givet mig Krinoline og sat mit Haar op i en stor Pung bag, og saa siger de, at jeg maa gaa mere udtilbens. Nej, Du maa lade mig komme hjem, Fader, jeg længes saadan efter at see Dig og Jer allesammen og Sølvros og Blaaman. Jeg spurgte, om jeg ikke kunde faa Blaaman herned; thi her er et godt Rum paa Gaarden, og Stald har de. Men da de hørte, at det var en Ged, lo de og sagde, at jeg maatte ikke her i Byen tale om Geder og Køer og saadant; det var ikke fint, ligesom de ikke ogsaa var Guds Skabninger. Nej, Du maa lade mig komme hjem, Fader, jeg skal være en god Pige og passe Alt saa godt for Dig. Lad mig saa faa Lov. Din *Agnes*.

Studenten sad med Brevet foran sig, han havde næsten Taarer i Øjnene, da han saa' paa Skriften, medens Præsten ventede paa, at han skulde sige Noget.

«Nu — hvad synes De?» spurgte Præsten, da han saa', at Studenten ikke læste mere.

«Jo, jeg ser, at Legen alt er begyndt,» svarede Studenten, «de spiller og slaar paa Tromme, men Hunden vil ikke danse.»

«Ha—ha—ha—ha!» lo Præsten, «nej det lader saa. Men hun bliver vel snart vant til det, og da giver det sig.»

«Hun bliver vel snart vant til det,» — gjentog Studenten og smilte bittert, «det kan man og svare den

Mand, som kjæmper i Brændingerne, naar han raaber om Hjælp: Lig der, Du bliver snart vant til det. Kan jeg tro, at De ikke vil tage hende hjem igjen efter dette Brev? Vil De da, at hun skal blive indøvet og oplært i disse Hundekunster?»

«Om jeg vil tage hende hjem igjen? Hvorledes kan De tro det? Hvorfor sendte jeg hende vel ud?»

«Ja, hvorfor sendte De hende ud?»

«Kan De spørge om det, som kjendte baade hende og Bylivet. Hun kunde da ikke hele sit Liv gaa her hjemme som Bondepige. Hun maatte jo ud og se Noget og lære Noget og være blandt dannede Mennesker og faa lidt Levemaade.»

«Aa, dermed hastede det ikke saa farlig. Jeg syntes, hun havde god Levemaade. Og var hun først voxet op og blevet en sand Kvinde, havde hun ikke behøvet mere. En sand Kvinde veed altid at gjøre, hvad der er sømmeligt, og det er det smukkeste, hvad enten saa Moden siger ja eller nej.»

«Aa, jeg kjender disse Taalemaader,» udbrød Pastoren, «de tager sig godt ud paa Papiret, men naar det kommer til Stykket, er de ubrugelige. Jeg har al Agtelse for Deres Lærdom og Kundskab, Hr. Student, men her tror jeg ikke, De er rigtig praktisk. Jeg betragter ikke min Datter som noget Ualmindeligt, hun er ikke bedre end de Andre, og saa kan hun være som de Andre.»

«Ja, der har vi det,» greb Studenten ivrig Ordet, «hun skal være som de Andre. Alle skal blive støbte i samme Form, alle skal snadre det samme Vrøvl,

Mennesket skal være en Maskine, som man kan udenad, længe før den begynder at sættes i Gang.»

«Ja, ja, lige gode Venner,» sagde Præsten og slog Studenten paa Skulderen, «vi bliver vel aldrig enige derom. Jeg kan ikke altid følge med alt dette, som De nu taler, om Ide og Ide; jeg er af den gamle Skole, ser De.»

«Undskyld,» begyndte Studenten igjen, «at jeg blev noget varm. Jeg har vistnok Intet at sige her, men siden Pastoren var saa god at lade mig faa Bre-vet at læse, saa var jeg saa fri at sige min Mening ligeud! De tager hende altsaa ikke hjem?»

«Nej, det gjør jeg ikke; er hun først kommen der, saa skal hun ogsaa blive der en Stund; men jeg faar vel rejse ned til hende og snakke godt for hende, lille Tosse, som hun er.»

«Men om hun nu ikke trives dernede, hvad gjør De saa?»

«Ja, skulde hun ikke trives, er der vel ingen anden Udvej da end at tage hende hjem, men vi vil haabe det Bedste.»

«Ja, vi faar haabe det Bedste,» svarede Studenten alvorligt og rakte Haanden frem: «Farvel, Hr. Pastor, og Tak for Deres Venlighed.»

«Farvel, farvel, og Tak for Visiten.» —

«Hun er dog endnu sig selv,» tænkte Studenten paa Hjemvejen, «og saa barnligt, som hun skriver, det kunde smelte en Sten — — Herre Gud, hold hende i din Varetægt!»

Det var vel omtrent en Maaned senere, at Studenten hørte Nogen raabe efter sig, medens han gik paa Vejen. Han vendte sig og saa' Præstemanden komme pustende op ad Bakken og vinke med Haanden. Studenten gik ham imøde.

«Nu — hvad sagde jeg? Tror De ikke, jeg fik Ret?» sagde Præsten og gned sig i Hænderne.

«Hvad mener De?» spurgte Studenten forbauset.

«Naturligvis min Datter. Hun skriver til mig idag, at nu vilde hun ikke komme hjem for Alt i Verden.»

«Saa?» sagde blot Studenten koldt, «og Grunden til denne Forandring?»

«Hun er kommen ind i det nu, som jeg sagde; hun er kommen ind i det. Nu er det blot om Dans og Skuespil og Fornøjelse fra Morgen til Aften. Ja, der ser De, Hr. Student, hvor vil De nu hen med Deres høje Tanker og smukke Ord?»

«Det ser ud til, jeg maa beholde dem for mig selv,» sagde Studenten bittert og forsøgte at trække paa Skulderen.

«Ja, det er nok bedst — ha, ha, ha, — ja nu maa De snart se ind i Præstegaarden, saa skal De gjerne faa lidt af Brevet at høre, hvis De har Lyst. Jeg sidder for det meste alene om Aftenerne nu.»

De skiltes, og da Præsten var kommen hjem, begyndte han at søge blandt nogle Papirer, som laa der, og fandt det sidste Brev fra Agnes. Det lød saaledes:

«Kjære Fader!

Hvor det var godt, at Du var inde hos mig og talte med mig. Nu er det slet ikke uhyggelig længer at være her! tvertimod fornøjer jeg mig godt, og jo længer jeg er her, desto morsommere bliver det, synes jeg. Nu begynder jeg at komme bedre ind i det, ser Du, og jeg mærker, at det blot er mig, som har været tosset. Nej, hvor Lidt jeg har vidst, og hvor Lidt jeg endnu veed! Nu først seer jeg det, siden jeg lærer noget Nyt hver Dag. Hvor Meget her er at se, og hvor Meget her er at lære. Jeg bliver imellem ganske fortumlet af al denne Larm, som jeg ikke er vant til hjemme, men det er dog alligevel morsomt. Jeg er paa Bal, jeg er i Theatret, og jeg er paa Landture rundt omkring; thi Mathilde, tror jeg, er kjendt med alle Mennesker, og hun taler saa godt for sig og hitter paa saa meget Morsomt, at Alle gjerne ville have hende med. Saa kommer ogsaa jeg med, og jeg kan ikke sige Andet, end at Alle er venlige imod mig. Du kan tro, jeg har faaet mange Veninder herinde, Georgine Almvig og Susanne Gjerstad. Nej, hvor sød Susanne er! Hun spurgte, om jeg ikke vilde komme og ligge sammen med hende nogle Nætter, saa skulde vi have det saa morsomt. Blot en og anden Gang kommer det over mig at længes hjem, og da veed jeg næsten ikke, hvad jeg skal gjøre.

Saaledes var det nu nylig paa en Baadtur. Vejret var klart, Søen laa blikstille, og Solen skinnede henover Vandfladen. Ved Solnedgang sneg jeg mig alene ned til Stranden, satte mig paa en Sten og saa' ud. Og

da var det saa forunderligt. Da jeg saa' den blodrøde Stribe af Solen og de brændende Skyer, da Alt pludselig blev saa stille, saa stille, kun Smaabølgerne skvulpede op mod Stranden, og den svalende Vind slog imod mig — da veed jeg ikke, men jeg kunde ikke lade være at tænke paa Hjemmet og paa Dig, Fader, og paa Jer Allesammen, og saa fik jeg saadan en Lyst til at græde. Men i det Samme følte jeg to Arme om Halsen og En kyssede mig paa Kinden, og saa var det Mathilde, som lo og sagde, at nu maatte jeg ikke være sentimental, men komme op og lege Skjul. Da maatte jeg ogsaa le, og saa længtes jeg ikke mere. Men det er sandt, Fader, veed Du det om Studenten? Tænk, Susanne fortalte mig en Dag, at han har været forlovet med En, som nu er gift med Løjtnant Karlson, men at hun slog op med ham, fordi han altid vilde være Herre og præke for hende, hvorledes hun skulde opføre sig og alt Saadant, og da blev hun kjed af det, som rimeligt kunde være. Hun var ogsaa en saadan Stakkel som jeg, som gik der paa Landet, lyttede paa Studentens Prækener og intet Bedre vidste. Men saa kom hun til Byen, og da lærte hun at kjende denne Karlson. Jeg skulde vist umaget mig med at glæde for Studentens Skyld, for tænk — det gjorde jeg i de første Dage. Da drillede de mig altid med ham og gjorde Nar ad ham, og da syntes jeg, det var Synd for ham; thi han havde altid været god imod mig. Men nu forstaar jeg godt, at han kun har haft Løjer med mig, og Mathilde siger, at saadanne højtidelige Herrer maa jeg aldrig bryde mig om; thi de

gjør sig blot vigtige, fordi de tror sig saa meget bedre end os og i Grunden blot gjør Nar ad os. Susanne fortalte ogsaa, at Studenten havde lovet aldrig mere at forlove sig, og det kan han gjerne gjøre, thi der er vist Ingen, som vil have ham. Denne Løjtnant Karlson kjender jeg godt, og Du kan tro, han er tækkelig. Han er saa elegant og saa morsom, og altid spenderer han Is og Limonade og saa meget Saadant paa mig. Nu er jeg ikke længer bange og undselig for at snakke med Herrerne, som jeg var i Begyndelsen, og det er Mathildes Skyld. Hun er saa flink til at oplære mig i Alt, at det er ganske mageløst. Du skulde blot se, hvad vi bestiller om Aftenen, naar vi er kom⸗men op paa vort Værelse. Da skal hun være den for⸗nemme Frue, som tager imod, og jeg Gjæsten, som kommer paa Visit. Hun sidder da og breder sig i Sofaen og slaar paa sin Kjole med det fine Lomme⸗tørklæde, og jeg kommer nejende ind gjennem Døren og gaar hen imod hende. Saa lærer hun mig, saaledes som Du bad hende, hvorledes jeg skal neje, og hvor⸗ledes jeg skal gaa, og hvad jeg skal sige, og saa ler vi begge To, saa hendes Moder banker i Loftet til os, at vi skal være stille. Ja, den Mathilde, den Mathilde! Men Du kan tro, hun har Kommando i Huset allige⸗vel, uagtet hun er saa munter. Pigerne er saa bange for hende, at de aldrig vover at mukke, naar hun har sagt Noget. Det er noget Andet end hjemme, naar Mari satte mig til at male Kaffen. Men vent blot, til jeg kommer hjem igjen, sa skal det gaa paa en an⸗den Maade. Det er ikke godt, at Tyendet har det

altfor frit, thi saa gjør det Intet ordentlig. Ja, vent blot, Fader, saa skal Du se, at Du faar Ære af mig, jeg kan endnu blive en fin Dame. Lev nu vel, hils Alle hjemme, som spørger efter mig.

Din *Agnes.*»

Da Pastoren havde læst Brevet endnu engang igjennem, lo han og gned sig i Hænderne, derpaa lagde han Brevet igjen tilside. Men den, som aldrig saa' ind til ham, var Studenten. Han gik tankefuld og ensom paa Vejen i sin luvslidte Frakke. Gjennem Vinduet skinnede Lyset som sædvanlig til langt ud paa Natten, og der sad han med Haanden i Haaret og med trætte Øjne og stirrede i sine Bøger. Agnes var for ham som en oprykket Blomst og glemt Sang. Kom Mindet imellem dragende, saa greb han Bogen og jog Mindet bort.

Paa den Maade var der gaaet over et Aar, da Studenten, medens han gik paa Marken for at se til sine Arbejdsfolk, saa' dem stikke Hovederne sammen og En i Midten, der saa' ud til at præke for dem. Da han kom hen til dem, gjenkjendte han Mari Malkepige fra Præstegaarden. Hun fortalte, og de Andre lo.

«Hvad er der paafærde idag?» spurgte Studenten.

«Aa Husbond, det er blot Mari, som fortæller os om Præstedatteren,» svarede Mads og tog Huen af.

«Er hun kommen hjem?» spurgte Studenten.

«Ja hun er nok det.»

«Hun kom for en Uge siden,» tilføjede Mari.

«Naa? er I ligesaa gode Venner som før, Mari?» spurgte Studenten.

«Nej, det gik naturligvis aldrig an. Jeg tænkte ikke Andet, end at hun var Jomfruen endnu, og saa tog jeg hende i Haanden og sagde velkommen hjem. Men da blev der et Spektakel, kan De tro. Hun kaldte mig ind til sig om Aftenen og sagde, at nu maatte jeg kalde hende Frøken og ikke sige Du og meget Saadant.»

«Saa? Hun er blevet lidt storagtig?»

«Aa ja — det er stygt at sige det, «men det er ikke stor Gris, før den slaar Krølle paa Halen,» siger et gammelt Ordsprog, og hun har jo været et Aar i Byen nu, skal De vide.»

«Lever man for Resten godt paa Præstegaarden?» spurgte Studenten og lod, som om han ikke brød sig om at vide mere.

«De faa leve, som de kan, thi der er bleven en Støj og en Tummel, siden denne Datter kom hjem, som ikke er til at holde ud. Alt skal forandres og omskabes, saa der er en Løben og en Kommanderen fra Morgen til Aften.»

«Hm, men bestyrer hun for Resten Huset?» spurgte Studenten atter.

«Aa ja, det skal vel hedde det, vi maa snart ikke nyse uden først at spørge hende om Lov. Og saa er det, ligesom vi ikke havde Andet at gjøre end at staa paa Pinde for hende; thi saa skal hun flettes, og saa skal hun bades og meget Saadant, som vi aldrig hørte Tale om før.»

«Saa dette var da Underværket, som krøb ud af Ægget,» mumlede Studenten ved sig selv, da han gik hjem. «Frons multos decipit![1]) — — — men at det Ansigt ogsaa kunde lyve.»

Da Studenten kom hjem, laa der et Brev paa Bordet til ham. Det var fra en gammel, god Ven, som nu havde rejst mange Aar i Udlandet. Blandt meget andet stod der ogsaa: «Og nu — hvorledes er det fat med Dig, gamle Ven? Sidder Du endnu som en Muldvarp og begraver Dig i Bogstøv og vandrer mellem Fortidens Skygger? Jeg kan ikke fatte, at Du, som er fri Mand og har Penge, ikke kaster alt dette fra Dig, farer Verden rundt og ser og nyder Livet, saaledes som det vrimler og rører sig den Dag idag. Du forekommer mig for Resten lidt muntrere i Dit sidste Brev. Du skrev om en ung Pige derhjemme, som var baade sadan og saadan. — Nu — hvem veed? Kanske hun kunde — — — Ja Du forstaar nok, hvad jeg mener, og det vil jeg sige Dig, at Intet skulde glæde mig mere at høre, end at Du igjen var bleven Menneske. Naar jeg tænker paa Dig, saaledes som Du var i vore Studenterdage, lystig og livsglad, og jeg nu seer Dig i Tanken saaledes, som Du var, da jeg rejste bort, en gammel, tungsindig Eneboer — saa skulde man neppe tro, at det var det samme Menneske. Skal da dette Ene bestandig kue Dig? Er Du ikke istand til at hæve Dig over en Sorg blandt de mange, som Livet byder. Kom ned til Italien! Her er Ild, her er Glød, Du seer alt, hvor-

[1]) Skinnet bedrager mange.

ledes jeg er optøet, og jeg siger: Gudskelov, at jeg kom bort fra alt dette Sludder, al denne Nejen og Bukken hjemme og ned til skikkelige Mennesker. Her skal Du se Kvinder, som ere levende og friske og dog mageløs barnlige. De er som Skovens vilde Fugle, de lever og synger, men de har ogsaa hvast Næb, naar de vil bruge det. Saa rejs Dig nu, ryst Støvet af Dig og lad mig høre i næste Brev, at nu har den velærværdige Hr. Professor N. N. begyndt at pakke sin kuffert. — — — — — — —»

Studenten holdt længe Brevet i Haanden, og et forunderligt Smil spillede om hans Mund. Derpaa tog han Pen og Papir frem og begyndte at skrive Svaret:

«Gode Ven!

«Jeg har faaet Dit Brev, og skulde Nogen kunde gjøre mig ung igjen, maatte det være Dig. Du er den samme Galning, som i vor første Studentertid, og der kommer i Følge med Dig ligesom et helt Bacchustog med Punsch og Taler og glødende Kvinder. Jeg seer mig selv staa midt imellem, lystig og livsglad, som Du siger, og med Mod og Kræfter til at kunne styre hele Verden. Men — «die schönen Tage in Aranjuez sind nun zu Ende» — nu er jeg gammel, har ikke Lyst til hverken at drage til Italien eller slaas med Verden og vinde mig et Navn. Jeg sidder helst, hvor jeg sidder, gaar min stille Vej, saa lægger de mig en Dag i Jorden, Graven bliver nedtraadt, og jeg er glemt — glemt. Saaledes vil

jeg det helst. Du tror, at jeg igjen kunde binde et Baand mellem mig og Livet, men Du kjender mig kun lidt, naar Du kan tro det. Jeg føler det nu mere end nogensinde, at jeg alt har levet mit Liv ude i Verden. Med Ungdomstiden er Mærkeslinien sat, og jeg kan se paa mig selv, paa hende, paa Alt, som svæver derinde, som paa et skjønt Billede. Saaledes som jeg nu er, staar jeg selv aldeles udenfor. Men jeg seer tidt paa dette Billede, thi hun var smuk, hun bredte ligesom et straalende Skin udover hele min Tanke og Gjerning. Og Du tror, at nogen Kvinde endnu skulde kunne drage mig til sig? Nej det kan jeg idetmindste sige, at Den, der har elsket saaledes, som jeg elskede hende, kan aldrig elske mere. Du nævner Præstedatteren her, fordi jeg skrev nogle Ord om hende. Jeg skal ikke negte, at jeg havde lidt Deltagelse for hende, fordi hun var saa ung og barnefrisk og mindede mig saa levende om min første Kjærlighed, saaledes som hun engang var, — men tænker Du ikke, at denne gik samme Vej? Nu har hun ogsaa været en Tid inde i Byen for at lære Folkeskik, som de kalder det, og nu er hun ogsaa som de Andre, en Modedukke, som maa skjule sine Følelser, om hun forresten har nogen, under den dannede Levemaades Kaabe, fordi det er en Skam at vise dem frem. Du kan saaledes være sikker paa, at *hun* ikke skal blive farlig. Nej, Kvinden er sig selv lig overalt — svag, ussel, ikke værd at spilde mange Ord paa. Hvordan er ogsaa de fleste Ægteskaber? Enten gjør hun Manden ulykkelig og ødelægger ham

med Stads og Fjas, eller ogsaa bliver hun en ussel Tingest, som ikke duer til Andet end at lave Mad og lappe Buxer. Jeg har ikke vidst før, hvor sandt han siger, som har skrevet Prædikerens Bog, naar han skriver: «Iblandt Tusinde har jeg fundet een Mand, men ingen Kvinde har jeg fundet iblandt dem Alle.» Og Du roser de italienske, som om de skulde være bedre. Aa, nej! Jeg kjender dem ogsaa fra den Tid, jeg rejste dernede og skulde glemme og adspredes, som det hed. Og jeg saa' de samme som svævede paa Gaden saa elegante, med langt Slæb paa Kjolen og Guldørenringe, gaa hjemme i Huset i en skidden Nattrøje og kævles med Manden. Aa, nej, min bedste Ven, det er ikke Guld alt, som glimrer; Kvinden er som den hule Nød; hun er smuk og lover meget. Men aabn saa Skallen, og indeni — tomt — tomt.»

— — — — — —

Studenten havde bestemt sig til ikke at bryde sig mere om Agnes, end om hun aldrig havde været til; men den Tanke, at hun nu var her, og alt det han havde hørt, blev saa stærk hos ham, at han fik Lyst til at se, hvorledes hun saa' ud. Det kunde jo dog aldrig skade. Kanske var det blot Sladder, Mari var kommen med, fordi hun ikke længer maatte være Potte og Pande i Huset som tidligere. Han gik da derop en Dag. Præsten var i Dagligstuen, blev der svaret, og han bankede paa.

«Kom ind,» lød det indenfra. Studenten traadte ind, men blev forundret staaende paa Dørtærskelen,

thi Stuen kunde han knap gjenkjende. Der stod et stort rundt Bord midt paa Gulvet med Tæppe paa og opfyldt med Albummer og Fotografier og Stereoskopbilleder. Rundt omkring var der sat Skamler, og en og anden Lænestol var kastet som af et Tilfælde hist og her. Henne i Krogen sad Præsten alene. Han saa' lidt tung ud, ligesom han ikke rigtig syntes om det her. Da han saa' Studenten, blev han mild og venlig som altid.

«Nej, Goddag, Goddag,» sagde han, rejste sig og kom hen til ham. «De kommer formodentlig for at hilse paa min Datter — det træffer uheldigt, hun er nu netop gaaet ud; men De møder hende vist, naar De gaar hjem. Hun plejer at gaa Morgentur paa denne Tid.»

«Saa hun gaar Morgentur?»

«Ja, Lægerne i Byen har tilraadet det; det skal være godt for Blegsot.»

«Har Deres Datter faaet Blegsot?» spurgte Studenten.

«Nej, endnu ikke, Gudskelov,» svarede Præsten og smilte, «men man kan ikke vide, naar den kan komme; man hører næsten ikke Andet nu om de unge Piger. Hendes Veninde i Byen, Mathilde, havde Blegsot, de gik da sammen om Morgenen, og saaledes har hun vænnet sig til det.»

«Jeg seer, De har faaet Alt oppyntet her siden sidst,» sagde Studenten og saa' sig om i Værelset.

«Ja, det er min Datter, som har Fornøjelse af det,» svarede Præsten og trak lidt paa Skulderen; «de bru-

ger det saaledes i Byen, siger hun, og saa maa vi følge med Tiden. Men det er noget uvant for os i Begyndelsen, vi som lever her paa Landet og udenfor Folkeskikken.»

«Aa, man bliver snart vant til det,» henkastede Studenten let; han mindedes Præstens Ord tidligere. «Det var vel hyggeligt for Dem at faa Deres Datter hjem igjen nu?» tilføjede han.

«Aa ja, det var det,» svarede Præsten tankeløst; men Ansigtet viste, at Hjertet ikke fulgte med i Svaret.

«Hun begyndte at længes?» spurgte Studenten.

«Nej, det kan jeg ikke sige,» svarede Præsten og lo smaat, «jeg maatte tage hende med en Trumf. Hun havde gjerne blevet boende der, havde hun faaet Lov at raade, og hun er ikke rigtig tilfreds med mig endnu, men det gaar vel over. Mellem os sagt,» og her blev Stemmen lavere, «saa tror jeg, hun har været vel længe i Byen. Hun er saa opsat paa at faa det, ligesom hun havde det der, og det er ikke altid saa let, ser De, for en gammel Præstemand. Hverken har jeg videre Raad til Luxus, og saa er det saa forunderligt med det. Det, man er vant til, holder man af.»

«Ja, det er naturligt,» svarede Studenten; «men saa har hun vel lært meget Nyttigt og Godt i Byen, som kan være til Hygge for Hjemmet?»

«Ja, det forstaar sig, det har hun,» tog Præsten Ordet, ligesom bange for at have sagt Noget, som kunde nedsætte Datteren. «Nu skulde De høre hende

synge, Hr. Student, det er noget Andet end tidligere. Nu synger hun baade Lucie af Lammermoor og Trovatore og alle Erik Bøghs Viser.»

«Jeg betvivler det ikke,» svarede Studenten kort.

Studenten mødte Agnes paa Hjemvejen, som Præsten havde sagt. Hun kom henimod ham, men da hun bemærkede Studenten langt borte, lod hun, som om hun havde glemt Noget, vendte omkring og gik tilbage samme Vej, som hun var kommen. Studenten saa' det, tog længere Skridt, og snart havde han naaet hende. Han havde Moro af at se, hvorledes hun bar sig ad, og saa gik han ved hendes Side en lang Stund, men paa den modsatte Kant af Vejen, og talte ikke et Ord.

Agnes lod, som om hun ikke saa' ham og skyggede for sig med Parasollen. Tilsidst hilste han. Agnes gjorde en Bøjning, som den eleganteste Bydame kunde være stolt af.

«Saa De er kommen hjem nu,» sagde Studenten og gik hen til hende. «De kjender mig vel igjen, Frøken?»

«Jo, det gjør jeg da,» svarede Agnes og nejede atter.

«Det smagte vel godt at komme hjem, kan jeg tænke?» sagde Studenten igjen.

«Ja — aa ja,» svarede Agnes og ligesom tog Jaordet tilbage, som faldt saa let i Munden.

«At se igjen Mari, Halvar, Fagerros og Blaaman — ja og saa først og fremst Deres Fader.»

«Ja, Fader var det godt at se,» svarede Agnes, og Studenten troede at se et Blink i Øjet og bemærke mere Varme i Stemmen: «men De maa undskylde mig, Hr. Student,» og hun drejede lidt paa Parasollen, «jeg er ikke Bondetøs eller Tjenestepige.»

«Hm,» svarede Studenten og trak lidt paa Smilebaandet; «De siger kanske som Ordsproget, at den ferskeste Fisk smager bedst. Og De kommer til at længes efter Byen igjen, troer De?»

«Ja, kan De maaske sige mig, hvad man skal gjøre herhjemme?» spurgte Agnes og skjød misfornøjet Rynker i Panden.

«Det Samme spurgte jeg Dem om, Frøken, sidst da De var her, og da fandt De, at det var et urimeligt Spørgsmaal. Nu faar jeg svare med Deres egne Ord, De kan gaa i Huset.»

«Saa De tror, at Kjøkken og Skorsten er den rette Plads for os. Det var dog Synd at gjøre Kokkepigen arbejdsløs, synes mig.»

«Nu, saa kan De klavre i Fjeldet.»

«Ja, ellers Tak, men jeg er ikke længer som en Skoledreng.»

«Ja saa, det var alligevel Deres største Fornøjelse i gamle Dage at juble oppe i Fjeldet. Var det ikke saa?»

«Før, ja — men ikke nu.»

«Det er sandt, jeg glemte, at det var saa uendelig længe siden, et helt Aar! Tænk, hvilken Evighed!» Og Studenten satte et spottende, men alvorligt Ansigt op. «Men, hvad var det, jeg sagde, Frøken Agnes?

Om nogle Aar jubler De ikke længer i Fjeldet. Var jeg ikke en sand Spaamand?»

«Jeg har al mulig Agtelse for Deres Spaadomme,» svarede Agnes og slog Parasollen halvt ned; «men De vil da vel ikke, at jeg skal give mig til at klavre mellem Stenene Vinterdag?»

«Vinterdag, nej.»

«Ja og hvad skal jeg gjøre nu den hele lange Vinter? Her er ikke Baller, her er ikke Theater, her er ikke Koncert, her er ikke Nogetsomhelst.» Og Agnes saa' aldeles fortvivlet ud.

«Aa — De faar kanske Tid til at læse nu, som De ikke havde før, og saa kan De sove og klæde Dem af og paa, det tager alt sin Tid.»

Agnes lod, som om hun ikke hørte det Sidste. «Ja, havde man blot Bøger,» sagde hun, «men her findes ikke engang et Lejebibliothek.»

«Min Bogsamling er til Tjeneste, om De ønsker,» svarede Studenten og bøjede sig høfligt.

«Tak — men det er vel lutter lærde Bøger?»

«Det er som man tager det, jeg har Walter Scott.»

«Walter Scott? — Ja, men han har saadanne lange og kjedelige Indledninger. Har De Emilie Carlén?»

Studenten fo'r lidt tilbage, han saa' paa Agnes en lang Stund. «Læser De Emilie Carlén?» spurgte han forundret.

«Ja, hvorfor ikke?» svarede Agnes og forsøgte at skjule, at hun var nær ved at blive rød. «Mathilde sagde, at det var gode Bøger.»

«Ja det er vel saa. Paul de Kock skriver og gode Romaner, ikke sandt? det siger vel Mathilde ogsaa. Men at De saaledes vil følge Strømmen, Frøken Agnes, og pjatte efter det, som alle Andre sige? Nu skal De høre et Stykke af Emilie Carlén. Jeg skrev nogle Linier op engang, det var endda af «Kirkeindvielsen i Hamarby»; hør nu blot efter.» — Og Studenten tog sin Noticebog frem og læste: «Han stod midt framför henne. En askgrå blekhet öfvertäckte de drag, som nyss lifvades i alle riktningar öfver hans panna, och ögonen, de eljest så klara och sköna ögonen, sköto ut såsom brinnande eldkulor ur sine håliga gropar. Tänderna skallrade så häftigt, att han vid sitt fruktlösa bemödande att tala bet sönder läpparna, och den ena bloddroppan efter den andra nedföll på hennes hvita klädning, der de lågo och dallrade, tilldels brudens tåror nedföllo i deras purpurfamn, och de sedan, sammangjutne, insögo sig i den äktenskapliga svepningsdrägten.»

«Er det ikke smukt og smagfuldt, synes De. Og naar der nu til alt dette kommer Forgiftelse og Mord, Folk, som styrte i Afgrunde og knuse Hovedet mod Ligkister, saa faar man et klart Indblik i det svenske Folkeliv. Ikke sandt?»

«Jeg kjender ikke det svenske Folkeliv,» svarede Agnes kort.

«Kun altfor sandt svaret,» begyndte Studenten igjen, «men De erindrer vel fra Deres Skolelærdom, at der bor Mennesker i Sverig ogsaa. Og Mennesker, sande Mennesker er det, den sande Digter skal skil-

dre, veed De, thi Digterværkerne skulle være Menneskelivets Spejl, og Jorden er ikke opfyldt af Djævle og Engle, men af Mennesker. Alt Usandt, Alt, som er beregnet paa blot at være spændende, er kun for Galeriet og for unge Piger, som gjerne vil have Noget, der river i Halsen.»

Studenten saa' med et spottende Smil paa Agnes, men hun svarede Intet, hun gik og bed sig i Læben. Saa begyndte han igjen:

«Ja De kan tro, vi lever i en forunderlig Tid i saa Henseende, Frøken. De maa ikke tro, at De staar alene med Deres Mening, nej, De har hele Flokken med Dem; nede i Danmark skal De saaledes faa at høre, at naar man blot kan slaa i Bordet og bande, saa det dundrer, raaber de: «sikken en Nordmand!», og naar man blot stikker hverandre med Knive og ruller udover Fjelde eller hænger i to Negle over en Afgrund og klatrer op ad den bratte Bjergside paa Aaretolde og gjør andre umulige Kunster, saa gaar Trommen: «det var dog mageløst norsk!»»

Agnes lo ikke, hun gik taus og tvær og lod, som om hun Intet hørte. Studenten havde Fornøjelse af at se, hvor længe hun kunde tie, men Agnes var sejg. Studenten maatte da igjen i Ilden.

«Nu, De skal vel rundt paa Visitter til alle Deres Barndomsvenner,» sagde han, «saa skal De se, De finder Mennesker, som det nok er værdt at være i Selskab med.»

«Kan De nævne mig Nogen?» svarede Agnes fornærmet.

«Aa — for det første er *jeg* nu her,» og Studenten saa' skjælmsk paa hende.

«De — ja — men» — Agnes saa' forvirret ud.

«Men?» gjentog Studenten med den samme Skalk i Øjnene og saa' lige paa hende.

«De» — Agnes famlede efter Ordene — «Dem seer jeg saa sjeldent,» fandt hun tilsidst paa, men turde ikke se paa ham.

«Det er, som De vil,» svarede Studenten, «De veed, hvor jeg er at finde. Jeg gaar min daglige Tur nu som før, og jeg hører, at De ogsaa gaar Morgentur for Helbreden.»

Agnes svarede ikke.

«De kan jo agsaa tale med Bønderne heromkring, det kan være morsomt nok imellem.»

«Bønderne — nej Tak, jeg har nok af dem hjemme.»

«Saa? Den store Holberg sagde dog, at han al- drig talte med en Bonde, uden at lære Noget af ham.»

«Det er kanske der, han har lært al sin Raahed,» svarede Agnes vigtig.

«Saa Holberg er ogsaa raa? Det er vel Mathilde, som siger det, ikke sandt? Men «Den skjønne He- lene» og alle de franske Vaudeviller, hvor man leger med Ægteskab og alt det Helligste, Mennesket ejer, de er ikke raa? De er altsaa kommen ind i Bykon- versationen, De kan alle disse Fraser udenad, De sejler med den brede Strøm. Hvad gjør disse dan- nede Mennesker i Byen? Spiser, drikker, sover, druk-

ner enhver alvorlig Tanke i kaade Vittigheder, Livets Krav i Sladder og sætter ikke deres Ære i noget Højere end at kunne kappes med hverandre i fin Mad. Hvad Særdeles er det, de har, som slikker Støvet af de Stores Fødder og sælger deres Sjæle og deres Munde blot for des lettere at kunne sole sig i de Styrendes Naadestraaler, der sluge «Morgen»= og «Aftenbladet» som den højeste Livsvisdom, og fra denne Højde se ned paa alt det Andet, som rører sig ved deres Fødder. Aa, jeg kjender dem — men hvor er Gud, hvor er Samvittigheden i dette? Se Deres Omgangsvenner, Frøken.»

Agnes var standset. Hun bed sig i Læben, saa man kunde se, at hun var meget vred. «Naar De ikke kan komme med Andet end Fornærmelser, saa — —» og hun vendte sig om for at sluge Graaden.

Studenten samlede sig igjen.

«Tilgiv mig, Frøken Agnes — jeg mente det ikke saaledes — og hvis jeg har saaret Dem —»

«Her maa jeg vende,» svarede Agnes kort, da de i det Samme stod ved en Gjenvej, som førte op til Præstegaarden. «Farvel!»

Dermed hilste hun og gik.

«Hm» — sagde Studenten og saa' efter hende — «der gik hun, og hun var vred, det var let at se. Kanske hun ikke er saa ganske Barn endda — og jeg behandlede hende som en uartig Unge. Skulde det være værdt at spilde mere Tid paa hende? Hun var dog Barn endnu i Meget, let at sætte fast, let at gjøre forlegen, hun blev varm, da hun mindedes Mø=

det med Faderen. Hm — næste Gang maa jeg tage det paa en anden Maade. — Hun var nu slet ikke saa naragtig heller, som Mari sladrede om — —.»

«Den uforskammede Student,» tænkte Agnes ved sig selv, da hun gik hjem og endnu skjalv af Vrede, «saa utaalelig selvklog — men det skal være sidste Gang, jeg gaar her paa denne Tid. Og nu skriver jeg til Mathilde iaften —.»

FJERDE KAPITEL

Strid op og ned.

Agnes holdt Ord. Hun gik aldrig ud, naar hun vidste, hun maatte møde Studenten. Og alligevel gik tidt Tankerne til ham. Han var dog anderledes, noget mere end de Andre — de Andre — ja var her Nogen? Faderen, som havde travlt med sin Præken og Fattigkommissionen? Landhandleren, som solgte Kaffe og Tobak; Olav paa Volden, som lod sine Døttre spille Pianoforte, og som blot snakkede om sin hvide Hoppe? Fogdens Døttre, som blot havde Tanke for Gjæslingerne og Kostalden? — Nej, da var dog Studenten bedre. Naar hun saa gik alene paa Vejen eller sad ensom paa sit Værelse, drejede Tanken sig om saa Meget baade fra tidligere Dage og nu — Alt, hvad Studenten havde sagt, hvor barnagtig hun havde været dengang. Hun blev da saa forunderlig om Hjertet — men han havde været saa uforskammet — som om hun ikke var voxen, som om hun altid skulde være et Barn til at lege med — ja, han kunde være sikker — hun skulde aldrig komme paa hans Vej oftere, hun skuldde aldrig bryde sig om ham — hun skulde aldrig se efter ham. Og

saa saa' hun i det Samme efter ham, blot fordi hun vilde vende om, hvis han kom, naturligvis. Nej, hvem der kunde komme til Byen igjen, det var dog et andet Liv!

Studenten kunde ikke forstaa, hvor hun var bleven af, men han havde ligesom en lille Mistanke om, at hun gjerne vilde gaa af Vejen for ham. En Dag fan⸗gede han hende dog, og det var Bøgerne Skyld i. Han havde siddet og tænkt og tænkt paa Noget, han læste, uden at finde Rede i det, og saaledes led det langt udover den Tid, da han plejede at spadsere. Agnes blev ikke lidt forbauset, da hun pludselig saa' sin Ven ved Siden af sig.

«God Dag, Frøken Agnes,» sagde Studenten og løftede paa Hatten, «hvorfor har jeg ikke seet Dem saa længe? Er De endnu vred paa mig, fordi jeg var lidt dristig sidst? Jeg mente ikke noget Ondt med det, og hvis De ønsker det, beder jeg gjerne om For⸗ladelse. Det er sjeldent, at jeg beder Nogen om Forladelse,» tilføjede han langsomt.

Agnes blev ganske skamfuld; thi han talte saa ligefrem og dog saa værdig og saa høflig. Hun glemte alle de Svar, hun havde rede, hvis han næste Gang kom og var paatrængende. Hun svarede blot, at hun ikke havde Noget at være vred over.

«Desbedre,» svarede Studenten, «saa vover jeg at haabe, at mit Selskab ikke er saa ganske uvelkom⸗ment.»

Agnes blev endnu mere forbauset, hun vidste ikke, hvad hun skulde sige.

Studenten begyndte at tale om forskjellige Ting, og Alt, hvad han sagde, var saa klart og saa sikkert; han stod aldrig fast, han blev aldrig forlegen, og alligevel var han ikke vigtig eller storagtig, men fremsatte Alt paa en saadan mild, rolig Maade, at hun blev baade bange for ham og ikke bange. Hun kunde kun svare, hvad der var mest nødvendigt; for Resten lod hun ham tale, men saa' flere Gange paa ham med Agtelse. Studenten drejede tilsidst Samtalen hen paa Byen og Bylivet; han spurgte, hvorledes hun havde havt det, og Agnes fortalte da om Komedierne og Koncerterne og Ballerne derinde.

«Ja, er det ikke herligt at danse, synes De?» spurgte Studenten pludselig.

Agnes saa' forbauset paa ham — *han* tale om Dans.

Studenten lod, som om han ikke saa' det frittende Øjekast, men vedblev:

«Saaledes at blive baaren af Tonerne og flyve afsted, blot føle det friske Luftdrag slaa imod os, Brystet fyldt af Glæde og saa synke hen i et Hav af Lys og smeltende Musik.»

Agnes's Ansigt blev ligesom lysere, hun vilde tale; men Studenten lod hende ikke komme tilorde. «Og saa i Theatret at kunne glemme alt Bogstøv og Madstræv og dagligt Slid og Slæb og komme hjem som fra et vederkvægende Bad i noget Rent og Friskt og Stort.»

Agnes fik nyt Liv, hendes Øjne straalede, han havde fremtryllet alle hendes kjære Minder.

«Ja Theatret!» — raabte hun, — «og De kan tro,

vi havde en god Plads i første Logerad og længst henne paa den ene Side, saa vi kunde se paa alle Tilskuerne, og det var næsten lige saa morsomt som at se paa Stykket.»

«Saa?» svarede Studenten.

«Ja, og alle de Baller, jeg var paa! Tænk, en Gang var jeg i Selskab fem Aftener i Rad og kom ikke hjem før Klokken var tre nogen Nat. Og den sidste —» Agnes lo ved Tanken.

«Nu var den sidste Dans saa mærkelig?» spurgte Studenten og trak paa Smilebaandet.

«Aa nej — det var ikke andet, end at Lise Boyesen faldt saa lang hun var, og Marie Pedersen blev fornærmet og gik hjem, fordi hun sad over i Cotillonen.» Agnes standsede pludselig; thi hun kom til at se paa Studenten, og han saa' saa alvorlig ud, som om han tænkte paa Noget.

«Men siig mig nu, Frøken Agnes,» tog han langsomt Ordet, og han talte blidt og roligt, «naar De nu kom hjem Klokken tre om Morgenen, kunde De saa med glad Hjerte takke Gud for den Aften, han havde undt Dem?»

«Gud?» — gjentog Agnes forundret.

«Ja — De veed lige saa godt som jeg, at Gud maa være med baade i det Smaa og i det Store. Men jeg havde kun Lyst til at høre, om De endnu kunde danse som et Barn. Det er vanskeligt for en Voxen at kunne danse som et Barn. Kjolen maa sidde godt og Kransen være prøvet for Spejlet; hvem vil være der iaften, og hvem skal hun danse med? Og alle

de Øjne, som ser paa En fra Bænkeraderne, ogsaa have Ørene med sig for at gribe et Ord her og et Ord der, lægge Mærke til, hvad *hun* havde paa, og *hun* havde paa, hvordan Moden er, hvem der er elegantest osv., aa der er Tusind Ting og alt for at kunne sladdre om det næste Dag, naar Veninderne kommer. Ja, er De ikke enig med mig i dette, Frøken Agnes?»

Agnes stod ganske tvivlraadig, halvt smilende, halvt flov. Hun var aldrig vant til at blive tiltalt paa den Maade, og hun kunde heller ikke svare nej til det, da hun nu netop havde sladdret om to af sine Bekjendte fra Byen.

«Jeg har ikke saa lige tænkt over det,» svarede hun blot, «men i Byen talte de ikke saaledes om Ballerne.»

«Kanske jeg ogsaa er for stræng,» tog Studenten igjen Ordet, «men tænk nu blot disse fem Aftener i Rad og til Klokken tre om Morgenen! Er det en Hvile, som Dansen skulde være, er dette skjønt! Tænk paa, hvorledes de unge Piger ser ud efter en Balnat Klokken tre om Morgenen! Den Flors Kjole sønderrevet, hængende i Pjalter om dem, Krinolinen kanskt brækket, Blomsterne paa Haaret visnede og forjaskede, de straalende Øjne trætte og søvnige, det røde, friske Ansigt blegt og slapt. Dette er det Billede, Solen faar, naar den titter ind gjennem Vinduet om Morgenen og skal vække til Arbejde og nyt Liv. Nej bort, hjem, medens Lysekronen endnu straaler i sin fulde Glands, medens Glæden endnu ler i os,

medens Musiken endnu spiller rent, medens Alt, man ser, er friskt og skjønt, — da tager man med sig et fuldt og helt Billede, som man kan tænke paa med Glæde.»

«Men hvem kan forlade et Bal, naar Fornøjelsen er som bedst?» sagde Agnes.

«Jeg kan det, og De kan det ogsaa, hvis De vil, med mindre De hellere skulde ønske at se alt det Skjønne opslugt af Vanen og alt ende i — en Gaben.»

Da Agnes ikke svarede, vedblev Studenten:

«Nu kal jeg vise Dem to Billeder, som De kanske kan gjenkjende. Paa den ene Side en bleg, fordanset Bydame, som sidder og hoster og nipper til et Glas Vin, og paa den anden en ung, klarøjet, rødkindet Pige paa Landet, der staar op med Solen og synger som en Lærke den hele Dag. Hvad vil De vælge og skrive Deres Navn under?»

Agnes saa' ned for sig; thi hun maatte tænke paa sig selv, og hun vidste, at Studenten mente hende. Da hun taug, maatte Studenten igjen til det.

«De maa ikke tro, at jeg vil dømme Nogen, Frøken Agnes, men naar De seer paa Landet med Øjne fra Byen, saa maa De tillade mig at se paa Byen med Øjne fra Landet. Der er endnu Noget, som jeg gjerne vilde have fat paa; er jeg først begyndt at holde Forelæsninger, saa faar jeg vedblive — hvad talte nu De om derinde i Byen, Frøken?»

«Det er sandelig ikke let at huske,» svarede Agnes med et Smil.

«Var det saa Meget?» — og Studenten lo polisk

— «ja, ja, naar De ikke vil sige det, saa maa jeg gjætte. I Begyndelsen da De kom, var De undselig og svarede ikke Andet end ja og nej, ikke sandt?»

Agnes løftede forundret Hovedet mod ham.

«Ikke sandt?» gjentog Studenten, «jeg er en Spaamand, veed De, og en god Spaamand, jeg kan sige mere. De har talt om Deres Hjem, om Skikkene paa Landet her og — De har talt om mig, Frøken Agnes.» Studenten saa' hende skarpt i Øjnene, og Agnes blev blussende rød.

«Hvorledes kan De vide det?» stammede hun forvirret.

«Gudskelov, hun er Barn endnu,» tænkte Studenten ved sig selv, og hans Ansigt blev lysere. «Jo Spaamanden seer De, Spaamanden. Jeg veed endnu mere, Frøken Agnes, jeg veed, hvad De har sagt om mig.»

Agnes slog Øjnene ned og saa' mod Jorden.

«De har sagt omtrent saaledes: De kan tro, der er mange besynderlige Figurer hjemme. Vi har en Ølbrygger, der er saa tyk som en Tønde, han er første Kavaler, og saa har vi En, som kalder sig Studenten, han sere ud som en Bønnebog med stor Tryk.» —

«Det har jeg aldrig sagt,» afbrød Agnes pludselig og saa' ham fast ind i Øjnene.

«Om ikke netop med de samme Ord, saa med den samme Mening,» svarede Studenten og lo. — «Nu — saa har De talt om Klokkeren, naar han siger Amen i Kordøren, og saa om Deres Fader i de store forede Støvler. De kjender nok den gamle Vise om Lands-

bypræsterne, den bliver sunget tidt og ofte inde i Byen, og De har været med, Frøken Agnes, ikke sandt? Man har ogsaa leet ad Dem, naar De fortalte lidt af hvert herfra kanske, og De har lyttet til flove Vittigheder af Lapsene, og imedens sad kanske Deres Fader, Landsbypræsten, og tænkte paa sin kjære Datter og bad Gud holde sin Haand over hende.»

Agnes løftede ikke Hovedet, men hun kunde ikke skjule to Taarer, som dryppede ned paa Marken.

«Om Forladelse,» hviskede hun.

«Mig har De ikke Noget at bede om Forladelse for,» svarede Studenten. «Det tilkommer snarere mig at takke, fordi De har taget mine Ord alvorligt og ikke er vred paa mig. Nu maa De ikke, af hvad jeg har sagt, tro, at jeg paa nogen Maade foragter al saadan Fornøjelse; men der er Forskjel paa Brug og Misbrug, og jeg holder altid det Skjønne foran som et Spejl. Ja, nu skal jeg ikke plage Dem længer, nu kan De have Lov til at sige, at jeg har holdt Forelæsning idag. Hvad Tid skal vi saa have den næste? Naa, Farvel, Farvel, og Tak for Turen.»

Agnes var ikke saa let paa Foden, da hun gik hjemad den Dag. Hun vidste ikke, hvad det var, men der sang Noget inde i hende, som hun ikke kunde forstaa, ikke døve; hun kunde ikke tænke klart, syntes hun. Og naar hun saa' paa Træerne, paa det hvide, venlige Rækværk omkring Haven, paa Præstegaardshuset med sin grønne Dør, var det, ligesom de stod saa alvorlige og truede ad hende. Og i Faderens Øjne — laa der ikke Noget i dem, som

anklagede hende? Og det uagtet han var saa god og venlig, klappede hende paa Kinden og kyssede hende, da hun kom ind. Agnes gik op paa sit Værelse, hun følte saadan en Trang til at græde, men hun kunde ikke. Hun satte sig ned paa en Stol tæt ved Vinduet, lagde Albuerne op mod Vinduskarmen, støttede Hovedet mod Haanden og saa' ud. Hun saa' ikke Noget, uagtet Øjnene hvilte bestandig paa ett Sted. Havde Du spurgt hende, hvad hun tænkte paa, havde hun svaret: «Jeg veed det ikke.» Kanske hun heller ikke vidste, hvorfor Fødderne styrede hen mod Bogskabet, og hvorfor hun blev staaende der og saa' paa Bøgerne. Hun saa paa de elegante Bøger i Pragtbind, som hun havde havt med sig fra Byen, Haanden løb hen over dem, men hun tog ikke nogen af dem ud. Det, som hun tilsidst fandt, var en støvet lille Bog i sort Bind med Guldkors. Denne tog hun ud og gik med den hen til Bordet. Øjnene hvilte paa det første Blad, hvorpaa der stod: «Kvinden, hendes Opgave og hendes Liv i Evangeliets Lys». Hvorlænge hun havde siddet saaledes, vidste hun ikke, men saa bankede det paa Døren, og ind kom hendes gode Ven fra gamle Dage, Halvar, med et Brev i Haanden.

«Her er nok et Brev til Frøkenen,» sagde han og blev staaende ærbødig med Huen i Haanden tæt ved Døren.

«Et Brev!» raabte Agnes, ligesom vækket af Søvne, sprang op og fo'r hen til ham. «Fra Mathilde!» udbrød hun igjen glad. Hun løb hen til Stolen med sin Skat, rev Brevet op, det var mange, mange Ark, hun

bredte dem ud, Bogen laa ivejen, hun kastede den tilside og læste:

«Min kjære Kjæledægge!

Du kan tro, de spørger efter Dig, Fader, Moder, Frederik, Onkel Erik og de Allesammen — ja ikke mindst han, Du veed. Fy Agnes, at Du kunde være saa uartig og haardhjertet at rejse bort netop nu, da Du saa', han var saa rent betagen. Han seer saa flov og saa slukøret ud, stakkels Fyr. Han gaar ikke mere saa stiv og rank forbi vore Vinduer og hilser op, saa blid som et Stykke Smør og hæver sig paa Taa, som om han havde Gummi i Saalerne; nej, nu har han saamænd taget det gamle Slæng paa sig igjen og har endog begyndt at tygge Tobak. Der kan Du se, Du har gjort Indtryk i Byen. Og han er saa flittig til at spørge, om jeg har hørt Noget fra Dig, at det er over al Maade. Jeg faar nu altid en Dans med ham af den Grund. Saa spørger han efter Dig, bliver naturligvis varm og raaber højt, at ingen Pige i Balsalen kan lignes ved Dig, og naar jeg saa siger «Tak for Komplimenten,» bøjer han Hovedet, smiler og svarer: «Dem undtagen, Frøken.» Men bag efter kommer tyndt Øl, som de sige paa Landet, hvor Du er fra. Det er sandt, kjender Du Doktor N.? Du kan tro, han er mageløs. Han skulde danse her igaar, men han kunde umulig komme i Takt, og saa fo'r han afsted og sparkede og slog med Benene — aa, han var guddommelig. Og tænk hvor skammeligt, han traadte Hul i min nye Kjole. Ja, den skulde Du se,

Agnes! Søgrøn med Border af de fineste Blonder. Moder gav en halv Daler Alen, og de kom Alle hen og spurgte mig, hvor den var kjøbt. Musiken spiller endnu hver Søndag paa Torvet. Der skulde Du være, Agnes; der er Mange, som ser efter Dig, og nu er der kommet fem nye Løjtnanter, og een, som hedder Løjtnant Poulsen, kan Du tro er indtagende. Student Hansen er forlovet med Susanne Stephens, og nu bestiller de ikke Andet end at se paa hinanden og forsøger at komme i Trit, naar de gaar med hinanden under Armen. Og tys, Agnes — Du maa ikke tale om det, for jeg lovede, at jeg ikke skulde sige det; men jeg hørte det af Mine, som havde hørt det af en Søster til Kjøbmand Johansens Kone, at Frederik er ifærd med at forlove sig. Han havde taget Lotte Sylvius op tre Gange i en Cotillon, og i Torsdags gik han efter hende, da hun kom fra Syskolen. Hvorledes gaar det Dig, Agnes? Gjør Studenten endnu Haneben til Dig som i gamle Dage og laaner Dig sædelige og kjedelige Bøger? Jeg synes, jeg seer Dig gaa saa højtidelig som en gammel Jomfru ved hans Side og lytte til de Visdomsord, som strømmer fra hans ærværdige Læber. Du bliver vel en hel Bønnebog, inden Du kommer til Byen igjen. Aa nej, jeg mener det ikke, forstaar Du vel; jeg spøger blot med Dig, for Du er mit lille Kjælelam. Og Du maa komme til Byen igjen, Agnes, jeg kan ikke forstaa, at Du kan holde det ud derhjemme paa Landet. Nu faar vi et Sangerselskab og Beridere og danske Skuespillere og meget Andet. Det var godt, at de Danske

kom en Gang, for de Andre spillede blot saadanne alvorlige, kjedelige Stykker, som man maatte sove ind over; men nu faa vi Orpheus og Erik Bøghs Smaa-stykker. Tænk, Orpheus! var det ikke morsomt den Aften, Agnes, og det var samme Aften, Student Krebs fulgte os hjem, husker Du det?»

— — — — — — — —

Der var meget Mere, og Agnes læste det med store Øjne. Byen med alle dens Minder, med al dens Leg og Fornøjelse, med alle indsmigrende og bedaarende Ord trylledes frem for hende og stod ligesom og spøgte for hende. Hun rejste sig fra Stolen, hun lo, hun sang. Saa løb hun ind efter sin Skrivepult, tog Papir frem og satte sig strax til at skrive Svar. Hun var opglødet af Brevet, hun havde faaet, Haanden gik rask, og Ordene kom af sig selv. Men i Brevet stod der:

«Kjære Mathilde!

«Du kan ikke tro, hvor godt Dit Brev gjorde mig. Jeg gik her saa trist og tung; jeg veed ikke ret hvor-for, men jeg trængte til et opmuntrende Ord, og saa kom det. Og Du var munter og kjærlig som altid, og Du skræmte alle syge Tanker bort, og nu er jeg igjen saa let og glad. Tungheden er som strøget bort, og jeg maa skrive til Dig og takke Dig. Jeg tror, det er denne Student, som gjør mig forstyrret. Han forfølger mig næsten; jeg kan aldrig gaa i Fred for ham. Og heller ikke kan jeg vise ham Vintervejen, saaledes som Du har lært mig; thi han tager alt paa

en saa forunderlig Maade, at jeg ikke kan gjøre det. Nærgaaende og næsvis er han ogsaa. Han vil blande sig i Alt. Saa løfter han Fingeren og holder Prædikener, saa Du næsten kunde gaa fra Sans og Samling. Uf, Mathilde! her er saa kjedeligt, og jeg gruer for Vinteren. Her er ikke et Menneske at tale med, ikke Gader, ikke Folk at se paa, kun en Plet grøn Mark. Jeg har ogsaa i Sinde at bede Fader, at han skal lade mig rejse ind igjen; men han siger blot: «jeg kan ikke, mit søde Barn.» som om der var nogen Mening deri. Men jeg skal plage ham lidt endnu, saa giver han vel efter.» — — —

Da Agnes var færdig, havde lagt Brevet sammen og var kommet til Døren med det, standsede hun lidt, vendte det nogle Ganger i Haanden, men saa tog hun en rask Beslutning og sprang ned for at bede Halvar gaa paa Posthuset med det.

Studenten havde tabt.

FEMTE KAPITEL

Ny Strid. Hjælpetropperne rykker i Marken.

Studenten havde glædet sig ved, at han halvt om halvt havde Overtaget, og saa fik han at se, at han havde taget fejl. Han havde halvt om halvt troet, at Agnes vilde søge ham, vilde spørge ham om Et og Andet, vilde have Tillid til ham. Han stolede paa de Taarer, han havde seet, paa det «om Forladelse», hun havde sagt, — men nej. Den, han aldrig mere saa' paa Vejen, var Agnes. Gik han ud om Morgenen, hun var der ikke; gik han ud om Middagen, hun var der ikke; gik han ud om Aftenen — hun var der ikke. Og dog vidste han, at hun var hjemme; dog vidste han, at hun hver Dag gik ud og spadserede. Han forstod strax, hvorledes det hang sammen, og han blev bedrøvet. Havde hun ikke større Hjerte, end at hun kunde finde Hvile i Tomheden, var hun ikke saa vidt voxen endnu, at hun kunde *se* den engang.

Men hvorfor blev han bedrøvet? Han kunde jo blot jage hende ud af sine Tanker; han brød sig jo ikke videre om hende, end at han blot vilde gjøre et lidet Forsøg med hende, havde han skrevet til sin

Ven. Hvorfor lukkede han da sine Bøger igjen, førend han endnu var færdig, blot fordi det var det Klokkeslet, da hun plejede at spadsere? Hvorfor saa' han sig omkring, naar han var ude, om hun ikke var der eller snart vilde komme? Skulde den Deltagelse, som han skrev, at han havde havt med den friske Barnesjæl, sidde fastere, end han selv vilde tilstaa? Skulde det være muligt, at Agnes, saaledes som hun nu forekom Studenten, skulde have arvet noget af denne Deltagelse?

Studenten havde nogle Steder i Bygden, som han havde valgt til sine Yndlingssteder, fordi han syntes, der var saa overordentlig smukt. De laa noget afsides fra Landevejen, saa han gik kun nogle Gange om Aaret derhen. En Eftermiddag, da det var stille og klart Vejr, bestemte han sig til at gaa hen til et af disse Steder for at se den smukke Udsigt, før Løvet faldt. Paa Vejen derhen gik han op paa en Høj, hvor han kunde se et Glimt af Søen langt borte. Medens han sad der, hørte han det rasle nedenfor i det tørre Løv, og hvem Anden var det vel end Agnes med sin Parasol. Han blev i Øjeblikket noget overrasket, derpaa rejste han sig og gik ned. Hun saa' ham, hun blev pludselig blussende rød; hun standsede og hilste. Studenten saa' det, blev et Øjeblik staaende tvivlraadig, men saa gik han ned til hende.

«Hvorfor er De bange for mig, Frøken Agnes?» spurgte han ligefrem og saa' hende lige ind i Øjnene.

«Jeg bange?» svarede hun og forsøgte at smile.

«Ja — De. Eller tror De ikke, jeg har lagt Mærke

til, at De har forandret Vej? Tror De ikke, jeg kan se i Deres Ansigt, at jeg nu siger sandt: De synes ikke om at være i Selskab med mig; De føler Dem trykket ved det; De tror, at jeg seer ned paa Dem, som paa et Barn, at jeg gaar her som en Skolemester og prædiker. Har jeg nogensinde gjort dette, saa vil jeg bede om Tilgivelse, og vi kan da skilles. Det bli-ver tungt for mig at gjøre dette — jeg siger det lige ud — fordi jeg føler mig draget hen til Dem, som til noget Friskt, som til en klar Kilde en varm Dag, naar man er træt. Men herefter skal den gamle Vej være fri. Jeg skal ikke tale til Dem, ikke standse Dem, vi kan blot hilse hinanden i al Venskabelighed. Men det havde jeg med Rette haabet, at De havde sagt mig ligefrem, saa skulde jeg vist ikke have plaget Dem saa tidt.»

Agnes saa' paa Studenten, han talte saa varmt, Øjnene var saa store og saa dybe, der var saadan en Klang i hans Stemme.

Det var da i Grunden første Gang, hun saa' rigtig paa ham, og han var slet ikke styg. Ansigtet var tankefuldt og klart. Han havde heller ikke dette selvkloge, stolte Træk om Læben; han saa' næsten ligesaa ung ud som hun selv, syntes hun, og dog saa-ledes, at hun maatte have Agtelse for ham. Og han var saa høflig og venlig i hele sin Opførsel og meget mere værdig og tillidvækkende end Byherrerne, som strøg sig om Moustachen. Og hun havde talt ilde om ham bag hans Ryg — hun havde ogsaa tænkt paa det i disse Uger, da hun gik alene — men var dette den

gamle Student? Var dette den gamle Student, som gik mørk og ikke saa' til Højre eller Venstre, ikke talte med Nogen? Var det blot af Længsel efter at lære hendes Sjæl at kjende, at han blev saa varm? Eller troede han, at hun endnu kunde blive det Lærred, hvorpaa han kunde male det Kvindebillede, som han drømte om?

Agnes svarede Intet, og Studenten stod tvivlraadig om, hvad han skulde gjøre.

«Ja» — tog han endelig Ordet, «*jeg* havde tænkt at gaa denne Vej, men hvis Frøkenen ønsker at gaa her, saa skal jeg vende om.»

«Nej, hvorfor det?» svarede Agnes halvt bly, «vil De ikke følge med?»

«Gjerne,» sagde Studenten, forundret over Svaret, «men saa maa De ikke blive vred paa mig, om De siden skulde angre Deres Godhed.»

De gik nu en Stund ved Siden af hinanden uden at sige Noget. Tilsidst spurgte Studenten:

«Har De nylig hørt fra Byen, Frøken Agnes?»

«Ja.»

«Og alle Deres Venner lever godt?»

«Jo Tak!»

«Det glæder mig,» sagde Studenten, «det er altid kjært at høre godt fra dem, som man holder af.»

Monstro det havde glædet ham, om han havde vidst, hvad jeg skrev sidst, tænkte Agnes ved sig selv, og Samvittigheden slog hende. Der blev igjen en Pause.

«Ja — hvorhen gaar *De* nu, Frøken?» tog Studenten Ordet.

«Jeg veed ikke — et Stykke hen, tænker jeg,» svarede Agnes.

«Vil De som jeg, saa vil vi gaa op til en mageløs Udsigt. Ja, De har vist set den før, oppe ved de øverste Gaarde.»

«Blot det ikke er for langt,» svarede Agnes.

«Aa nej, De kan støtte Dem paa mig, hvis De bliver træt, og saa skal De se, at Landet ogsaa har Skjønheder at fremvise. Har De rejst noget omkring i vort Land, Frøken Agnes?»

«Nej, ikke det mindste.»

«Og de fleste Andre har vist ikke rejst mere; men er det ikke mærkeligt, at Folk, som har Raad til at rejse, rejser ud, om det saa var til Indien eller Kina, men kjender lidet eller intet til deres eget Land? Og det veed jeg dog, at jeg aldrig har fundet noget Sted saa smukt som Norge.»

«Har De rejst meget omkring her i Landet?» spurgte Agnes.

«Jeg? Fra jeg var liden Dreng kan jeg næsten sige. I Valders, Hallingdalen, Gudbrandsdalen, Romsdalen, Thelemarken, Bergens Stift har jeg vandret med Randsel paa Ryggen saa mangen god Gang. Og jeg ved aldrig, jeg har været saa glad, som naar jeg gik syngende over Fjeldvidden med alle Sorger ladte bag efter mig, med nye Syner for Øjet og nyt Haab i Brystet; og jeg veed aldrig, at Mad har smagt mig saa godt, som naar jeg kastede mig ned ved Siden

af Hyrdedrengen og Faarene i den brune Lyng. I Udlandet kan man vel faa se meget Smukt og Interessant, men sjeldent noget saa Stort, saa Ærefrygtbydende som herhjemme. Italien kan fostre Glæde og Smil, Dans og jublende Sange, men Norge kan fostre mandige Tanker, dybe Følelser og store Handlinger, Norge har Luren og Hallingen, Italien Tamburinen og Saltarellen.»

Agnes saa' op paa ham, og Studenten vedblev:

«De undrer Dem kanske over at høre mig gamle Bogorm tale saaledes, men jeg kan sige Dem med Sandhed, Frøken, at undertiden om Vaaren, naar Varmen ret kommer i Luften, kan det brænde i mine Fødder efter at komme afsted, og der kan da komme en Længsel i mig efter at flyve op paa Vidden, som jeg knap kan modstaa, — men — saa er jeg bleven gammel, Benene stive, Kroppen magelig, og saa bliver jeg hjemme. Er det ikke mærkeligt, Frøken, hvilken Magt Naturen har over Menneskesjælen? Er det Vinter, naar Naturen har bredt det hvide Tæppe over sig, trækker man sig ligesom ind i sig selv, søger Ovnen og Lampen og et hyggeligt Værelse. Er det Vaar, naar alle Knopper springe ud, springer der nyt Liv ud i os med Glæde og lyst Haab, og Stuen bliver os for trang. Bliver det Sommer, naar Alt aabner sig i sin fulde Rigdom, da vider ogsaa Hjertet sig ud i taknemlig Glæde, og bliver det saa Høst, naar Taagen græder, og Træerne skilles fra deres sidste Haab i de visne Blade, da bliver ogsaa Hjertet saa vidunderlig vemodigt; man bliver stille og tankefuld

og længes efter Noget, som man ikke selv veed, hvad er.»

De standsede en Stund og saa' sig omkring, saa gik de tause videre.

«Nu er vi der snart,» sagde Studenten, «deroppe paa Højden er det; har De aldrig været der?»

«Nej, aldrig!»

«Der ser De, De springer over, hvad De har, og længes efter, hvad De ikke har. Nu skal De blot se, at Landet er smukkere, end De tror.»

De gik op paa Højen, og Studenten bredte sin Plaid ud, saa at Agnes kunde sidde paa den.

«Her maa De ikke være kræsen, Frøken, De maa tage tiltakke med Jorden og et Stykke Klæde til Bænk,» sagde han og rettede lidt paa Plaiden.

Agnes takkede, satte sig og saa' paa Udsigten, Studenten stod ved Siden af.

«Nu, hvad synes De?» spurgte han efter en Stund.

«Jo dejligt — dejligt,» sagde hun og kunde ikke vende Øjnene bort.

«Ja, ikke sandt, den Fjeldstyrtning, som kaster sig ud derhenne, er saa kraftig og saa ungdommelig stærk og stolt; de brede Fjeldkamme, som omkranser Dalen, staar saa trofaste og saa rolige som voxne, tænkende Mænd, Dalbunden med Marker og Gaarde ligger saa fredelig og tryg op under Fjeldsiden, som om den tænkte: her er ingen Nød, saa længe disse staar Vagt. Og saa denne Elv! Se hvor den løber gjennem Kløften derhenne, se hvor den snor sig mellem Stenene, hør hvor den risler hernede ved

vore Fødder. Er det ikke, som om den fortæller os en hel Livshistorie? Kan De høre Fortællingen, Frøken Agnes?»

«Jeg veed ikke ret, hvad de mener. Fortæl De, saa hører jeg det vist,» sagde Agnes. «Men undskyld — — jeg har slet ikke lagt Mærke til, at De staar. Og her sidder jeg paa Deres Plaid? vil De ikke sidde?»

Studenten takkede, og nu sad de ved hinandens Side paa hans Plaid.

«Nu skal De høre den Livshistorie, som Elven har fortalt mig saa mangen en Gang,» sagde Studenten. «Deroppe paa de vide, øde Sletter, hvor Bræerne ligger med brede, hvide Rygge, og sorte Toppe stikker sig frem af Snehavet, hvor sjeldent Mennesker kommer, men kun Troldene leger og kaster Skredene som Snebolde ned i Dalen, hvor Mennesket føler sig saa lidet og usselt, at det sniger sig ængstelig frem som et lille Kryb og ønsker, det var vel nede i Dalen igjen — der er Elven født. Det er stærke Bryster, den har diet, det er stærke Syner, den har seet, det er i stærk Luft, den har aandet. Naar derfor Vaaren kommer og Solen stiger, saa de sveder, de gamle Snegubber deroppe, og Vandet drypper nedad Haar og Skjæg, saa bliver den Lille utaalmodig, den vil ud og se sig omkring, og saa kan de ikke længere holde den fast. En god Dag smutter den bort, bøjer sig først ned og seer ud over Styrtningen, om den tør vove det, stiger saa forsigtig Skridt for Skridt nedad og borer Hælene ind i Sneen. Men det holder den ikke længe

ud, saa kaster den sig pludselig med kaad Latter paa Fossens Skuldre, og nu gaar det til Bunds med Bulder og Brag, saa Skummet staar omkring Ørene. Saa skoggerler den, hopper, vælter videre, slaar til Stenene, som ligger ivejen, spøger med Blomsterne og Buskene, som hænger ned i den. Men snart bliver Foden trættere, og Vejen tungere, Stenene river dens Klæder, og Buskene slaar den i Ansigtet. Da bliver den bange og begynder at græde; tilbage kan den ikke komme, den maa frem, kun frem, og saa gaar det i hurtig Flugt over Stok og Sten og Tuer. Men Vejen bliver længere og længere, og Maalet er altid og altid langt borte, og saa bliver den pludselig alvorlig og stille. Den standser og hviler sig og tænker. Og nu springer den ikke længer mellem Stenene i kaade Spring, men den risler stille og taalmodig; den leger ikke længere med Buske og Blade, men den flyder roligt og beder om Lov at faa Plads, indtil den endelig seer den brede Fjord, det uendelige Hav, og glad utvider den sig, rækker Armene mod det og lægger sig ind til sin trofaste Vens Bryst. — Se saaledes er det, og saaledes er og Menneskelivet, Frøken Agnes. Først begynder det oppe i det Stærke og Store, i Eventyrhjemmet, saa vaagner Tanken om noget Andet, noget Ukjendt, og saa vil man blot ud, blot ud; saa gaar det afsted i fuldt Spring med Leg og Dans og Glæde, til der kommer en Dag, da Modvinden blæser, da Stenene river, og Buskene slaar. Da bliver man bange, men Moder er langt borte; da bliver man bitter og vil trodse imod, men det bliver for langt;

man græder og græder ud, til Hjertet bliver stille, men da er man ogsaa voxen, da vandrer man sin stille Livsvej udmygt og roligt, gaar af Vejen for Stenene og længes kun efter at kunne hvile ud i noget Stort, som kan gribe os helt, som kan favne os med stærke Arme. Og da aabner sig det Uendelige, hvor Lyset bor; Maalet er der, og glad kaster Sjælen sig ind i Guds Faderfavn, hvor den eneste Hvile er at finde.»

Studenten talte med en saadan Varme, som om han talte ud af sit inderste Hjerte, og Agnes lyttede, hun blev henreven af den malende Skildring og af Studentens dybe Øjne, som brændte med en forunderlig Ild. Hun kunde ikke svare, maatte blot sidde taus, som om hun ventede noget Mere. Studenten begyndte igjen:

«Har De ikke hørt Naturen tale til Dem med mange Tunger, Frøken Agnes? De er nu født mellem Skov og Fjeld og har lyttet til dem, fra De var liden.»

«Jeg har altid været glad over Naturen,» svarede Agnes, «mest om Sommeraftenen, naar Solen sank, og Bølgerne skvulpede mod Stranden. Da kom Eventyrene igjen fra Bøgerne og blev saa store og levende. Det var altid saa meget, at de i Byen kaldte mig sentimental,» tilføjede hun med et Smil.

«Ja saa,» svarede Studenten.

«Dernede havde man nu ikke Lejlighed til at se meget saadant,» vedblev Agnes, «og saa fandtes der saa mange andre Ting at se og tænke paa. Men nu

er det, som alt det Gamle vaagner i mig, nu da jeg gaar her saa ensom.»

Det blinkede i Agnes' Øjne, da hun sagde dette, men Studenten lagde ikke Mærke til det, han saa' kun ud over Marken, rev noget Mos op og lyttede til hendes Ord.

«Ja, det er vel underligt af mig at sige dette til Dem,» vedblev hun, «thi De kan vist ikke forstaa mig, De har Deres Bøger at gribe til, men jeg har Ingenting.»

«End Mathilde, Deres Veninde? Er hun da Ingenting?» spurgte Studenten, men saa' ikke op.

«Nej, hun er ogsaa den Eneste, men det er kun hver fjortende Dag. Da er det, ligesom Alt faar nyt Liv igjen, jeg bliver den gamle glade, men saa varer det blot, til Brevet er læst og læst om igjen næste Dag. Det er ikke Noget, jeg kan holde fast paa, det er ikke Noget, jeg kan give mig hen i.»

Det gik i Studenten, han havde paa Tungen at sige Noget, men han bed det i sig igjen.

«Men er der da ingen her, som kunde være Deres Veninde?»

«Det maatte være Sorenskriverens Datter,» svarede Agnes foragteligt, «men hun kan ikke tale om Andet end at brygge og bage.»

«Jeg tror, jeg kan forstaa Dem, Frøken, skjønt De er Kvinde og jeg Mand. De begynder at længes efter En, som De kan stole saa fast paa, at De kan udøse for ham Alt det, som tynger paa Hjertet, sikker paa at finde Rum der.»

Agnes sad en Stund og tænkte.

«Kanske,» sagde hun langsomt og med lavere Stemme.

«De savner Deres Moder, ikke sandt?» vedblev Studenten, «men hun havde ikke kunnet hjælpe Dem, om hun end havde levet. Hun havde kunnet være *Noget*, men ikke *Alt*; hun havde gjort Dem utaalmodig, naar hun ikke havde kunnet forstaa Dem tilbunds og havde kaldt Deres fineste blufærdige Tanker for Sværmeri maaske. Nej, det, De vil have, er en Jævnlige i Varme, i Følelser, og En, som alligevel kan staa noget højere, og som kan lede, styre og klare Deres Tanker.»

«Ja, kan De finde en Saadan til mig?» spurgte Agnes bittert.

«Jeg tror ikke, en Saadan lader sig finde af en Anden. De maa vælge den selv,» svarede Studenten, «og den kan komme pludselig, og den kan komme sent, den kan være Kvinde, men mon den ikke ogsaa kunde være Mand?»

Agnes rødmede, men svarede ikke.

«Og saa maa De ikke skamme Dem ved at elske Naturen eller tro, at De derfor er sentimental. Da maa ogsaa Vorherre selv have været sentimental, da han skabte en saadan Sammenhæng mellem Mennesket og Naturen. Og Paulus har været sentimental, da han skrev, at hele Skabningen sukker efter Forløsning. — — Men her bliver noget kjøligt, det bliver snart mørkt, og De sagde, at De havde Hast. Kanske var det bedst, at vi begav os paa Hjemvejen.»

Agnes svarede med at rejse sig og ryste Kjolen, derpaa kastede hun endnu et langt Blik paa Udsigten, før hun gik ned.

Paa Hjemveien kom de igjen paa Tale om Fodture, og Studenten skildrede da den norske Natur og det norske Folkeliv og opfriskedes saaledes ved alle sine gamle Minder, at han ikke bemærkede, han var gaaet gjennem Præstegaardsleddet og nu stod udenfor Præstegaarden. Agnes bad ham ikke træde indenfor; hun var saa optaget af, hvad hun havde hørt, og dertil saa forbauset over, at Klokken alt var saa mange, at hun ikke erindrede at være gjæstfri. Studenten havde nu vel ogsaa svaret nej som sædvanlig, om hun havde indbudt ham. Inde i Stuen var alt tændt Lys, da Præsten havde faaet nye Aviser, som han strax maatte læse. Han lagde dem bort, da Agnes kom ind.

«Nu, du har været en lang Tur idag,» sagde han og saa' venlig paa hende.

Agnes satte sig i Sofaen.

«Ja, tænk, jeg har været helt oppe ved de øverste Gaarde,» sagde hun.

«Hvad gaar der af Dig? Havde Du Nogen med Dig?»

Hvorfor var det saa underligt at svare paa dette, hvorfor var det rent umuligt at faa Ordet frem?

«Du kan tro, der var dejligt,» svarede hun blot.

«Ja, jeg veed, der er smukt deroppe — men gik Du alene?» vedblev Præsten ubønhørlig.

«Studenten var med mig,» svarede hun endelig,

men havde Svaret været længere, havde Stemmen skjælvet. Nu, da det var sagt, var der ikke længer noget Underligt i det.

«Saa *han* var med, — hvad sagde han for godt idag?»

«Han talte om sine Fodture og meget Andet,» svarede Agnes, og nu var det, som om hun gjerne vilde tale om ham, «det var interessant at høre, kan Du tro.»

«Ja, det er morsomt at tale med ham,» sagde Præsten, men saa vilde han ikke fortsætte dette Æmne, men sad stille i sin Stol og røgte.

Agnes sad i sin Sofakrog, hvilede sig og sank ganske hen i Tanker; men saa følte hun pludselig, at Faderens Øjne hvilede paa hende.

«Er der noget Nyt i Aviserne?» spurgte hun for at lede Øjnene bort.

«Nej, ikke det Mindste. Preusserne skryde som sædvanlig,» svarede Præsten og blæste ud en Røgsky.

Der blev atter en Pause, Agnes sank atter hen i sine Tanker, og Præstens Øjne hvilte atter paa hende.

«Vil Du, jeg skal synge for Dig?» spurgte hun med Eet, rejste sig og gik hen til Klaveret.

«Ja, er Du ikke for træt, saa —» svarede Præsten.

Agnes havde alt slaaet nogle Akkorder an, og nu begyndte hun at synge sin gamle Ven: «Aa, Ola, Ola, min eigen Unge». Det var længe siden, denne Sang var kommen over hendes Læber, men nu kom den som af sig selv, og hun syntes, det gjorde saa

godt at synge den. Men neppe nok havde hun begyndt, før Præsten raabte:

«Nej, nej, Kjære, lad os ikke faa denne gamle Sang, lad os hellere faa noget af det Nye, Du kan, nogle af Viserne af Orpheus, de ere morsomme og kvikke.»

Agnes stod lydig op, tog Orpheus ud af Nodehylden og begyndte at synge: «Da jeg var Prins blandt de Arkadier». Hun begyndte Sangen i en noget snøvlende Tone, saaledes som hun havde hørt den paa Theatret; hun sang første Vers, men saa kastede hun Bogen i Gulvet.

«Nej, jeg kan ikke synge dette nu, Fader, en anden Gang skal jeg synge det for Dig, men nu kan jeg ikke.»

Saa begyndte hun igjen med sin «Ola». Efter den kom «Sjaa Soli paa Anaripigg» og alle de andre Folkeviser; det var, som de nu fik dobbelt Liv, hun sang med saadan Glæde, og Tanken gik med Sangen over Fjeld, over Dal, hvor Studenten havde vandret saa tidt med sin Randsel.

Der var En, som stod udenfor og lyttede den Aften, og det var ingen Anden end Studenten selv. Da Agnes var gaaet ind, havde han staaet stille et Øieblik og set sig omkring, saa hvilte han sig en Stund paa Bænken. Derpaa gik han langsomt ned ad Vejen, men før han havde naaet Leddet, hørte han Toner deroppe fra, og han gik tilbage igjen; thi det maatte jo være Agnes, der sang. Han satte sig paa Bænken. Og nu hørte han derinde en halvt skarp,

halvt snøvlende Stemme synge: «Da jeg var Prins blandt de Arkadier». Studenten sprang op. «Er det muligt, at hun kan synge dette efter en saadan Dag og saadanne Ord — hun synger det nu heller ikke godt.» — «Aa, Ola, Ola, min eigen Unge», lød det saa derindefra, saa fuldt, saa sørgmodigt, Tonerne flød ud til Studenten, saa klagende, saa varme. «Ja, der er hun,» raabte han glad, «der er hun selv med Sjæl og Hjerte, og Gudskelov, hun kan endnu synge.» Han stod længe og lyttede; han indsugede Tonerne. Alle de gamle Viser, hun havde sunget for ham som Barn hin første Aften, de steg nu frem for ham anden Gang fuldere, rigere — nu var hun voxen Kvinde. Tilsidst steg han op paa Bænken, lagde Øjet op til Ruden og keg ind; thi Gardinerne vare ikke trukne for. Jo, der sad hun ved Instrumentet, og nu sang hun mod ham:

«Eg ser deg utfyr Gluggen,
kjær søte Venen min,
eg kjenner deg paa Skuggen,
du slepper inkje inn.»

Studenten steg ned fra Bænken igjen.

«Monstro hun kunde se mig?» sagde han ved sig selv, — — — «hm — jeg er vel ikke hendes «søte Ven», men slippe ind — jo, det skal jeg.» Med disse Ord gik han hjemad, men da han gik gjennem Leddet, sendte han endnu et langt Blik op der, hvor Lyset skinnede, og mumlede ved sig selv: «Gudskelov, hun kan endnu synge.»

Agnes var nu ikke længer bange for Studenten, tvertimod gik hun altid den gamle Vej, der hvor hun vidste, at han plejede at komme. Og dog bankede Hjertet i hende, hver Gang hun saa' ham langt borte. Hun ønskede næsten, at han ikke var kommen; men alligevel var hun saa hjertelig glad, naar han først havde talt til hende og fulgte med hende. Hun havde ingen Anden end ham; thi Faderen — nej hun syntes, hun kunde ikke tale til ham om Andet end dagligdagse Ting; hun vidste ikke hvorfor, men hun følte, at han ikke kunde forstaa hende saa godt, ikke løfte Tankerne, saaledes som Studenten. Der var altid saadant Liv i Alt, hvad han sagde, og saa var det fremsat, netop som hun helst kunde tænke det, og saa vidste han Besked om alle mulige Ting. Snart var han spøgende, snart var han alvorlig, men altid interessant. Hun gik tidt op paa sit Værelse, naar det var bleven mørkt, og satte sig til at se ud over Postvejen, hvor hun kunde øjne Lyset, som skinnede fra Studentens Værelse som en venlig Stjerne mellem Træerne. Hun tænkte da paa, at nu sad han der mellem sine Bøger med Haanden op i Haaret, glemte Alt omkring sig og tænkte mindst paa hende, som sad her paa sit ensomme Værelse og længtes og tænkte paa ham. Hun kunde ikke forstaa, at hun nogensinde havde kunnet tro om ham, at han var hovmodig, hun kunde ikke forstaa, at hun kunde have skrevet saaledes om ham, som hun havde gjort og det til — Mathilde. Mathilde var i den sidste Tid kommen langt ned i Skyggen. Hun skrev til

hende endnu, hun turde ikke Andet; men skulde hun sige Sandheden, saa ønskede hun næsten at holde op. Hendes Breve vare heller ikke saa lange, og hun sendte ikke saa mange som før; hun sad ofte og bed i Pennen og var ganske ulykkelig, fordi hun ikke vidste, hvad hun skulde skrive. Om Studenten og sine Samtaler med ham vilde hun ikke sige Noget; thi det vilde Mathilde blot le ad, og saa maatte hun skrue sig selv op til at lade, som om hun var munter og ligedan som i gamle Dage, for at Mathilde ikke skulde mærke Noget. En Gang kunde hun dog ikke lade være at tale om Studenten. Mathilde havde gjort Nar af ham og hentydede til det, som Agnes havde skrevet hin Gang. Agnes blev saa vred, at hun næsten begyndte at græde. Da satte hun sig ned og skrev:

«Jeg maa sige Dig, Mathilde, at Du ikke oftere maa skrive saaledes om Studenten, som Du gjør; thi det er mig, som har taget Fejl af ham. Naar Du blot lærte ham at kjende, skulde Du se, at han hverken er klodset eller dum. Han er ligesaa dannet i hele sin Opførsel som nogen av Byherrerne, og saa kan han tale meget bedre for sig end de. Var Du heroppe, skulde Du se, Du kom til at synes om ham.» — — — — —

Agnes var glad over, at hun engang havde faaet skrevet dette; thi hendes tidligere Ord havde længe tynget hende for Brystet. Nu havde hun da ligesom gjort det godt igjen, og nu kunde Mathilde sladdre, saa meget hun vilde.

Det blev ikke blot paa Vejen, at Agnes og Stu=denten mødtes, han kom ogsaa imellem op paa Præ=stegaarden, men det var ikke tidt. Juleaften var han deroppe, og han syntes, at han ikke havde havt saa=dan hyggelig Juleaften i lange Tider. Tidligere havde han siddet ensom hjemme, nu sad han mellem Agnes og hendes Fader i en hyggelig Stue. Agnes var ogsaa saa smuk den Aften, med den simple Kjole og den rene, hvide Krave i Halsen, og saa gik hun saa stil=færdig, bredte den hvide Dug paa Bordet og skjæn=kede The for Studenten. Studenten syntes aldrig, The havde smagt saa godt. Stuen var ogsaa som om=skabt siden sidst. Alt var mere kommen i den gamle Orden, Bordet foran Sofaen og al Stadsen lagt til=side. Præsten havde netop været ude i Kjøkkenet og læst højt for alle sine Husfolk det velsignede Jule=evangelium, som man kan læse hos Lucas, og havde talt nogle Ord til dem, førend de begyndte med deres Julemoro. Nu sad han tilfreds med sit Dagsarbejde i sin kjære Stol, med sin kjære Pibe og sin kjære The.

Samtalen faldt paa det mærkelig Barnlige i Bibe=lens Stil, og Studenten kom da til at tale om, hvilken mærkelig Bog Bibelen var. Han talte om det gamle Testamente med dets Historie, dets Digte, dets Spaa=domme, dets store og stærke Syner, som kan løfte Tanken ind i de inderste Himle, paa samme Tid som den Hellig Aand omsvæver Ordene og fylder Hjertet med hellig Rædsel.

Aftenen efter sad Agnes med en tyk Bog foran

sig og læste saa flittig, at hun helt glemte at dække Aftensbordet.

«Hvad er det for en Bog, som Du har faaet det saa travlt med?» spurgte Præsten.

«Det er det gamle Testamente,» svarede Agnes.

Og det var ikke blot den Aften, Agnes læste i Bibelen; den blev snart hendes kjæreste Læsning. Det var, som et helt nyt Liv blev aabnet for hende, et Liv, som krævede hendes Tanker. Og Studenten fulgte saa trofast med; til ham kunde hun saa trygt gaa med sine Spørgsmaal, og hvert Kapitel, som hun havde læst, blev altid taget frem paa deres Spadserture. Han vidste altid at pege paa noget Nyt, som hun ikke havde lagt Mærke til, og som kastede Lys over det Hele. Han forstod altid at knytte det Ene sammen med det Andet, saa hun fik et Syn over det Hele som fra Fjeldet over Sletten. Han viste hende, hvorledes den røde Traad snoede sig gjennem Alt, fra den første Begyndelse til den forunderlige Julenat, da Ordet blev Kjød og Blod. Og Agnes lyttede. Det var saa Stort, saa Alvorligt; det stod i Sammenhæng med hele Menneskeætten, og dog stillede det Spørgsmaal til hende, som fik de inderste Strænge i hendes Hjerte til at skjælve. Livet var med Et blevet saa stort for hende, hun følte sig selv hævet op tilligemed sit Livsmaal, og Alt, hvad hun tidligere havde sænket sine Tanker i, var nu sunket saa dybt, saa dybt. Hun kunde ikke forstaa, at hun havde været i Stand til at finde Hvile i Sligt. Hun kunde ikke forstaa, at der var noget Tillokkende deri. Nej, Gudske-

lov, Mennesket var dog ingen Dukke, som havde det til Maal at staa paa en Piedestal og vise sig frem saa glimrende som mulig udenpaa, — nej, det havde Noget at stride for og lide for, en udødelig Aand, som det skulde give Evne til engang at svinge sig op til den høje Himmel, hvorfra den var kommen. Og det var ikke blot de store Aander med de stærke Evner, som havde dette Maal, nej, det var den simpleste Tigger, det mindste Barn, det var hende selv, en lille ubetydelig Kvinde, som Gud havde givet denne Naadegave. Og med denne store Tanke kunde hun fylde alle de smaa, løfte hele sin Gjerning til noget Stort og Helligt.

Og hvem var det, som havde aabnet hendes Øjne og givet hende Syn paa alt dette? Hvem var det, som sammen med disse Syner stjal sig ind i hendes Tanker, hvor hun gik? Studenten sagde hende saa mange aandrige Ord, som vakte saa mange Tanker til Liv hos hende, som gjorde hende saa rig og glad, syntes hun. Hun kunde opmuntre sig ved disse Ord, hvergang Dagens Arbejde forekom hende tungt og trykkende, men hun kunde ikke gjøre for, at Taleren altid stjal sig ind ved Siden af Talen, at hun altid saa' ham staa hos sig med hans varme Øjne og hans livlige, kloge Ansigt og hviske disse Ord i hendes Øre.

Agnes var bleven som et andet Menneske. Hun fo'r ikke længer omkring og smældte med Dørene og skjændte paa Tyendet. Hun gik til sin vante Gjerning stilfærdig og rolig; hun talte ikke meget, men naar hun talte, var det venligt og med Blidhed. Hun

sang sjelden, hun havde ikke Lyst til det længer, men des mere til at læse. Hun læste Alt, hvad hun kunde faa fat i. Og Præsten maatte ofte jage hende ud for at trække lidt frisk Luft. En Bog var der, som hun læste i næsten lige saa ofte som i Bibelen, det var den Bog, hun havde faaet af Studenten: «Kvinden, hendes Opgave og hendes Liv i Evangeliets Lys». Hvad var vel *hendes* Opgave som Kvinde? Se, det kunde hun nok have Lyst til at tale mere om med En, som med Studenten — nej det turde hun ikke. Imellem tog hun blot Bogen frem, vendte den mellem Fingrene og saa' paa den ligesom i Tanker. Denne Bog var den eneste, hun nogensinde havde faaet af Studenten, og da havde hun ønsket, at hun var bleven fri for den; men nu — hvor forunderligt Alt kunde vende sig i Verden! Hun kunde imellem længes saa inderlig efter at rejse bort, og dog følte hun, at om Nogen tilbød hende at rejse, vilde hun være bange og længes hjem igjen. Naar hun havde mødt Studenten, og han havde været munter og glad, saa var det, som al Sørgmodighed var strøget af hende; hun kunde nynne ved sig selv paa Hjemvejen og tænke, at hendes Hjem dog var det bedste paa Jorden. Men naar saa de lange Aftener kom, da man maatte tænde Lys, graakolde Dage, Regn og Taage, saa hun ikke kunde komme udenfor Huset, naar hun da gik der alene og altid alene, uden et Menneske til at tale med, da kunde hun længes saa ubeskrivelig efter Noget, hun vidste ikke ret hvad, da kunde hun sætte sig op paa sit Værelse, lægge Hovedet ned paa

Armene, græde og græde, til hun igjen følte sit Hjerte lettet. Da var det ogsaa, at de Ord af Studenten dukkede klart op for hende, som han havde sagt, dengang han viste hende Udsigten oppe fra de øverste Gaarde. «De savner en Jævnlige i Varme, i Følelser og En, som dog kan staa noget højere, saa han kan lede og styre og klare Deres Tanker,» havde han sagt. Hvor sandt var ikke dette! Han havde ogsaa sagt mere. «Dette kan være en Kvinde,» havde han sagt, «men mon det ikke ogsaa kunde være — en Mand?» Denne Mand? — ja hvor var han at finde? Her var vel ingen — — jo her var dog En, men han brød sig ikke om Andet end sine Bøger. At han imellem talte med hende, det kom af, at han var saa god og venlig, fordi han saa', at hun gik saa ensom.

Agnes blev mere og mere taus for hver Dag. Hun havde ikke mere det livlige Blik, som løb fra Sted til Sted og vilde se paa Alt. Hendes Øjne var snarere blevne stirrende, og der laa noget Uklart, noget Melankolsk og Længselsfuldt i dem.

Faderen saa' det og blev bedrøvet over det, han fulgte hende med Øjnene, hvor hun gik, han tænkte, det kunde gaa over, at det maaske var noget Ubehageligt, hun havde hørt fra Byen, men som hun helst vilde bære for sig selv. Agnes fo'r ogsaa tidt op fra sine Tanker ved at føle disse trofaste, vaagende Øjne hvile paa sig, og hun var bange for, at Faderen skulde tale til hende om det. Hun forstod, at han mente Noget, naar han imellem kom hen til hende og strøg Haanden venligt ned over hendes Haar eller gav

hende et Kys; men det var hende umuligt at faa et Ord frem. Hun vidste heller ikke, hvad hun skulde sige, hun fik blot Taarer i Øjnene og havde Lyst til at tage ham om Halsen og kysse ham mange, mange Gange. Men tilsidst maatte det briste, og saa var det en Aften, de sad begge To ene i Stuen. Agnes sad i Sofaen og saa' mere træt ud end sædvanlig; Faderen sad i sin gamle Stol og syntes at have i Sinde at sige Noget; thi han drog nogle stærke Drag af Piben. Tilsidst kom det.

«Agnes!»

«Ja,» og Blodet strømmede varmt op til Hjertet i det Samme.

«Kom hid til mig, kjære Barn.» Agnes kom, og han satte hende paa sit Skjød og slog Armene om hendes Liv.

«Hvad er det, der fejler Dig nu i den sidste Tid?» begyndte han. «Er Du syg?»

«Jeg? — nej — hvor kan Du tro det?» svarede Agnes, medens en Blodstrøm i det Samme fo'r op i Kinderne.

«Hvor jeg kan tro det? der behøves sandelig ikke gode Øjne for at se, at Du bliver baade bleg og mager. Noget er der, som fejler Dig.»

«Nej, der fejler mig Ingenting,» svarede Agnes, lagde Hovedet ind mod hans Bryst og vilde skjule de Taarer, som alt begyndte at trænge sig frem.

Præsten klappede hende paa Haaret.

«Vil Du rejse til Byen?» hviskede han til hende som til et Barn; «jeg sagde engang, at jeg ikke havde

Raad til det; nu tror jeg nok, jeg kan gjøre det, om Du har Lyst. Vil Du rejse til Byen, Agnes?»

Agnes svarede med at begynde at græde saa heftigt, at Præsten blev ganske bange og taug, indtil hun havde fattet sig igjen.

«Du skal ikke gjøre Dig nogen Samvittighed af at svare ja,» begyndte han igjen, da Agnes havde standset Graaden og blot trak Vejret tungt; «det kan oplive Dig lidt, seer Du, og her gaar nu desuden Alt i den gamle Orden alligevel.»

«Jeg kan aldrig ønske at faa det bedre end hjemme hos Dig, Fader!» sagde Agnes og lagde sig endnu tættere op til ham.

«Ja, men jeg kan ikke længere taale at se paa dette, mit søde Barn,» svarede Faderen og kyssede hende paa Kinden, «Du sygner hen for mig, og Noget maa der være i Vejen. Kan Du nu ikke sige Din Fader det, Din gamle Fader, — hvad? —» og han bøjede Øret ned til hendes Mund og vilde høre efter Svaret.

«Nej, sandelig, om jeg veed det selv,» svarede Agnes, rejste sig op og strøg de sidste Taarer bort, som endnu hang i Øjenlaagene, og nu lo hun — «der fejler mig Ingenting, seer Du. Det er kun mig, som er saa dum imellem, men nu skal jeg være god, og saa maa Du holde af mig, ikke sandt?» og Agnes kyssede ham og strøg Haaret bort fra Panden.

«Ja — men det var nu ikke det, jeg skulde have Svar paa,» begyndte Præsten, men kunde ikke lade være at smile; «det var, om Du — —»

«Nej, nej — søde Fader,» sagde Agnes pludselig

og lagde Fingeren paa hans Mund, «ikke et eneste Ord om nogen Byrejse mere, hører Du? Nu skal du være frisk og glad; thi der fejler mig Ingenting, det kan Du stole paa, og nu skal jeg lave saadan en god The til Dig.» Og med disse Ord kyssede Agnes ham en Gang til og sprang saa ud i Kjøkkenet.

«Hm — hm» — sagde Præsten til sig selv, rystede paa Hovedet og gik frem og tilbage paa Gulvet.

«Noget er der, hvad hun saa siger, men hun er en snu lille Taske, som ikke vil ud med det.»

Det blev alligevel saa, at Agnes kom til Byen. Hun følte, at der var Noget, som tærede paa hende, og at hun maaske havde godt af at komme lidt bort; men hun gruede svært for det, og det værste af Alt var, at hun skulde bo sammen med Mathilde igjen. Nu kunde hun ikke skjule længer, hvorledes det stod til med hendes Hjerte, og Mathilde — hun vilde kun le. At tage hende med ind i sit Hjerte, følte hun, var umuligt nu længer. Men saa bad hendes Fader hende saa inderligt om at rejse bort og lovede hende, at hun skulde komme hjem igjen strax, hvis hun ikke syntes om det — og saa; saa fik Studenten en vakker Dag at høre, at Agnes igjen var rejst til Byen. Han blev som forstenet; han vilde ikke tro det. Skulde denne unge Pige altid blive ham en Gaade? Nu var han saa sikker paa, at han kjendte hende til det inderste Hjertedyb, og hun narrede ham dog Gang efter Gang. Hvorledes kunde hun nu have Lyst til igjen at sænke sig ned i Larmen og Selskabslivet, nu, da hendes Tankeliv var løftet og hun med Glæde som

et Barn og med dyb Følelse som en voxen Kvinde havde grebet efter det, hun saa'. Han havde ingen Ro paa sig, han kunde ikke læse, og saa greb han Hatten og gik lige op til Præstegaarden.

Præsten sad og studerede paa sin Præken til Søndag, da det bankede paa Døren, og ind kom Studenten, varm og ophidset.

«Er det sandt, De har sendt Deres Datter til Byen, Hr. Pastor?» begyndte han og glemte at sige Goddag.

Præsten vendte sig forbauset i Stolen.

«Ja, det er sandt,» svarede han og saa' forundret paa Studenten.

«Er det muligt? Kan De saaledes kaste En ud i Havet, som alt er kommet op paa Baadens Kjøl? Kan De saaledes dræbe en Menneskesjæl, som er ved at vaagne til Liv? Kan De det uden at frygte at ødelægge det Guds Værk, som De engang skal staa til Ansvar for?»

Præsten rettede paa sine Briller og saa' paa Studenten med gabende Mund.

«Men kjære — — hvad gaar der af Dem?» sagde han og rejste sig fra Stolen.

Studenten fattede sig igjen.

«Jeg beder om Forladelse, Hr. Pastor,» sagde han roligt og bukkede, «det kan gjerne være, at det ikke er passende paa den Maade at træde ind i en anden Mands Hus, og jeg veed vel, at De er hendes Fader; men havde De fulgt hende fra Barn af saaledes som jeg, havde De lagt alle Deres Tanker omkring hende

saaledes som jeg, havde De seet hende voxe frem under Deres Øjne saaledes som jeg, saa vilde De forstaa — —»

«Nej, jeg forstaar sandelig ikke et Ord,» udbrød Præsten, «hvad skal dette betyde?»

«Har De da ikke seet, at Deres Datter er bleven ganske forandret i den sidste Tid?»

«Jo, det skal Gud vide, jeg har seet, hun er bleven baade syg og bleg og taus.»

«Ja, og saa sender De hende til Byen?»

«Ja, hvorhen skulde jeg ellers sende hende. Netop derfor var det, jeg sendte hende til Byen.»

«Hm — ja Gift er god Lægedom for syg Mand,» sagde Studenten og lo bittert.

Præsten rystede paa Hovedet.

«Jeg tror, De er syg,» sagde han tilsidst, «De taler som i Vildelse.»

«Nej, Hr. Pastor, begyndte Studenten igjen roligt og værdigt, «jeg er ikke syg, men hun var det, og hendes Sygdom var en Strid, en Strid, som Gud havde med hendes Hjerte for at faa Plads derinde, en Strid, som skulde være stridt til Ende under Bøn og Graad i det stille Kammer.»

Præsten hørte alvorlig paa Studenten.

«Kjære, tag Plads og siig mig nøjere Deres Mening. Var da min Datter ikke en Kristen?»

«Jeg kan svare baade Ja og Nej, Hr. Pastor. Hun var en Kristen, saaledes som disse mange Tusinder ere det, som med Munden fremsige deres Fadervor nogle Gange om Dagen og gaa i Kirke hver Søndag

og saaledes bevare en Slags Mindelse om og paa en Maade et Baand mellem sig og Gud. Men hun var ikke af dem, i hvem Kristendommen er bleven til Liv, som lade Troen indvie baade den store og den lille Gjerning og frembære sig selv som villige Offre for Gud.»

«Ja» — svarede Præsten og trak paa det — «men de nye Theologer under En aldrig Fred og Hvile, det skal være Uro paa Uro. Skal man da ikke nu længer kunne leve hyggeligt og godt og kunne glæde os ved alle de Gaver, Vorherre har givet os?»

«Jo, i Sandhed, det har jeg heller aldrig negtet. Men husk det, Hr. Pastor, at i det Kristelige maa der Uro til, hvor der skal være Liv. Uroen er som Perpendikelen i Uhrværket; staar den, saa staar ogsaa Uhrværket. Og den Mand, som aldrig har Uro, han sover, og man kan hvile ud i Søvnen, det forstaar sig; men til at være Kristen kræves det at være vaagen. Deres Datter har tidligere seet Kristendommen som i en Taage, som i en Drøm, men nu er hun vaagnet op af Søvnen, og saa vil De igjen dysse hende ind med den bedaarende Vuggesang, vil vise hende Billeder, som vil forvilde Synet, vil lede hende ud paa Mosen, hvor Lygtemændene danser.»

«Men, kjære Mand, De taler jo, som Byen var et Sodoma, eller hun var sendt til rene Hedninger. Det er da brave, skikkelige Mennesker, hun er kommet til.»

«De misforstaar mine Ord, Hr. Pastor. De maa ikke tro, at jeg er nogen Menneskehader eller By-

hader eller Prækehest. Jeg veed vel, at der i Byen findes meget Smukt og Godt, meget baade af Kunst og andre Ting, som kan forfriske og styrke Aanden; jeg veed ogsaa, at der findes mange kristelige Mennesker, som man kan have godt af at leve sammen med og tale med. Men de, jeg mener, er de, som gjør Tomheden og Fornøjelsen og Sladderen og Selskabslivet til Et og Alt, til Gud, saadanne Folk som denne Mathilde og hendes Moder, Modedukker, som ikke ejer en alvorlig Tanke og dog vil gjælde for de Første og anlægge deres Maal paa alle Andre. Mellem dem er det nu, Deres Datter skal færdes, hun som i denne Tid længes efter Fred og Hvile og Alvor; mellem dem er det, hun skal vansmægte eller blive nødt til at dræbe det Hjerteliv, som var ifærd med at spire frem. I Sandhed, det er som at byde en sørgende Enke en fejende Dans til Trøst.»

Præsten havde lagt Hovedet ned paa Bordet og tog med begge Hænder om Panden. Han saa' ikke op, svarede heller ikke. Studenten rejste sig.

«Jeg beder om Tilgivelse, Hr. Pastor, fordi jeg har opført mig paa denne Maade; men man er ikke altid Herre over sig selv, og jeg skal ikke negte, at det gjorde mig hjertelig ondt, da jeg hørte om denne Byrejse. Saa underligt det kan synes, saa tror jeg dog, at jeg kjender hende bedre end De, som er hendes Fader. De er saa meget ældre end hun, gaar i det daglige Arbejde næsten den hele Dag, har seet hende daglig omkring Dem, fra hun var et lille Barn, og kanske blot samtalet om hverdagslige Ting, saa Øjet

er ved Vanen blevet mindre skarpt til at skjelne. Men jeg har kun truffet paa hende engang imellem, til mig har hun talt om Ting, som laa hendes Hjerte nær, fordi hun fandt, at jeg i Alder mere var hendes Jævnlige og saaledes bedre kunde forstaa hende; og jeg har fundet, at hun er en rig, varm Kvinde, som kunde blive endnu større og rigere, og som er for god til at spildes i Tomhed. Og nu Farvel, Hr. Pastor; mine Ord idag maa blive mellem os, det beder jeg om, og saa beder jeg Dem igjen tilgive mig, at jeg har været saa fri.»

Præsten sagde ikke Noget, han fulgte ham kun til Døren og gav ham Haanden til Farvel.

Studenten fæstede sine Øjne paa hans Ansigt, og da gik det pludselig op for ham, at Præsten saa' ud som en ensom, gammel, ulykkelig Mand. Han vidste ikke, om han skulde blive og tale mere med ham, men han var alt over Dørtærskelen, og Præsten havde sagt Farvel. Saa gik han.

Da Præsten var bleven alene, satte han sig ned i Stolen og lagde igjen Hovedet paa Bordet. Saaledes sad han en lang Stund, da rejste han sig og gik frem og tilbake paa Gulvet.

«Skulde der være noget Sandt i alt dette,» sagde han ved sig selv, «skulde jeg ikke forstaa mit eget Barn, skulde jeg have solgt hendes Sjæl i min Uforstand — — store Gud, det var et forfærdelig Ord. — Jeg vil dog vente og se først, hvad hun skriver, og saa — saa maa Gud lede hende videre.»

Det første Brev fra Agnes lød saaledes:

«Kjære Fader!

Du maa undskylde mig, at jeg ikke før har skrevet; men jeg har ventet saa længe, fordi jeg saa gjerne vilde skrive noget Godt til Dig. Nu kan jeg ikke vente længer, og saa faar det gaa, uagtet jeg veed, at disse Linier vil gjøre Dig mere ondt end godt. Men lyve for Dig kan og vil jeg ikke. Jeg maa sige Dig, at jeg længes inderlig hjem, at jeg veed, at jeg aldrig bliver frisk uden hjemme, at jeg føler mig saa ulykkelig ensom her blandt alle disse Mennesker, at jeg gjerne kunde løbe min Vej langt bort og blot græde. Men nu har jeg foresat mig at være Dig lydig, og derfor skal jeg blive her, saalænge Du vil. Men kommer der engang og det er snart et Budskab hjemmefra, som siger, at jeg har Lov til at rejse hjem, da — ja da — aa hvor lykkelig jeg skal være. Jeg veed ikke, hvoraf det kommer, men jeg kan ikke følge med i Alt dette nu længer. De trækker mig med paa Koncerter, i Theatret, paa Baller, men det er ikke som før, at Musiken kunde aabne et helt nyt Liv for mig, og Hjertet slog stærkere af Glæde over Dansen, — nu blot længes jeg efter at komme bort, jeg kan ikke føle Noget, ikke blive glædet ved Noget. Jeg veed det, og jeg seer det ogsaa, at her er meget Smukt, som det vilde gjøre mig godt at se, men jeg har ingen Lyst til at se det, ingen Ro til at nyde det. Er jeg ude, saa længes jeg hjem; er jeg hjemme, saa længes jeg ud. Jeg forstaar ikke mig selv; men det veed jeg, at den eneste Ting, som kan løse op for mig og gjøre mig glad, er, naar jeg kan bede hjerte-

lig til Gud, og da kommer jeg ogsaa altid til at græde. Jeg kan ikke sige Andet, end at man er venlig mod mig her; og de gjør vist Alt, hvad de kan, for at more mig; men netop alle deres Tillavninger er det, som er mig modbydelig. Jeg vilde allerhelst, at de ikke skulde lægge Mærke til mig og lade mig gaa min egen Vej; men det er ikke til at tænke paa. Imellem bliver de ogsaa utaalmodige og siger, at jeg er tvær og kjedelig og blot er kommen for at spilde deres Glæde, og det gjør mig saa ondt at høre paa, for jeg vilde saa nødig spilde Glæden for Nogen. Nu i de sidste Dage har de været saa venlige mod mig, at det har været uden Ende, saa jeg frygter for, der stikker Noget under. Og jeg tror alt, jeg har gjættet ret. Doktoren har sagt, at Mathilde vilde have godt af Landluften, og nu vil de vist foreslaa, at hun skal følge med mig hjem. De har ogsaa udspurgt mig, om der er sundt hjemme, om der er meget koldt, om der er Lejlighed til at bade sig osv. Gud fri os for at faa saadanne Gjæster. Jeg er ikke istand til at skrive mere, kjære Fader; men var jeg hos Dig nu, vilde jeg tage Dig om Halsen og kysse Dig.

Din *Agnes.*»

Præsten sagde «Hm», da han havde læst Brevet første Gang, og «Hm», da han havde læst det anden Gang, og saa rejste han sig og ringede.

«Du, Halvar, — Du maa tage den store Gig imorgen og rejse til Byen efter Frøkenen,» sagde han til Karlen, som kom ind.

«Skal hun alt hjem igjen?» spurgte Halvar og lo listigt.

«Ja, det skal hun,» svarede Præsten kort, og med dette maatte Halvar gaa.

Ikke en Maaned efter, at hun var bortrejst, stod Agnes igjen i den kjære Præstegaards Stue og faldt sin Fader om Halsen. Hun saa' frisk ud, om det nu var, fordi den friske Vind havde blæst Roser paa Kinderne, eller fordi Glæden over at være hjemme igjen lyste ud af hendes Øjne. Men det glade Ansigt forsvandt allerede, da hun maatte aflevere et Brev, hun havde med sig i Posen.

«Det er fra Mathildes Moder,» sagde hun; «hun bad mig give Dig det.»

Præsten læste det, og Agnes sad og stirrede paa hans Ansigt, eftersom han læste.

«Er det, som jeg tror, Fader?» spurgte hun halvt bange, «er det det, jeg skrev om?»

«Ja, det er saa,» svarede Præsten og skjød Underlæben frem.

«Fader, Du maa sige Nej,» udbrød Agnes saa heftig, som han aldrig havde seet hende før.

«Men, min kjære Agnes, Du indseer jo, at det er umuligt. Nu har Du boet to Gange hos dem, uden at jeg har faaet Lov til at betale Noget, fordi hun var en gammel Veninde af Din Moder, og nu skulde vi negte hendes Datter at komme her til os en Stund.»

«Ja, men jeg synes ikke om hende, Fader, jeg holder ikke ud at være sammen med hende.»

«Det var da forunderligt. Før var Venskabet saa

varmt, at det var Mathilde først og Mathilde sidst. Og holdt Du ud med hende i en Maaned dernede, saa kan Du vel holde det ud i nogle Uger her. Det er vor Pligt at være venlige mod dem nu, da de har vist os saa megen Venlighed.»

«Du har vist Ret, det maa vel være saa,» svarede Agnes stille; men hun talte ikke stort mere den Aften, gik tidlig op paa sit Værelse og laa med Hovedet skjult i Hænderne, indtil Uhret mindede hende om, at hun maatte se at komme i Seng. Men før hun lagde sig, kastede hun et langt Blik henad Vejen for at se, om Lyset endnu skinnede henne hos hendes trofaste Ven, han, som havde lovet aldrig mere at forlove sig.

En Uge senere rumlede en stor Kærre op ad Vejen til Præstegaarden med nogle store Kufferter paa. Præsten kom selv ud barhovedet, skrabede med Foden og hjalp en lille Skabning ned, som var indhyllet i Kaaber fra Hoved til Fod.

Saa var da Mathilde endelig kommen.

SJETTE KAPITEL

Bydamen. Bønder. Slaget.

Jo, der var kommet Røre i Præstegaarden. «Gamle-Brune» havde aldrig i sit Liv trællet saaledes som nu, og Tyendet var aldrig sat saaledes i Trit hver paa sin Kant som nu. Thi da Mathilde havde holdt sig rolig de første Dage og kun var gaaet omkring for at se paa Kostalden og Fadebur og Kjælder og alt Sligt, som var uvant for hende, saa begyndte hun at opføre sig som hjemme. Med Præsten var hun gode Venner for længe siden; han gik kun og lo og rystede paa Hovedet over al hendes Vildskab og syntes, at det i Grunden var nok saa morsomt. Thi Mathilde forstod altid at tage ham paa den rette Maade, hun havde ikke for Ingenting været sin Moders Kjæledægge. Og naar hun da lagde Armen om hans Hals og klappede ham paa Kinden og bad saa indsmigrende «at — faa Lov» — da skulde der mere end et gammelt Præste-hjerte til at sige Nej. Og saa kunde hun fortælle Løst og Fast, opad Vægge og nedad Stolper, Munden stod ikke stille paa hende, fra hun kom ind om Morgenen til hun lagde sig om Aftenen, og det syntes Præsten var morsomt. Han følte sig opmuntret ved

det, det var noget Nyt for ham, nu han havde levet saa lang Tid alene eller blot seet paa sin tankefulde, stille Datter, som sad og læste i sin Bog. Mathilde mærkede, at hun efterhaanden fik Overvægten — saa kløgtig var hun — og hun vidste ogsaa at benytte sig deraf til at indrette Alt paa sin Maade. Før havde hun maattet gaa omkring overalt, hvor hun vilde se sig om, men nu fandt hun, at dette tog paa Helbreden, og at hun maatte være forsigtig, og saa maatte Hesten frem baade sent og tidlig. Saa snor=kede Halvar for stærkt om Natten i Folkestuen lige under hendes Værelse, saa det vækkede hende, og sandelig maatte Halvar ud i Høladen og sove. Saa var hun saa nervøs, at hun ikke kunde taale, at Mari kløvede Brænde om Morgenen og sang til, og saa fik Mari Ordre til, at hun enten skulde hugge Brænde om Aftenen eller efter Kl. 10, naar Mathilde var kom=men ned. Saa skulde ogsaa Mathilde hjælpe Agnes i Husholdningen imellem, men da blev der en Staahej! Disse raa, klodsede Bondemennesker kunde ikke gjøre Noget til Behag, og det fik de at høre mere end een Gang. Mari var saa forbitret paa dette By=blaabær, som hun kaldte hende, at hun gjerne havde kastet Brændet efter hende, hvad Øjeblik det skulde være. I Stuen var Bordet igjen kommet midt paa Gulvet, al Stadsen var taget frem, Overtrækket paa Stolene aftaget, Alt, hvad de ejede af broderede Pu=der og hæklede Tæpper, taget i Brug, saa nu fik Præsten ikke Lov til at hvile Hovedet der og ikke der og maatte ikke sætte Fødderne paa det Sted og

paa det Sted uden at have tørret sig vel af. Præ-sten havde nok i Begyndelsen leet ad dette, men det blev ham snart for drøjt. Han blev kjed af Mathilde og hendes Pjat, og den gamle huslige Hygge savnede han. Han mærkede, at hun var i Grunden den, som raadede her. Han saa' paa sin tause Datter, men hun var lige taus. Agnes gjorde aldrig Modstand mod nogen af Mathildes Optøjer; tvertimod havde hun lempet sig efter hende, saa meget hun kunde, var al-tid venlig mod hende og fulgte hende stadig paa alle hendes Udflugter. Naar de var sammen med Andre, holdt hun sig dog helst til disse.

Mathilde begyndte ogsaa snart at blive misfor-nøjet. Her var ingen Morskab, Folket her var saa udannet og indesluttet; men saa huskede hun at hun endnu ikke havde gjort Bekjendtskab med Studenten, og saa plagede hun Præsten saa længe, til han lovede at sende Bud efter ham en Aften.

Da Studenten den Aften kom ind i Stuen, saa' han et lille Væsen i en smuk lyseblaa Kjole staa tæt ved Bordet. Hun nejede dybt for ham og kaldte derpaa paa Agnes, som var i Sideværelset, hvortil Døren stod aaben. Agnes kom ind.

«Vil Du være saa god at præsentere mig for den Herre der, Agnes,» sagde hun meget værdigt.

«Student N. — — Mathilde Ravn.»

«Deres Veninde fra Byen?» spurgte Studenten.

«Ja,» svarede Agnes med lidt dæmpet Stemme.

«Saa er vi jo gode Bekjendte,» sagde Studenten, «velkommen hid.»

Med disse Ord rakte han Haanden ud mod hende.

Mathilde lod, som om hun ikke saa' det; hun glat-tede en Fold i sin Kjole.

«Er vi det?» svarede hun halvt forundret og lagde Hovedet paa Siden, «jeg veed ikke, jeg har havt den Ære.»

«Jo, Frøken Agnes har fortalt mig Meget om Dem,» svarede Studenten.

«Saaledes,» — sagde Mathilde og trak Øjenbry-nene sammen.

I det Samme kom Præsten ind, og han hilste da paa Studenten.

«Nej, han er ved Gud landlig,» hviskede Mathilde til Agnes, «seer Du, han har ikke taget en ren Skjorte paa, blot vendt sin Krave, og saa den Frakke, den er vist fra det forrige Aarhundrede. Og tænk, han vilde tage mig i Haanden med sine store, røde Næ-ver; vi maa gjøre Løjer med ham, han er mageløs.»

«Hvor kjøber De Deres Klæder?» spurgte Mathilde senere paa Aftenen, da de sad omkring Bordet.

«Hvor jeg kjøber mine Klæder?»

«Ja jeg synes, Snittet er saa eget.»

«Jo — det skal jeg sige Dem,» svarede Studenten alvorligt, «det er hos Skræder Persen.»

«Persen? hvor bor han?»

«Han bor tæt ved Snedker Povlsen.»

Mathilde forstod, at han drev Gjæk med hende, men hun lod, som hun ikke mærkede det.

«De skulde gaa til Skræder Hansen, skulde De.

Ingen ung Herre kan være bekjendt ikke at have sine Klæder fra ham.»

«Saa — ja jeg maa tænke over det. Jeg synes som De, det maatte være stor Synd at bære andre Klæ⸗der end Skræder Hansens.»

Agnes kunde ikke lade være at smile, da hun saa' Studentens alvorlige Ansigt, medens han sagde disse Ord, men Mathilde lod Munden gaa.

«Ja, Løjtnant Karlson kjøber altid hos ham, og De kan være sikker paa, at det er det moderneste.»

«Saa Løjtnant Karlson er Mønstret for de unge Herrer i Byen nu for Tiden?» spurgte Studenten.

«Kjender De ham?» udraabte Mathilde glad, «er han ikke mageløs. Jo det er just en elegant Herre. Saaledes som han kan danse, og saaledes som han kan underholde, og saaledes som han kan klæde sig, og hvilken Figur han har.»

«Ja naar man vil bruge Skrædermaalet, saa er han sikkert Nr. 1. Men jeg troede, han havde mistet no⸗get af Forgyldningen, siden han blev gift.»

«Nej, han er netop den samme, munter og saa op⸗findsom. De skulde blot se paa Ballet hos Konsul N—s sidst, han havde ti Ordener.»

«Aa ja, det er jo godt, at vore Krigsmænd kan for⸗tjene Ordener et Sted, naar de ikke kan det paa Kamppladsen,» svarede Studenten, «men har han nu sin Kone med til alle disse Triumfer?»

«Nej, hans Kone sidder for det meste hjemme; hun skal ligesom agere værdig og trække sig tilbage nu,» svarede Mathilde og kastede med Nakken, «men

han bryder sig ikke om det, han gaar, hvor han bliver buden, og han bliver buden overalt.»

Mathilde standsede lidt; thi Agnes trak hende for anden Gang stærkt i Kjolen.

«Hvad vil Du?» sagde hun til Agnes.

«Jo De skulde blot seet, hvor han gjorde Kur til Agnes,» henkastede hun til Studenten.

Agnes lagde Munden op til hendes Øre og hviskede: «Men er Du da rent forstyrret, husker Du da ikke?»

«Aa — det er sandt, Studentens Kjæreste,» og *nu* taug da endelig Mathilde.

«Saa han gjorde Kur til Dem, Frøken Agnes?» gjentog Studenten og saa' skarpt paa Agnes.

«Han kunde gjerne sparet sig Ulejligheden,» svarede Agnes og saa' harmfuldt hen paa Mathilde.

Studenten var falden i Tanker, man kunde se paa hans Ansigt, at han var i en anden Verden.

«Hvad tænker De paa, Hr. Student?» spurgte Mathilde.

«Aa, jeg tænker paa, hvor lykkelig og hvor tilfreds med sin Livsgjerning Den maa være, som naar han bliver spurgt: ««Hvad har Du gjort i Verden?»», da kan svare som Løjtnant Karlson: ««Jeg har gjort Kur»», og hvor lykkelig en Kvinde maa være ved at eje en saadan Mand.»

«Saa De tror, at vi unge Piger heller vil have dem, der staar som paa Naale, naar de kommer ind i Balsalen, kun smiler dumt og tygger paa Neglene og bliver røde i Hovedet, naar man taler til dem, og som

træder vore Kjoler i Stykker, naar de, stive og klodsede, vover sig frem i Dansen.»

Studenten kunde ikke lade være at trække paa Smilebaandet. «De har et skarpt Blik, mærker jeg, og jeg skal love for, at De ikke har sparet de arme Syndere. Skulde det gjælde om at byde op til Dans, da tror jeg ogsaa, at jeg vilde vælge Andre, men vi talte jo om at vælge for Livet, og da tror jeg, — ja undskyld mig — da tror jeg, at jeg i Deres Sted vilde vælge Neglebiderne, som De kalder dem. Jeg har i Grunden stor Tiltro til disse Neglebidere. Jeg har den Tro til dem, at det er noget Andet end Leg og Dans, som optager dem, at de, naar det gjælder om at stride med aandelige Vaaben, ikke længer staar som paa Naale, men baner sig Vej med Forstand og Kraft. Og saa — ja undskyld mig igjen, at jeg kommer til at saare Dem, — saa har jeg meget liden Tro paa disse Balkavalerer, som ikke ejer andet Livsmaal end at faa Ordener paa et Bal og finder paa Ture i en Cotillon. Le De kun, Frøken Ravn, men jeg taler alvorligt nu. Jeg kjender disse Pomadekrukker, der vimser omkring, bøjer Knæ for deres Udvalgte og frembærer Røgelse af søde, smigrende, udenad lærte Ord, som de igjen offrer til en Anden i næste Dans. Jeg kjender disse «dannede» Folk, som i den fine Stue taler om den norske Raahed og saa imellem deres Kammerater sidder og synger usædelige Viser, og som ikke har anden Mening end Grosserer P... og Statsraad L..., hvor de kommer og faar Middagsmad om Søndagen. Men disse er det, der bliver

opstillede som Mønstre, som den dannede Verden søger, og som Mødre anser sig lykkelige ved at kunne give deres Døttre til. Jeg synes, at Kvinden maatte kræve noget Mere af en Mand, end at han kan danse godt og klæde sig smukt.»

Agnes havde bøjet sig fremover, hun saa' med store Øjne paa Studenten, hun indsugede hvert af hans Ord. Mathilde lænede sig mageligt mod Stoleryggen og rynkede Panden.

«De studerer Theologi? Ikke sandt?» sagde hun med et spottende Smil.

«Hvis det kan være af nogen Interesse for Dem, saa ja — jeg troede for Resten ikke, at Theologien laa paa Deres Vej,» svarede Studenten og bukkede.

«Aa nej — jeg kunde kun forstaa, at . . .» sagde Mathilde og legede med noget Papir, som laa paa Bordet, «men nu maa Du ved Gud synge Noget for os, Agnes, ellers sover vi ganske hen, og ender med en Salme og et Amen.»

Agnes rejste sig og gik hen til Instrumentet. Hun søgte en Stund mellem Noderne, saa fandt hun endelig, hvad hun vilde have. Det var en Salme af Ahnfeldt. Hun sang den saa roligt, men saa varmt.

«A — ha —» hørte man fra Sofahjørnet. «Dette var begrædeligt.» Det var Mathilde, som gabede.

«Nej veed Du hvad, mit Barn,» og nu fløj hun hen til Agnes, «nu maa vi faa Noget med Liv i og ikke dette u—u—u—u. Har Du ikke Sangene af «Et enfoldigt Pigebarn»?» Studenten saa' forbauset hen paa Præsten. Han havde taget en Avis og læste i den,

medens de Unge talte sammen. Han saa' noget trist ud, men sagde ikke et Ord.

Studenten saa' paa Agnes. Hun sad derhenne paa Taburetten, lod Mathilde rode i Noderne og sagde ikke heller et Ord. Han saa' paa Stuen, den var ogsaa forandret, men var ikke saa hyggelig som før. Her var ikke heller saa hyggeligt at være som før; her var noget tungt, som aldrig havde været i gamle Dage. Og der laa den lille Skifting netop, som om hun var hjemme, befalede og raadede, som hun vilde, og Ingen turde modsige hende.

Mathilde havde tilsidst fundet Noget, hun syntes om, og stillet det op for Agnes, men Agnes tog det ganske sagte og lagde det igjen paa dets Plads. Saa fandt hun sine kjære Folkeviser og begyndte at synge dem.

«Nej, har man seet saadant et lille Skarn,» sagde Mathilde, — «disse Bondeviser er vi kjede af for længe siden; Du gjør ikke Andet end at gale paa dem den hele Dag; syng nu Noget med Mening i.»

«Jeg synger, hvad jeg vil, og jeg vil ikke synge Andet iaften,» svarede Agnes bestemt.

«Mange Tak, Frøken,» sagde Mathilde og nejede for hende, «det er at være høflig mod sine Gjæster,» og med disse Ord satte hun sig fornærmet hen i Sofahjørnet.

Da Studenten kom hjem den Aften, gik han længe frem og tilbage paa Gulvet, førend han lagde sig. Han tog frem sit Billede fra Skuffen og saa' igjen paa det.

«Mærkeligt at de To skulde gaa netop i samme Spor. Og han kom som Fristeren til denne Anden ogsaa, men hun — — ja, hvem der kunde forstaa hende. At hun kan leve sammen med denne Mathilde, kaldende hende sin Veninde — — —, nej, Kvinden er en uforstaaelig Skabning.» —

Mathilde begyndte at kjede sig paa Præstegaarden, og Præstegaarden begyndte at kjedes ved Mathilde. Hun kunde aldrig være i Ro eller sidde hjemme en Dag, altid maatte hun løbe omkring, og vilde Folk ikke komme til hende, saa kom hun til dem. Hver Gang sagde hun, at Menneskene heroppe var udannede og kjedelige, og hver Gang, naar hun kom hjem igjen, havde hun Posen fuld af alle deres Fejl og Dumheder, men alligevel gik hun til dem.

Saa vilde hun en Dag endelig i Visit til Studenten. Agnes sagde, at det passede sig ikke for dem som Damer; men havde Mathilde først faaet en Ide i Hovedet, gik den ikke saa let ud igjen, og saa plagede hun hende saa længe, til hun og Agnes en Eftermiddag gik henad den Vej, som førte til Kaptejnsgaarden. Agnes havde ikke lovet sikkert at ville gaa med ind, men de kunde nu gaa et Stykke der henimod og se, hvorledes det lavede sig. Og saa lavede det sig saaledes, at de traf Studenten.

«Er Damerne ude at spadsere?» sagde Studenten og gik hen til dem.

«Ja saamænd,» svarede Mathilde, «og veed De, hvorhen vi har bestemt os? Til Dem i Visit.»

Studenten satte et forundret og halvt tvivlende Ansigt op.

«Er det sandt?» spurgte han, «det maa jeg sige, var venligt. Er det sandt, Frøken Agnes? Hvorfor trak De Deres Veninde i Kjolen? De har nu boet her saalænge, og endnu har De aldrig seet ind til mig. Vil De ikke nu følge med?»

Agnes vidste ikke ret, hvad hun skulde svare, og saa svarede hun med en forlegen Tak. De gik videre, og Studenten begyndte at tale med Agnes, som om Mathilde aldrig havde været til.

«Undskyld,» sagde Mathilde og kom hen til Studenten, «De har faaet en stor Plet paa Albuen,» og hun løftede Haanden for at viske den bort. «Aa, undskyld mig, jeg tog nok Fejl» — tilføjede hun, smilte og vendte Ansigtet halvt bort ligesom forlegen.

Studenten saa' ned. Han havde et stort Hul paa Albuen, som Skjorten stak ud igjennem. Han blev noget flov i det Samme, men han fattede sig snart og bukkede for Mathilde.

«De seer, at jeg ikke er klædt paa til at tage imod saadanne fine Gjæster; men havde jeg drømt om denne Ære, saa skulde De ingen Plet have seet. Og her paa Landet, seer De —»

«Ja her paa Landet seer man meget Forunderligt, men det er kanske Mode her,» sagde Mathilde næsvist.

«Paa Landet gjælder i det mindste det Ordsprog,

at Kjolen ikke gjør Manden,» svarede Studenten, «og det er et godt Ordsprog, ikke sandt, Frøken Agnes?»

«Det er det vist,» svarede Agnes, «men et godt Indre skulde ogsaa sætte sin Ære i at have et godt Ydre.»

Studenten saa' paa hende, hun mødte ikke hans Blik.

«Det er sandt,» svarede han kort.

De var nu komne til Leddet, som førte op til Haven. Agnes's Hjerte slog saa forunderligt, da Laasen slog i bag hende, og hun skred op igjennem den lange Allee med de gamle Træer, som bøjede sig sammen over hende. Det var, som om de sagde: «nu fanger vi Dig, nu slipper Du aldrig herfra.» Hun havde saadan en Lyst til at løbe omkring, se paa hver en Græsplet, hvert Blomsterbed, hver liden Sti gjennem Lunden. Havde hun været alene, havde hun gjort det; men nu var Studenten her og — Mathilde. Hun kastede blot et stjaalent Blik omkring, men hvor underligt her alligevel var. Den gamle, mosgroede Stenbænk derhenne, Havmanden, som stod og blæste i en Musling, uden at der randt noget Vand, Solskiven med den rustne Viser, det store graa Hus, som stod der bøjet som en gammel, sammenfalden Olding. Alt laa som et Minde om en Tid, der havde været, med Liv og Leg og Pragt og Solskin, da ikke blot Katten sad paa den brede Trappe og slikkede Poten, men Sang og Latter klang derfra, medens Tjenerne vimsede omkring mellem alle de smukke, silkeklædte Damer og bød Vinbægeret frem. Og inde i

de store, kjølige Værelser og i de lange, øde Gange der hang gamle Fædre i hvide Parykker med Pisk i Nakken og Kaarde ved Siden og bød hende ligesom velkommen, og de ærværdige Mødre med tyrkiske Sko og Roser i Hænderne, der ligesom nejede for hende. Det var, syntes hun, som om hun skulde gaa i en gammel Kirke, her mellem alle disse Minder. Hun gik taus og saa' og saa'; men Mathilde snadrede som en And og løb i Hælene paa Studenten, som viste dem omkring fra Kjøkken til Kjælder. Endelig standsede de i Dagligstuen, og Studenten bad dem tage Plads.

«Nu, hvad synes Damerne om min Ejendom?» spurgte han.

«Jo, Huset er meget smukt,» svarede Mathilde, «men een Ting er der, som mangler.»

«Og det er?»

«De skulde have Dem en Kone.»

«Saa De synes det?» svarede Studenten. «Hvorfor er det saa nødvendigt?»

«Jo, seer De, her er øde, og her er mørkt, og her er tomt; men saa skulde hun ordne og pynte op og faa noget Nyt, og saa kunde De holde Selskaber og have det muntert og hyggeligt og ikke sidde her alene og læse hele Dagen. Og saa — ja, se der staar den Stol skjævt, og dette Bord, det skulde nu staa derhenne. Vil De hjælpe mig at flytte, saa skal De se. — — Nu? er det ikke smukkere? Se, Alt dette kunde en Kone gjøre.»

«Jeg bøjer mig for Deres Visdom,» svarede Stu-

denten skjemtende, «og jeg veed ikke bedre, end at De hjælper mig til en da.»

«Aa — hun kan være nærmere, end De tror, svarede Mathilde, rynkede Panden og saa' med et skjælmsk Blik hen paa Agnes.

Agnes havde vendt sig, lod, som hun Intet hørte, og saa' paa nogle Fotografier, der hang paa Væggen. Det var klart at se, at Studenten heller ikke syntes om dette.

«Mine Damer maa undskylde mig et Øjeblik,» begyndte han efter en Pause, «jeg skal strax være her igjen.» Og med disse Ord gik han ud af Stuen.

Han var neppe kommen ud, før Agnes pludselig vendte sig og greb Mathilde i Armen.

«Du skulde skamme Dig,» sagde hun ganske hed i Ansigtet, «at bruge saadanne Ord her og» — —

«Hvad gaar der af Dig? skamme mig? kan Du negte, at Du gjerne vilde være hans Kone?»

«Mathilde, hvis Du» — —

Agnes fik ikke sagt mere; thi i det Samme kom Studenten ind i en ny, smuk Frakke og med en gammel Pige bag efter sig, som paa en Præsenterbakke bar noget Syltetøj med Smaakager og Vin.

«Her er Alt, hvad jeg har at byde,» sagde Studenten, skjænkede i Glassene og bød frem. «Velkommen her! velkommen her, Frøken Agnes!» gjentog han og klinkede med hende.

«Ja, og skulde vi saa ikke med det samme ønske, Agnes, at vi næste Gang, vi kom her, maatte møde en smuk, ung Husmoder?» sagde Mathilde.

«Tak for Deres gode Villie, Frøken Ravn,» svarede Studenten og bukkede; men Agnes nippede kun til sit Glas og satte det fra sig.

«Nu, hvorledes synes De om Landlivet?» spurgte Studenten Mathilde for at lede Samtalen hen paa noget Andet.

«Aa jo — for en Stund — men jeg kunde aldrig tænke paa at bo her stadigt. Her er aldrig noget Nyt, hverken at se eller høre, og saa møder man saa sjeldent Mennesker, som man kan kjendes ved.»

«Netop det Samme sagde Frøken Agnes ogsaa en Gang; jeg veed ikke, om hun endnu er af samme Mening. Men vil Damerne som jeg, saa skal vi gjøre en lille Spadseretur her omkring, saa skal jeg vise Dem baade Ting, som er interessante at se, og Mennesker, som man kan vedkjende sig.»

«Ja, lad os det,» sagde Mathilde, «det skal blive morsomt, og vi har alligevel ikke Noget at gjøre idag.»

«Men blot det ikke bliver for sent for Fader,» svarede Agnes; «før Skumringen maa vi være hjemme.»

«Aa, han spørger saamænd ikke efter os,» svarede Mathilde og satte Naalen i sit Shawl; «vi kan gaa nu strax.»

«De gjør altid Indvendinger, Frøken Agnes,» sagde Studenten.

«Gjør jeg det?» svarede Agnes, og saa fulgte hun.

De gik henad Vejen et Stykke, saa bøjede de af og gik ud over Markerne. Der stod en Karl og gra-

vede i en Kartoffelmark. Studenten standsede foran ham.

«Til Lykke med Arbejdet, Hans,» sagde han og hilste; «hvorledes lever din Mo'r?»

«Tak, som spørger; hun er ved god Helbred,» svarede Hans og saa' op fra sit Arbejde. «Du har Selskab med Dig idag.»

«Ja, er det ikke fint Selskab, jeg er kommen i, synes Du?»

«Jo, det er sikkert. Stads seer man nok af i Verden.» Han stod og støttede sig til Spaden. «Se her, Student, hvad jeg fandt idag,» tilføjede han efter en Pause halvt dæmpet til Studenten og tog op af sin Lomme en gammel Sølvskilling, som han havde fundet i Ageren, «den var ogsaa blank og skinnende engang, men den maatte nu alligevel i Jorden.»

Der var et underligt Udtryk i hans Ansigt, da han sagde dette.

«Aa ja, Jorden tager vore største Rigdomme,» svarede Studenten; «men de skal dog engang findes igjen og gives os tilbage, Hans.»

«De siger saa, ja,» svarede Hans og satte Spaden i Mulden saa fast, at den sank i til langt op paa Skaftet.

«Saa' De ham?» spurgte Studenten Agnes, da de gik videre.

«Ja,» svarede Agnes.

«Kunde De forstaa ham?»

«Nej, men jeg saa', at der var Noget, som havde rystet ham stærkt.»

«Han var forlovet med den smukkeste Pige i Byg=den. Saa blev hun syg og døde strax før Brylluppet. Det er hans Moder, vi skal se ind til.»

Mathilde var kommen langt i Forvejen, da hun var gaaet videre, medens de Andre standsede. Studen=ten og Agnes skyndte sig bagefter.

«Nu, fik Du noget Opbyggeligt at høre?» sagde Mathilde til Agnes. «Skal De faa Tid til at vise os alle disse Mærkværdigheder, som De talte om, Hr. Student,» sagde hun i samme Øjeblik til Studenten, «saa maa De ikke standse ved enhver Bonde=karl.»

«Ja, men han var den ene mærkelige Ting,» sva=rede Studenten og lo, «og der seer De den anden.»

Han pegede paa en lille Bondehytte, som laa tæt ved.

«Vil De, at vi skal gaa derind?» spurgte Mathilde ganske forbauset.

«Ja, hvad skulde der være i Vejen?» spurgte Stu=denten.

«I den usle Stue, hvor der formodentlig er saa kvalmt, at man ikke kan trække Vejret.»

«Aa, jeg har trukket Vejret der saa mangen en Gang, og det er slet ikke saa farligt, som det seer ud til,» svarede Studenten. «Tro mig, De skal ikke angre det.»

Mathilde stod noget tvivlraadig og saa' paa den sorte Dørtærskel, men tilsidst svøbte hun Kjolen tæt om Fødderne, løftede op og gik paa Tæerne hen over det stenlagte Forstuegulv. Studenten bankede paa,

og de gik ind. Det var en almindelig Bondestue, med Ildstedet midt paa Gulvet og Taget sortrøget af Sod, men for Resten var der nok saa renligt og friskt. Mathilde saa' ud, som om hun var falden i Rendestenen. Der sad en Bondekone i Stuen, som kunde være henved 70 Aar, med et saa roligt og lyst Ansigt, at det saa' ud, som om hele Livet laa for hende i Fred. Hun rejste sig og gik hen til dem. Studenten rakte Haanden mod hende.

«Tak for Sidst,» sagde han.

«Tak selv for Sidst,» sagde hun venligt; «Du har Fremmede med Dig idag?»

«Det er Præstens Datter, og denne er hendes Veninde fra Byen. De vilde gjerne se indenfor, hvorledes Du har det.»

«Saa — velkommen,» sagde Bondekonen og rakte Haanden mod Mathilde, som maatte tage mod den, hvor nødig hun vilde. «Velkommen,» sagde hun til Agnes og gav hende Haanden; «jeg burde nu kjendt Dig; men de voxer saa hurtig op, at de ikke er til at kjende igjen. Jeg var i Kirken, da Du blev baaret til Daaben. Men nu maa I sidde ned og hvile lidt.» «Tak, Tak,» svarede Studenten og satte sig paa Bænken. Agnes satte sig tæt ved. Mathilde saa' sig omkring, om der ikke skulde findes en Stol; men da hun ingen fandt, bredte hun Lommetørklædet ud og satte sig paa det. Kari var gaaet hen til Hylden og slog noget Mælk i en Trækop. Hun smagte først paa Mælken, om den var bleven sur, saa kom hun hen til Mathilde og bød hende den.

«Du kan være tørstig,» sagde hun og rakte Skaalen mod hende.

«Mathilde saa' rent forfærdet ud. «Nej, mange Tak,» svarede hun, saasnart hun kunde.

«Koppen er ren,» sagde Kari venlig.

«Nej, mange Tak,» sagde Mathilde igjen, og saa tog Agnes Koppen og drak og Studenten bagefter.

«Nu, hvorledes har Du det, Kari?» spurgte Studenten, da han havde takket for Mælken.

«Jo Tak, jeg har det godt og er Gudskelov frisk.»

«Jeg kan hilse fra Hans.»

«Du har mødt ham.»

«Hvorledes er det med ham nu? begynder Saaret at læges?»

«Aa nej, dybt Saar giver dybt Aar, og det er ikke let at faa Klang i Violinen, naar Strængene ere sprungne,» svarede Kari stille. Hun vendte sig og tørrede sig over Øjnene med Haandbagen.

«Men Vorherre kan binde sammen der, hvor en Anden ikke kan naa,» sagde Studenten.

«Han kan det, og han vil det ogsaa, naar hans Tid kommer,» svarede Kari.

Hun talte saa roligt og saa blidt og saa tillidsfuldt; der var ikke noget Bittert, hverken i Ord eller Ansigt. Agnes saa' forundret paa hende. Studenten talte længe med hende; men Mathilde sad og drejede sig paa Bænken og saa' længselsfuld hen paa Studenten, om han ikke snart vilde tie. Endelig rejste han sig. Kari gav dem igjen Haanden, tak-

kede for Besøget, og hun bad Agnes snart komme igjen.

Neppe var de komne udenfor, før Mathilde begyndte at skjænde og ryste sin Kjole.

«Nu har jeg aldrig seet Magen, byde os Mælk i en sort Skaal, som hun selv drikker af. Og hvor er saa det, som vi skal se?» spurgte hun Studenten.

«De har seet det,» svarede Studenten.

«Var det denne gamle Bondekone, som var saa mærkelig, saa Gud fri mig fra flere slige mærkelige Ting.»

«Saa' De ikke, at den gamle Bondekone havde et Ansigt og et Væsen, som en Dronning kunde misunde hende. Saa' De ikke, at der var en Værdighed over Alt, hvad hun sagde og gjorde, skjønt dette var de simpleste Ting.»

«Ja, mange Tak, maa vi være fri,» svarede Mathilde og kastede med Nakken, «De er nu saa indvoxet i Bondemanerer og Bondeskikke, at De gjerne en Dag vil sige, at nu var det det bedste, man kunde gjøre, ikke at vaske Gulvene eller lufte ud og saa spise Grød til hvert Maaltid.» Studenten maatte le.

«Ja, de andre mærkelige Ting, som jeg har at vise, ere ikke et Haar bedre,» sagde han og trak paa Skuldrene, «saa dersom —»

«Tak jeg har mere end nok,» svarede Mathilde, «nu vil jeg gaa hjem. Vil Du med, Agnes?»

«Nej, De følger med, ikke sandt?» sagde Studenten hurtig og vendte sig mod hende.

«Nej, naar Mathilde» — —

«Aa, Du skal aldrig genere Dig, jeg finder nok Vejen hjem alene, og har Du Lyst til mere Bondelugt, saa vær saa god.»

«De har nu saa mangen en Gang spadseret alene med mig. Jeg er da vel ikke farligere nu end da,» sagde Studenten.

«Nej — men —,» sagde Agnes og trak paa Ordene.

«Nej, men det er blot Trods af Dig, Agnes, ikke Andet,» sagde Mathilde, «se, nu gaar jeg.»

Agnes stod endnu tvivlraadig.

Studenten gik hen til hende. «Jeg har sjelden bedt Dem om Noget,» sagde han alvorlig, «nu beder jeg Dem om, at De vil følge mig idag.»

«Men gaar det ogsaa an?»

«Farvel, Farvel,» sagde Mathilde og løb leende hen over Marken. «Gid I maa have det hyggeligt,» tilføjede hun spydig, «og saa maa Du ikke længes for meget efter mig, Agnes.»

Studenten og Agnes saa' paa hinanden, de to gamle Venner stod alene, Plageaanden var borte, og Alt var blevet saa stille, da hun gik. De gik en Stund tause ved Siden af hinanden, men de vare Begge glade over, at Mathilde med sit Pjat var borte.

«Saa' De noget Andet i hin Kone end en gammel Bondekjælling, Frøken Agnes?» spurgte Studenten. «De kunde dog aldrig saare Nogen saaledes som Deres Veninde har saaret denne Kone idag?»

«Mathilde kjender slet ikke Bondeskikkene her,» svarede Agnes.

«Nej, men man kan forlange af Folk, som kalder sig dannede, at de skal tro, der findes andre dannede Folk end de selv, om end disse Folk ikke netop er dannede efter deres Opskrift. Og naar man tænker paa disse to Ansigter, Bydamens og Bondekonens, saa veed jeg nok, hvilket jeg vilde vælge.»

«Ja, hun havde et forunderligt Ansigt, hun har vist lidt meget, den Kone?»

«Ja hun har lidt meget. Hun havde sex Sønner, alle prægtige Gutter, de er faldne rundt om hende, medens hun stod. To druknede med Faderen en Høstnat paa Søen; en af dem slog sig halvt ihjel i Fjeldet, da han vilde frelse en Anden, og døde kort efter, og to døde af Børnekopperne. Nu skulde den Sidste bygge Ætten op igjen, saa dør hans Kjæreste, og han mister baade Mod og Kraft. Og alt dette maa Moderen se paa; hun skal opmuntre og trøste og forsøge at rejse Sønnen op, skjønt hun er nærved at synke til Jorden af Sorg. Men aldrig har man hørt et klagende Ord; aldrig har man seet noget andet Ansigt end dette samme blide og rolige, som er villigt til at hjælpe Alle. Folk skriver nu saa mange Bøger, og de maler af, og de rejser Mindesmærker for baade den Ene og den Anden, men den Storhed, som ligger i at lide med Taalmodighed, og som en Kvinde ejer i saa rigt Maal, den faar sjeldent et Ord. Og naar Digterne vil skildre stor Sorg, saa vælger de helst den, som river sig i Haaret og fortvivlet skriger ud i Luften, eller som gjemmer Mandens Ligmaske og ikke kan miste det kjære Ansigt.

Jeg synes, de heller skulde vælge hende, som af Sorg bliver taus og stille og dog altid kan vise det samme blide og taknemmelige Ansigt. Hun er sikkert fagrere og større, saa sandt som det er fagrere og større at give bort end at holde tilbage.»

Medens Studenten sagde dette, var han kommen hen til en anden Hytte, som laa ved Vejen.

«Her skal vi ind,» sagde han til Agnes, «saa skal De faa se en anden Kvinde, som ogsaa er stor, uden at hun selv veed af det.» Han lukkede Døren op og gik ind. I en Træstol sad en gammel Mand med hvidt Haar. Han rejste sig ikke, da de kom, smilte blot og nikkede med Hovedet til Studenten. Studenten gik hen til hans Stol.

«Her kommer jeg med Præstens Datter,» sagde han, «hun vilde se indenfor til Dig.»

«Ja saa, Præstens Datter,» gjentog den gamle Mand, og man saa', hvor oplivet han blev, «aa ja, Præsten er en rar Mand, og han prækede godt, da jeg hørte ham sidst, ja det gjorde han, og jeg kjendte ham, fra han var en liden Dreng — aa nej, aa nej, saa det er Præstens Datter.»

Den Gamle sad og rokkede med Hovedet og saa' paa Agnes.

«Hvor er Ingerid idag?» spurgte Studenten.

«Ingerid? — jo, hun kommer strax,» svarede den gamle Mand, «men tænk, Præstens Datter — ja og hendes Bedstefader, — jeg kjendte dem allesammen, — aa nej, aa nej, — hvor Tiden gaar; jeg er 90 Aar nu, skal Du vide — 90 Aar.»

Medens han sad saaledes og smaasnakkede med sig selv, kom Ingerid ind. Hun saa' gammel ud, omtrent 50 Aar, var liden og mager, men saa let, saa let. Hun blev forbauset staaende, da hun saa' Gjæsterne.

«Nej hvad seer jeg, er det ikke Studenten, og er det ikke Agnes ogsaa — nej at Du vilde se ind til os, hvor der er saa simpelt; her er da ogsaa saa stygt idag — sid ned» — og Ingerid tørte Bænken af med Skjørtet, ryddede op og talte paa een Gang.

«Du — dette er Præstens Datter,» sagde den gamle Mand til Ingerid og vaagnede ligesom paany.

«Ja tænker Du ikke, jeg kjender Agnes da? Jeg har nu seet hende saa tidt paa Kirkegaarden; jeg maa da kjende hende, men at du vilde se indenfor — —.»

Saa blev det det Samme om igjen. Den Gamle talte om hendes Bedstefader og alle sine gamle Erindringer og endte altid med de Ord: «nej saa det er Præstens Datter;» og Ingerid kunde ikke glemme, at hun vilde se indenfor der, hvor der var saa simpelt.

Da de vare komne ud, sagde Studenten til Agnes: «Nu har De gjort en god Gjerning idag, Frøken Agnes. Saa' De, hvor glade de blev, blot fordi De kom. Tro mig, at denne gamle Mand, som nu næsten gaar i Barndom, vil ikke glemme det saa snart, han vil tage det frem og sidde og smaasnakke om det med sig selv. Og Ingerid — naar De seer hende, hvem skulde da tro, at der boede noget Stort der.

Hun seer dog saa liden og saa uanselig ud. Men hun har gjort, hvad ikke saa Mange vilde have gjort. Hun sad der med sin gamle Fader, som var lam og ikke kunde arbejde. Saa faar hun et Tilbud af en rig Gaardejer, men paa den Betingelse, at Faderen ikke skulde følge med. Han vilde betale Noget for ham, og saa skulde han blive lejet et Sted ind i Bygden. Hun holdt af denne Mand, men hun valgte Faderen. I mange, mange Aar har hun nu plejet ham, baaret ham hver Aften hen i Sengen og hver Morgen igjen hen i Stolen, arbejdet med sine Hænder som den stærkeste Karl for at opholde Livet, og alligevel er hun altid tilfreds og glad. Hvor mangen en Rejsende har ikke seet hende staa udenfor Hytten i Øsregn med brun Skindkofte og brun Hat paa Hovedet og grave i Jorden. Saa har han kanske leet og peget paa hende, de fremmede Damer har stirret paa hende med Lorgnet, og hun er bleven aftegnet som en Karrikatur for at underholde Gjæsterne i Selskabssalen. Ingen har drømt om, at der i denne Kvinde var gjemt et Indhold, som var Guld værd.»

Agnes havde lyttet opmærksomt til ham. Hun saa' tankefuld ud.

«Hvor underligt, at jeg ikke før har hørt Noget om dette,» sagde hun, «og jeg har dog levet her saa mange Aar. Men hvor lykkelig den Kvinde ogsaa maa være, som har et fast Livsmaal, som har en Eneste, hvem hun kan opofre sig for, som hun kan leve for.»

Studenten saa' paa Agnes. Det Sidste brød frem

med saadan Varme, at man kunde se, det længe havde ligget indestængt i Hjertet. Øjenlaagene dirrede, men hun saa' ikke hen paa ham, hun saa' lige ud i Luften, som om hun der kunde se Noget.

«Har De ikke Livsmaal, Frøken Agnes?» sagde han dæmpet, men hjerteligt. «Der findes ikke et Menneske uden Livsmaal, og overalt, hvor der er Kjærlighed, er der ogsaa Livsmaal. Det gjælder blot at faa klart Blik for det. Se nu blot her i Bygden, hvormeget kunde De ikke virke her. Thi, tro mig, Alt er ikke saa lyst og stort som det, jeg har vist Dem idag. Her er Børn, som maa gaa pjaltede og skidne, som om Dagen kun tumler sig ude og slaas og gjør gale Streger, fordi deres Moder ikke har noget Arbejde at sætte dem til, som om Aftenen ofte maa se Faderen komme drukken hjem og bande og komme i Klammeri med deres Moder. Her findes dem, som gaa Dag ud og Dag ind, arbejder og slæber og for Resten ikke har Tanke for Andet end Maden til hvert Maaltid. Her er Raahed og Uvidenhed, som De neppe kan drømme om. Her har De Meget at virke for, Frøken Agnes; thi en Kvindehaand kan naa langt videre, end en Mand nogen Tid kan. De kunde faa nogle af disse Børn op paa Præstegaarden, sætte dem til lidt Arbejde i Haven eller til Haandarbejde, De kunde tale lidt venligt med Folket imellem, og De vilde gjøre en velsignet Gjerning. De vilde da samle Velsignelse og Forbønner om Dem, og en saadan enfoldig Barnesjæl som Ingerid kan bede.»

Studenten taug og saa' paa Agnes, men hun stirrede kun lige ud for sig og gik videre.

«Men bange maa De ikke være,» vedblev Studenten. «Der skal ofte Mod til at gaa ind i de Fattiges simple Stue eller sidde ved en Sygeseng; men det lønner Umagen, kan De tro. Med Døden for Øje glemmer Mennesket alle de lette og fjasende Ord, hvormed det ellers kan skjule sine Tanker, men da faar De den rette Side at se. Og hvilken stor Tanke er det ikke, at man har faaet gjort lidt af alt det, som man er sat til at gjøre. Jeg kan ikke tænke mig Noget, som kan gjøre et Menneske mere ulykkeligt, end ved Enden af sit Livsløb at maatte se udover et Liv, i hvilket det blot seer et malet Ansigt af sig selv i Spejlet, at maatte tilstaa, at Ens Liv har været uden Indhold, paa samme Tid som det veed, at der ikke spørges efter Andet end: «dit Livs Indhold». Det er rædsomt. Og dog begynder de Fleste med at stille Livet foran sig og sige: «vi har et langt Liv,» og saa glemmer de at leve, istedetfor at man altid skulde begynde med Døden, og foran denne ubønhørlige Læremester spørge sig selv: «hvad er det nu at leve?» Forstaar De mig, Frøken Agnes? og vil De nu sige, at De ikke har Livsmaal?»

Studenten taug en Stund, han saa' igjen paa Agnes, men hun havde bøjet Ansigtet ned, og han kunde blot se paa Brystet, som gik stærkt, at hans Ord havde naaet Hjertebunden.

«Det er det Store ved den kristelige Kjærlighed,» sagde Studenten igjen, «at den ikke udvælger en

Eneste, hvilken den dyrker som et Afgudsbillede og saa lukker Øjet til for alle de Andre, men at den gaar til Alle. Og den Ene, som man har valgt, det være sig Mand, Kone eller Forældre, den maa blive elsket saaledes, at det gjør Hjertet saa meget mere blødt og varmt imod Alle.» Studenten saa' paa Agnes, saa sagde han langsomt: «Jeg veed ikke, om jeg tør sige, hvad jeg tænker.»

«Jo siig det, siig det,» bad Agnes sagte.

«De har ogsaa en Eneste, Frøken Agnes, som sidder hjemme og venter paa Deres Kjærlighed, og det er Deres Fader. Tror De, han er saa lykkelig? Eller skulde jeg kanske læst fejl i hans Ansigt? Jeg synes at se, at han savner Noget, en venlig Haand, som intet Bedre veed end at gjøre det hyggeligt for ham, et kjærligt Øje, som følger ham og kan læse hans Tanker, et Hjerte, som kan glemme sit Eget for hans, selv om det kan koste en liden Kamp. Han har aldrig talt om det, han veed det kanske ikke selv, men — tror De ikke, at De kunde være noget Mere for ham, Frøken Agnes?»

Agnes svarede ikke, men der faldt nogle Taarer paa Vejen, som hun søgte at skjule. De gik tause ved Siden af hinanden lige til Præstegaardsleddet. Der gav Studenten Agnes Haanden.

«Farvel, Frøken Agnes, sagde han, «og Tak for idag.»

Agnes tog Haanden, hun vilde sige Noget, men hun kunde ikke faa det frem, og saa slap Studenten ikke Haanden.

«Tak — Tak for Alt, hvad De har sagt idag, og Alt, hvad De har været for mig,» brød det tilsidst frem; men saa rev hun sig pludselig løs og gik hurtig op igjennem Vejen. Studenten fulgte hende med Øjnene. Han følte endnu hendes varme Haand i sin, thi hun havde trykket saa trofast til, da hun talte. Han vilde se, om hun vendte sig om — nei, hun vendte sig ikke; der forsvandt hun, og blot Lyset fra Lampen i Stuen faldt ud igjennem Vinduet.

Hjertet brændte i Agnes, hun havde en saadan Trang til at faa det lettet; hun sprang opad Trappen ind paa sit Værelse, kastede sig over Sengen og faldt i stærk Graad.

«Herre Gud, tilgiv mig,» sukkede hun, «tilgiv mig, Herre Gud! — — Gjør mig stærk, lad mig kunne elske min Fader, som jeg bør — tilgiv mig, Herre Gud — kast mig ikke bort fra Dig, men gjør mig stærk og lad mig elske min Fader!»

Hun græd, og hun græd, og hun bad alt imellem, men tilsidst blev Graaden mildere, blot imellem brød den frem igjen. Endelig laa hun ganske stille, Hovedet gjemt i Puden. Ikke en Lyd blev hørt, Stormen havde udraset. Saa stod hun op, gik hen til Bogskabet og tog sin gamle Bog, Studentens Bog, frem. Hun tændte Lyset og begyndte at læse; hun læste en Side, men saa kom Tankerne. Hun lagde Armene ned paa Bogen og Hovedet paa Armene, og saaledes laa hun en lang Stund.

Der kom En op ad Trappen og standsede paa

Dørtærskeden. Det var Mathilde. Hun saa' Agnes ligge der.

«Nu, er Du kommen?» sagde hun og gik hen til hende. Agnes rørte sig ikke. Mathilde troede, at hun var faldet i Søvn, gik stille paa Tæerne hen bag Stolen og kigede over hendes Skuldre ned i Bogen. Og saa læste hun højt med spottende Betoning: «Hvor findes den Kvinde, som føler sin Uselvstændighed og ikke i det mindste een Gang i sit Liv har ønsket en Mands Arm til at støtte sig paa. Men hvor findes og den Kvinde, som ikke blufærdig har holdt denne lønlige Tanke gjemt hos sig selv og stille ventet paa, om hun blev søgt, skulde hun end vente ind i Døden, som kanske bliver fremskyndet ved Ilden i hendes Hjerte, men som hun heller vil skal fortære hende, end at hun skulde lade den komme frem for Dagen.»

«Ha—ha—ha! Nej, det er mageløst!» — og Mathilde skoggerlo. «Agnes! Agnes!» raabte hun og rystede hende, «aa, Kjære, lad mig læse videre,» og hun trak Bogen frem under hendes Arme.

Agnes fo'r op, hun rev Bogen fra hende. «Rør ikke Bogen, siger jeg Dig, den er for god til at blive plettet af Dine Øjne.» Mathilde fo'r et Skridt tilbage, hun stirrede forfærdet paa Agnes, som stod vred og ophidset som et tirret Dyr i Bur.

«Hvad fejler Dig?» sagde hun, «han har da vel ikke alt friet til Dig?»

«Nævn ikke hans Navn, hører Du,» raabte Agnes,

og nu brød det ud alt det, som saa længe havde ligget og ulmet derinde.

«Du tale om ham,» sagde hun, «Du, som ikke fortjener at kysse hans Skosaal engang. Han har Aand og Hjerte, men hvad har Du? Han kan sige Noget med Forstand og Tanker i, men hvad kan Du sige? Han kan gjøre Noget, som er Godt og Nyttigt, men hvad kan Du gjøre? Du har sneget Dig ind her for at stjæle Freden af Huset; det har Du gjort. Du har fanget mig og tænkt at gjøre mig til den samme udmejede Paafugl, som Du selv er; Du har villet oplære mig i den samme Tomhed og Tankeløshed, som Du lever i; Du har tænkt, jeg var som en Handske, der lod sig trække paa og bortkaste efter Dit Behag. Jeg har ogsaa været det; jeg har været som en ussel Hund, lydig og villieløs; men nu er jeg det ikke længer, seer Du. Nu er jeg vaagnet op, og det er ham, som har vakt mig, netop ham, og nu seer jeg Dig, som Du er, og nu vil jeg ikke leve sammen med Dig længer, nej jeg vil ikke leve sammen med Dig længer, nej jeg vil ikke. Du har skilt mig fra min Fader, det har Du; Du har skilt mig fra Folket her omkring, som er langt bedre end Du; Du har skilt mig fra Gud, ja det har Du; men nu taaler jeg det ikke længer. Ud skal Du, bort paa Øjeblikket, jeg vil ikke have Dig her.»

Mathilde var bleven ganske bleg; hun kneb Munden sammen, hun vilde svare; men Agnes fo'r ud, ned ad Trappen og ind i Stuen til Faderen.

Præsten sad og skrev ved Lampen, da Døren blev revet op, og Agnes kom ind, rød i Øjnene og i heftig Bevægelse. Hun sank ned foran ham, hun foldede Hænderne over hans Knæ, hun saa' saa bønfaldende op paa ham.

«Tilgiv mig, Fader! Tilgiv mig Alt, hvad jeg har gjort imod Dig.» Graaden kom igjen over hende, og hun lagde Hovedet ned paa hans Knæ.

Præsten tog forundret Brillerne af og lagde dem paa Bordet. Saa gned han sig i Øjnene og saa' forbauset paa Agnes.

«Men mit kjære Barn, hvad er nu dette for Noget,» sagde han og vilde løfte hende op, «hvad er det, Du har gjort mig?»

«Nej, nej, Fader!» stammede Agnes, «lad mig ligge her, til Du siger, Du har tilgivet mig. Jo, jeg har gjort Dig ondt, jeg har ikke været, som jeg burde, mod Dig; jeg har nu i nogle Aar kun gaaet her og tænkt paa mig selv og ikke paa Dig. Jeg har ikke gjort det hyggeligt for Dig, ikke talt med Dig, ikke gjort Noget for Dig.»

En Taare blinkede i Præstens Øjne. Han løftede hende op satte hende paa Skjødet. Han strøg det vaade Haar bort fra Panden og kyssede de graadfyldte Øjne.

«Gud velsigne Dig, kjære Barn!» sagde han mildt, «har Du ikke været Noget for mig? Du har da været den Eneste, jeg har havt.»

Agnes havde bøjet Hovedet ind imod hans Bryst.

«Du er saa kjærlig og god mod mig, Fader, jeg

fortjener det ikke; men nu lover jeg, at det skal blive bedre; ja, jeg lover det, og saa skal vi have det hyggeligt her som i gamle Dage.»

Præsten smilte, klappede hende paa Kinden og trykkede hende ind til sig, og Agnes hvilte saa trygt og godt som et Barn hos sin Moder.

Der hørtes Støj og Rabalder paa Loftet. Man slæbte med Kufferter og Kasser, slog Dørene op og i, og snart hørte de en skingrende Kvindestemme, som kaldte paa: «Halvar! Mari! Niels!»

Folk fløj op og ned ad Trapperne, og der var et Spektakel uden Ende. «Kjære, hvad er det?» spurgte Præsten og lyttede.

«Aa — det er blot Mathilde!» svarede Agnes skræmmet og lagde Hovedet endnu tættere op til Faderen.

Ikke længe efter stod Mathilde i Døren. Hun var ganske rejseklædt, med Kaabe og Hat.

«Nu skal De have saa mange Tak for mig,» sagde hun spydigt og nejede i Døren. «Tak for udvist Gjæstfrihed.»

«Kjære, hvad skal dette betyde?» sagde Præsten og vilde rejse sig, men Agnes slog begge Armene om hans Hals, og saa maatte han sidde.

«Vil De rejse?»

«Ja, man er nok nødt til at rejse, naar man bliver kastet paa Døren,» sagde Mathilde og lo bittert, «og jeg skal vist ikke forurolige Nogen her mere.»

«Men» — begyndte Præsten igjen.

«Aa, spørg Frøkenen der, saa faar De nok Besked,» svarede Mathilde og vilde gaa.

«Men Kjære, det er jo mørkt ude,» og Præsten forsøgte igjen at rejse sig, men kunde ikke; «det har da vel ikke saadan Hast, og inat vil De da vel blive her i det mindste.»

Agnes svarede Intet, men hun klyngede sig tæt ind til Faderen, som om hun vilde sige: «Nej, bed hende ikke blive, Fader.»

«Nej Gud bevare mig fra at blive her længer,» svarede Mathilde, «det vilde være Synd, om de ikke i Byen fik snarest muligt at vide, hvorledes man bliver behandlet heroppe, og til næste Station kan jeg vel altid naa frem iaften.»

«Men min Gig maa De da — —»

«Nej mange Tak, jeg skal vist ikke slide noget af Stadsen heroppe, og en Bondekærre staar alt udenfor. Saa De skal have saa mange Tak for mig.» Mathilde nejede igjen naadigt, og snart hørte de Halvar komme slæbende med hendes Kuffert, Svøben smeldte, og borte var Mathilde.

Hvor stille Alt blev i det Samme! Man kunde høre det store Uhr pikke ude i Kjøkkenet, forresten ingen Lyd. Inde i Stuen brændte Lampen saa klart og lyst og udbredte sit varme Skin over hele Værelset og over de To, som sad der, Præsten og hans Datter.

Han havde lagt Armene saa trofast omkring hende, saa' paa hende med kjærlige Øjne og strøg imellem et og andet Haar bort, som faldt ned i hendes

Øjne. Og hun laa stille med lukkede Øjne som et Marmorbillede og hvilte ud i Fred, i Freden, som hun havde søgt saa længe.

Men ude paa Vejen, der susede den kolde Vind gjennem det unge Løv, og der sad Mathilde paa Kjærren og kjævledes med Skydsgutten.

SYVENDE KAPITEL

Sejr.

Nogle Dage senere mødte Studenten Agnes paa Vejen. Han saa' forundret, at hun gik alene.

«Hvor har De gjort af Deres Veninde, Frøken Agnes?» spurgte han.

«Hvem mener De?»

Frøken Ravn, naturligvis.»

«Mathilde er ikke min Veninde.»

«Er hun ikke Deres Veninde?»

«Hun *var* det en Gang,» svarede Agnes, «men det er Gudskelov længe siden.»

Studenten saa' paa hende; hun stod der saa rolig, saa alvorlig, saa selvbevidst. Han havde aldrig før seet hende som en saadan fuldvoxen Kvinde.

«Men hun bor da ialtfald hos Dem?» spurgte han endnu mere forbauset.

«Ikke nu længer,» svarede Agnes rolig.

«Men hvad er det, som har jaget hende bort? Hun skulde jo være her hele Sommeren?»

«Jeg har jaget hende bort,» svarede Agnes, og der laa fast Villie i hendes Stemme; hun var sikker

i sin Sag. «Jeg holdt ikke dette «Halvliv» længer ud.»

Studenten stod stille, han stirrede forbauset paa Agnes; men saa gik der ligesom et straalende Skjær over hans Ansigt, han greb hendes Haand med begge sine.

«Nej, siger De sandt, Agnes? — har De brudt med alt det Andet, saa Gud velsigne Dem. De veed ikke, hvor glad De gjør mig. Saa maa jeg ogsaa sige — — nej, nej — jeg kan ikke nu, men imorgen. Er De hjemme imorgen, Frøken Agnes? Da vil jeg fortælle Dem Noget. Farvel, farvel.»

Studenten fo'r afsted, og Agnes stod ene tilbage paa Vejen. Hun vidste ikke, hvad hun skulde tænke, og dog havde hun en Anelse om, hvad det var, og Hjærtet slog stærkt ved Tanken. Hun gik hjem, op paa sit Værelse, men hun kunde ikke sidde stille; hun maatte ud igjen; hun saa' og saa' paa Uhret, men aldrig havde det gaaet saa langsomt. Hele Natten laa hun og tænkte og tænkte; det var hende umuligt at lukke et Øie, først ud paa Morgenstunden blundede hun lidt, men saa legede Drøm efter Drøm om hende, og Studenten var i dem alle. Han saa' saa glad ud, han løftede Fingeren mod hende og sagde: «Imorgen kommer jeg, da skal jeg fortælle Dem Noget.» Hvad var det, han vilde fortælle?

Studenten kom farende hjem som en Stormvind og skræmte næsten Livet af sin Husholderske, som altid var vant til at se ham komme Fod for Fod ind

igjennem Leddet, med Hovedet bøjet og Hænderne paa Ryggen, i dybe Tanker. Kort efter ringede han paa Klokken, saa heftigt, som om der var Ild løs. Ind fo'r hun med Grødsleven i den ene Haand og Mælkesien i den anden.

«Hvad er paafærde?» raabte hun og saa' sig omkring efter, hvad hun først skulde redde.

«Er Mads hjemme?» spurgte Studenten hurtigt, «bed ham komme ind — strax.»

«Her er Noget til Dig, Mads,» sagde han, da Mads kom ind med Huen i Haanden; og Studenten kom frem med sin Husfrakke, som havde forarget Mathilde hin Dag. «Kan Du bruge disse Buxer og disse Sko, saa — kan Du tage dem ogsaa. Og — pst — Du, Mariane! imorgen kan Du lægge de nye sorte Klæder ind, men børst dem godt.»

Mads saa' paa Mariane og Mariane paa Mads og Begge saa' paa Studenten. Saa begyndte Mads at takke.

«Ikke Noget at takke for — nu vil jeg helst være alene,» tilføjede han, da han saa' Mariane lave sig til en Faddersladder.

Studenten satte sig paa Sengekanten og strøg sig over Øjnene med begge Hænder. Saa sprang han op og gik med store Skridt frem og tilbage paa Gulvet.

Da lagde han Mærke til et Brev, som laa paa Bordet. Det var fra hans gamle Ven. Han rev det op og fløj med Øjnene ned over Siden. I Brevet stod:

«Gode Ven!

Du maa undskylde mig, at jeg denne Gang tager Bladet fra Munden og ikke længer viser mig som den lystige Galning. Men dette er dog altfor galt. Efter at Du først har sagt, at Du er bleven opmuntret ved mit Brev, og efter at nu saa lang Tid er gaaet, siden hine ulykkelige Dage, kan Du endnu skrive saaledes, som Du skrev sidst. Seer Du da ikke, hvad dette vil føre til? Du svøber Dig saaledes ind i Din egen Indbildning, at Du tilsidst kommer til at staa som en Pave mod hele Verden, kommer til at stivne fast til en gammel, muggen, trodsig, kjedelig Pebersvend, som Ingen bryder sig om, og som da harmfuld lukker Døren til og siger til Verden: «Nu kan Du have det saa godt!» Men hvad gavner det Dig, selv, og hvad gavner Du Andre ved at holde Prædikener for tomme Bænke; thi tro mig, Verden leer ad din Arrighed. Sagen er, at Du trænger mere til Verden, end Verden trænger til Dig. Er dette at give Gud Renter af de ti Talenter, Du har faaet, at svøbe Dig som Silkeormen ind i Din egen Væv og saa dø? Var det endda saa, at Du havde faaet et ulægeligt Saar, at Du endnu sad i Strid og Sorg, da vilde jeg vist ikke lægge nogen Sten til. Men Du skriver selv, at Du nu kan se baade paa hende og Din hele Ungdomstid som paa et smukt Billede, som Du selv, saaledes som Du nu er, staar ganske udenfor. Jeg kunde ogsaa tænke, at Du havde for stærk og frisk en Natur til hele Dit Liv at sænke Dig ned i Maaneskins-

drømme og sukke som en fortvivlet Digter. Men jeg skal sige Dig Noget, og jeg gjør det uden Omsvøb, fordi jeg er Din Ven. Det er ikke længer Sorgen over at have mistet hende, som gjør Dig til Menneskehader, men det er Din egen Stolthed, som føler sig saaret og derfor vil trodse som et ulydigt Barn. Du vidste, at Du havde store Evner og i Begavelse stod over de fleste Andre, og saa syntes hun bedre om en Anden, som Du syntes stod langt under Dig. Dette var Saaret, og fra den Tid kastede Du Stridshandsken til hele Kvindekjønnet. Det Gode, som der var, det vilde Du ikke se, det Onde og Svage løftede Du frem og mættede Dit Øje med. Jeg kan slet ikke tro, at Kvinderne hjemme er saa daarlige, eller at Ægteskaberne er saa ulykkelige, som Du skriver, jeg har selv erfaret det Modsatte. Men er det end saa, hvem har saa Skylden? Du har Skylden og alle hine Mænd, som enten foragter Kvinden og ser ned paa hende eller gjør sig til Bold for hendes Luner. Kvinden er skabt for Manden, og naar Manden ikke vil være en sand Mand, hvorledes kan da Kvinden blive en sand Kvinde? Derfor, gaa i Dig selv, min gode Ven, og se, om Du ikke skulde finde Noget, som ikke er ret derinde. Det seer vistnok ydmygt ud dette, at Du vil gaa Din stille Vej og saa blive gjemt og glemt; men mon det er rigtig fat med denne Ydmyghed? Du har ikke Lov til at gaa Din stille Vej, Du skal netop frem i Dagen, lægge Dit Ord ind med, løfte Mærket for det, som er stort. — Ja, jeg er ikke oplagt til at skrive Noget om

min Rejse denne Gang, thi sandt at sige blev jeg saa ærgerlig over Dit Brev, at jeg sagde til mig selv: «Til ham skriver Du ikke mere.» Siden har jeg betænkt mig, og nu skriver jeg disse Linier. De kommer noget sent, men bedre sent end aldrig. Jeg venter med Længsel Dit næste Brev, thi skriver Du da ikke anderledes, tror jeg Dig uforbederlig.

Din lystige Ven

N. N.»

Studenten sad med Brevet i Haanden. «Store Gud, kunde jeg være blevet saaledes — men Gudskelov, nu er det forbi. Ja, Gudskelov, nu er det forbi. Jeg duer ikke til at være Eneboer, og imorgen — imorgen —»

Det Samme mente ogsaa Mads og Mariane, de sad ude ved Skorstenen og havde en længere Samtale om disse Tiders Tegn og gjættede baade klogt og dumt.

Morgenen efter bankede Studenten paa Døren til Præstegaardsstuen. Ingen svarede, og saa traadte han ind. Agnes stod midt paa Gulvet; hun var gaaet for at lukke Døren op. Hun havde klædt sig i sort Kjole med en lille hvid Krave i Halsen. Hun saa' noget bleg ud, fordi hun havde sovet saa lidt om Natten; men Studenten syntes, at han aldrig havde seet hende saa fager. Studenten var ogsaa pyntet idag, sorte Klæder med broderet Krave i Brystet og med Halstørklædet knyttet i en ordentlig Knude, Halstørklædet, som ellers hang saa sjudsket paa ham.

Heller aldrig havde Agnes før seet hans Øjne saa milde og dog saa dybe som idag. Han gik hen og gav hende Haanden. Agnes gav ogsaa sin; men Studenten følte, hvor den skjalv, og hans gjorde nok det samme. «Jeg lovede, at jeg vilde fortælle Dem Noget,» sagde Studenten, «vil De tage Plads og høre taalmodig paa, saa skal jeg begynde. Det er ikke Andet end mit eget Levnetsløb.»

Agnes tog Plads i Sofaen, Studenten ved hendes Side saaledes, at han vendte sig mot hende, saa han kunde se hendes Ansigt.

«De tror kanske, Frøken Agnes,» begyndte Studenten, «at jeg altid har været den mørke, haarde Mand, som helst gik ensom sin Vej; men jeg var ogsaa engang en munter, livsglad Student.»

«Jeg veed det,» svarede Agnes dæmpet.

«Veed De det?» gjentog Studenten forundret. «Saa veed De kanske ogsaa, at jeg engang har været forlovet?» Det Sidste sagde han halvt sagte, det var, som om Ordene ikke kunde vinde sig frem.

«Jeg veed ogsaa det,» sagde Agnes, men saa' ikke paa ham.

Studenten blev endnu mere forundret, og saa greb han hendes Haand.

«Men Et er der vel, som De ikke veed,» sagde han og nu brændte Ordene paa hans Tunge, «det er, hvor meget Ondt jeg har gjort mod Dem, hvor jeg har taget fejl af Dem, hvor meget De har at tilgive mig.»

Agnes vendte Ansigtet op mod ham og Øjnene var saa store og blanke.

«Ja, De tror det ikke; men jeg har drømt om Dem, som om alle de Andre; jeg har troet, De var uden store Længsler, som et Legetøj, skikket til at fornøje sig med en Stund og saa kaste bort i næste Øjeblik.» Studenten trak Vejret, saa saa' han Agnes ind i Øjnene og sagde roligt og varmt:

«Og saa, saa staar jeg en Dag og maa sige til mig selv, at jeg har taget fejl, maa sige til mig selv, at jeg er fangen i min egen Snare. De har været stærkere end jeg, Frøken Agnes; De har faaet mit Syn paa Livet til at briste; De har draget hele min Sjæl til Dem, uden at jeg vidste det, og nu først seer jeg, at De er den, som jeg drømte om, som min Sjæl har savnet hele mit Liv.»

Agnes havde bøjet Hovedet ned; Øjenlaagene bævede, hun var ikke istand til at sige Noget, men hendes Haand skjalv endnu i Studentens. Han saa' kjærligt paa hende.

«Nu er det Dem, som maa svare, Frøken Agnes,» sagde han blidt efter en Pause; «De forstaar, hvad jeg mener. De har seet mit Hjem, det er øde og koldt; men De kan sprede Sol og Varme derinde. De veed, at jeg ikke er saa ung længer; jeg kan ikke byde et Hjerte, som er fuldt af Glæde og Sang, som i Elskov vil skabe Livet om til et fagert Digt; men vil De have en Haand, som altid vil holde lige fast, et Øje, som seer sig rigt paa Dem, en alvorlig Mand,

som Dog ingen større Lykke veed end at arbejde for Dem, og som føler alle sine Kræfter voxe, fordi De staar ved Siden — saa — saa er jeg her. — Vil De, Frøken Agnes? kan De elske mig?»

Agnes svarede ikke, men hendes Haand trykkede Studentens, og over hendes Ansigt var der kommen en uendelig Lyksalighed, som viste, at nu var Løsningen funden, Forsoningen kommen, hele hendes Livsmaal ikke længer Pligt, men blot endeløs Lykke.

Om Aftenen sad alle Tre, Præsten, Studenten og Agnes i Dagligstuen. Lampen lyste saa klart, men klarere lyste deres glade Ansigter.

«Du, Agnes, skal vi saa rejse til Byen og se paa al Stadsen derinde?» spurgte Studenten.

Agnes sad en Stund. «Det skulde være for at bede Mathilde om Forladelse for Sidst,» sagde hun, — «men skal vi saa ikke snart vende hjem igjen?»

INDHOLD

renhet og varme forklarer os den stilfærdige, men sikre magt i hans frigjørelses- og fremskridtsarbeide.

En mere uselvisk mand har vor litteratur aldrig eiet. Som digter, som folkeskribent og som taler har han altid og uten avkortning stillet sine rike evner til tjeneste for de ideer, han har omsluttet med sin tro og begeistring.

«Saamanden» kaldte han det tidsskrift, han engang utgav. Ikke bare her, men under hele sin virksomhet, har han været saamanden. Og det er ikke mindst gjennem sin digtning, han har utført sit betydningsfulde rydningsarbeide og har saaet nye, frugtbringende tanker ut blandt nordens folk. Hvor frisk og sterk hans evne til at gi tidens store spørsmaal liv i skikkelser og skjæbner like til denne dag har holdt sig, viser bøker som «Ensom» og «Gjorde hun Ret?» De har vækket til eftertanke og har fremkaldt ordskifte som faa andre bøker fra de senere aar.

Kunstnerisk set har Kristofer Janson ofte ydet det fremragende. Han har skrevet fortællinger og digte, der ved sin menneskeforstaaelse, sin stemningsrigdom og sin klassisk rene, fuldstændig uaffekterte form indtar en meget høi plads i vor litteratur.

Kristian Elster i «Norsk Litteraturhistorie»:

Kristofer Janson blev engang nævnt blandt de aller første, hans ungdoms digtning, hans begeistring for maalsaken og bondereisningen . . . . . Han var en brændende tilhænger av folkeoplysningen, en ypperlig foredragsholder, klar og letfattelig og underholdende.

G·N·F

KRISTOFER
JANSON

HAN OG
HUN